

2020-2024
Gobernu
Programa

XII. Legegintzaldia

“Euskadi
martxan”

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

HIRU PRINTZIPIO

LAU ARDATZ

10 HERRI HELBURU

25 JARDUKETA-ARLO

KONPROMISO PROGRAMATIKOAK

HIRU PRINTZIPIO

1. Osasuna bermatzea.

COVID-19aren pandemia inflexio-puntu bat izan da, herritarren osasun-premiei eta patologia, osasun-arrisku eta gizarte-talde desberdinen arabera osasun-politikako lehentasunei dagokienez. Jasandako mehatxu berriak ikusita, beharrezkoa da osasunarekin lotutako araudi- zein gobernu-tresnak eguneratzea. Horregatik, gaixotasunaren bilakaeran agertzen diren larrialdien berehalako arretarekin batera, larrialdi-egoerak berriz ere nabarmendu du beharrezkoa dela orain dela bi hamarkada baino gehiago bultzatutako paradigma-aldaketan sakontzen jarraitzea, baita osasun-ikuspegia politika guztietan txertatzen jarraitzea ere.

Bizi izan dugun esperientziak azpimarratu egin du gizarte-zerbitzuek arreta, babesa eta zaintzak eskaini behar dizkietela zaurgarritasun handiagoko egoeran dauden pertsoneri; horrez gain, pandemiaren gizarte-ondorioen aurrean, gizarte-zerbitzuek herritar guztiei erantzun behar diete, sortzen ari diren egoera berriak antzeman behar dituzte eta herritarrei orokorrean babes berriak eman behar dizkiete. Gure Gizarte-zerbitzuen Sistemak bultzada berria behar du euskal gizarteak dituen erronka berrietara egokitzeko, arreta berezia jarriz erronka demografikoan. Gure xedea da adinekoentzako gizarte- eta osasun-arreta indartzen eta konektatzen jarraitzea, adineko horiek bere etxean edo goiztetan bizi diren gorabehera. .

2. Ekonomia eta enplegua suspertzea.

COVID-19aren pandemia Euskadiko ekonomian eta enpleguan islatu egin da eta beharrezkoa da fenomeno horren aurreko mailak berreskuratzea, baina, orain, erronka eta premia berrietara egokituta. Gobernu-programak partekatutako helburu gisa ezartzen ditu hauek: enpleguak mantentzea, prekarietatearen eta behin-behinekotasunaren aurka borrokatzea genero ikuspegitik eta ekonomia suspertzea, hazkundearen bidera itzultzeko eta gure langabezia-tasa %10aren azpitik kokatzeko berriz ere.

Horri dagokionez, Eusko Jaurlaritzak Sailen arteko esparru-programa bat onetsi egingo du premiaz; hain zuzen ere, estrategia horren funtsezko jarduketa-Ardatzak susperraldi ekonomikoa eta enplegua izango dira, COVID-19aren pandemiak eragindako ondorio ekonomiko eta sozial negatiboei erantzute aldera. Hori guztia kalitatezko enpleguaren eta Gizarte Elkarrizketarako Mahaiaren aldeko apustu partekatu eta irmo batetik; hain zuzen ere, Gizarte Elkarrizketarako Mahaia da gizartearen eta lanaren eremuko politika publikoak edo lan-harremanetan eta negoziazio kolektiboan sakontzen duten politika publikoak negoziatzeko eta ituntzeko tresna.

Halaber, gobernuak adierazten du erabateko konpromisoa hartzen duela Espainiako Gobernuarekin estuki lan egiteko, *Next Generation EU Programaren* funts europarrak lortzeko eta kudeatzeko eta Espainiako Estatuak Europara bidaltzeko sortzen duen Susperraldi eta Erresilientziako Plan Nazionalean laguntzeko.

Zentzu horretan, Eusko Jaurlaritzak Espainiako Gobernuak horretarako eratzen duen batzordeari bidali beharreko trakzio-proiektuen adostutako zerrenda bat egingo du eta hori izango da Euskal Autonomia Erki-degoaren ekarpena Espainiako Estatuak kudeatutako funts europarrak jaso ditzaketen proiektuei dagokienez.

3. Inor ez uztea atzean.

COVID-19aren eraginaren ondoriozko krisi ekonomikoarekin, txirotasun, bazterkeria eta arriskuko egoerak areagotu egin dira eta, aldi berean, eskuragarri dauden baliabide publikoak murriztu egin dira. Egoeraren konplexutasunak erakunde publikoen esfortzu bat eskatzen du, inor atzean ez uzteko eta kohesionatutako gizarte bat mantentzeko, esfortzu hori herrialde-inbertsiorik onena dela ulertuz.

Egoera horren aurrean, Eusko Jaurlaritzak ados dago beharrezkoa dela zerbitzu publikoak bermatzea, gizarte-politiken aldeko apustu irmoa egitea eta zaugarritasunik handieneko egoeran dauden pertsona eta kolektiboekin solidarioak izatea, dagoeneko adierazi den bezala, krisialdi honetatik inor atzean utzi gabe ateratzeko helburu partekatatu hori lortzeko.

Uste da hauek direla helburu horretarako funtsezko tresnak: Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren erreforma; hezkuntza-erkidegoarekin batera hezkuntza egokitzea eta hobetzea; etxebizitzarako eskubidea hantitzea eta gizonezkoen eta emakumezkoen arteko berdintasunaren defentsa irmoa eremu guztietan.

Azkenengo legegintzaldiko esperientziak erakutsi du eragile politiko berberak osatutako gobernu bat gai dela baliabide publikoak zorrotasunez kudeatzeko eta 2020an berrikusi behar zen fiskalitate progresiboago eta bidezkoago batean aurrera egiteko. Foru erakundeekin batera, mantentzen dugu hitzemandako fiskalitatearen berrikuspena egiteko asmoa; hala eta guztiz ere, orain, berrikuspen horrek elementu hauek hartu beharko ditu kontuan: COVID-19aren krisiaren ostean sortutako errealitate ekonomiko berria; enpleguaren balizko bilakaera; enpresen gaitasunak eta lehiakortasuna eta Espainiako Gobernuak eta, dagokigun proportzioan, Europar Batasunak aurreikusitako ez-ohiko ekarpenak.

Konpromisoa hartzen da fiskalitate berri horren diseinuan aurrera egiteko eta egiteke dagoen zerga-erreforma horri buruzko hausnarketa sakona burutzeko erakunde eskudunekin batera. Erreforma hori errealitate berrira egokitu beharko da eta progresibitate handiago batera bideratu beharko da, zerbitzu publikoak indartzeko eta enplegua sortzen duen ekonomia babesteko. Horrez gain, Europako bateratasun fiskalera jo beharko du eta aukera eman beharko du ekonomiara eta sortzen ari diren erronka berrietara egokitzeko, ingurumen-irizpideak barne hartuz.

Konprometitutako jarduketa politikoei aurre egiteko beharrezko baliabide publikoak bermatze aldera, inbertsio publikoa maila guztietan bermatu beharko da baliabideen berrantolaketaren bidez, administrazioen arteko bikoiztasunak saihesteko, berreraikitze eta iruzurraren eta zerga-ihesaren aurkako borroka indartzeko plan europarren bidez hel daitezkeen diru-sarrera berriak txertatzeko bideak ikasteko eta zorpetze-politika zorrotza aplikatzeko.

Eusko Jaurlaritzak, gobernu eusten duten alderdi politikoei zeharkako gehiengo kalifikatua dutela jakinda ere, uste du, berreraikitze-neurriak hartzeko prozesuan, helburu partekatua izan behar dela gizarte-antolakuntza, sindikatu, enpresa-antolakuntza eta alderdi politiko guztien inplikazioa bilatzea, baita herrialdeko gainerako erakundeena ere.

Printzipio horietan oinarrituta, Eusko Jaurlaritzak Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako Helburuekin eta gure errealitate ekonomikoarekin, sozialarekin eta erakunde-errealitatearekin lerrokatutako lau jarduketa-ardatzetan egituratzen ditu bere konpromiso programatikoak.

LAU ARDATZ

I. Ardatza: Oparotasuna.

Enplegua eta susperraldi ekonomikoa.

Premiazkoa da susperraldi ekonomikoaren, enplegua berreskuratzearen eta horren kalitatea hobetzearen alde egiten duen estrategia bat garatzea, COVID-19aren pandemiaren ondorio negatiboak gainditzeko. Industria aurreratuan, inbertsioan, berrikuntzan eta nazioartekotzean oinarritutako susperraldi ekonomikorako eta enplegurako estrategia bat.

II. Ardatza: Pertsonak.

Osasuna, hezkuntza, zerbitzu publikoak, berdintasuna, gizarte-eta kultura-politikak, bizikidetza eta giza eskubideak.

Pertsonak dira gobernuaren ekintzaren konpromiso politikoaren funtsezko elementua. Pertsonak dira benetan garrantzitsuak, hau da, politika publiko guztien azken xedea. Konpromisoa da osasun- eta hezkuntza-zerbitzu publikoak finkatzea eta indartzea eta euskal gizartearen giza garapenean laguntzen duten gizarte-eta kultura-politika guztiak bermatzea, bizikidetza finkatzeko, justizia eta segurtasuna defendatzeko eta Giza Eskubideak eta horien gauzatze eraginkorra defendatzeko, egoera eta herrialde guztietan.

III. Ardatza: Planeta.

Bidezko trantsizio energetiko eta klimatikoa.

Euskal gizarteak bere ekarpena egin behar du planetaren oreka lehengoratzeko lortzeko eta 2050eko horizontean berotegi-efektuko gasen emisioen neutraltasuna lortzeko, betiere Europar Batasunaren konpromisoekin bat etorritik.

Helburu hori erakusten da gobernuak honekiko duen konpromisoan: bidezko trantsizio energetiko eta klimatikoa; energia berriztagarrien aldeko apustua; ingurune naturalaren kontserbazioa eta biodibertsitatea eta ekonomia zirkularraren bultzada.

IV. Ardatza: Autogobernua.

Autogobernu handiagoa eta hobe.

Azpimarratzen dugu beharrezkoa dela gizarte-eraldaketa eta Euskadik 2030 Agendaren Garapen Jasangarriko Helburuak betetzeko egiten duen ekarpena finkatzeko lan egiten jarraitzea. Era berean, beharrezkoa da munduan euskal interesak sustatzea eta bultzatzea, Euskadi - Basque Country markaren irudia atzerrian proiektatzeaz eta baliabide publikoen kudeaketa arduratsua eta eraginkorra garatzeaz gain.

Aurrekoaz gain, autogobernua eta Gernikako Estatutua osorik betetzea defendatzeko borondatea adierazten dugu.

10 HERRI HELBURU

XII. LEGEGINTZALDIA. HERRI-HELBURUAK

- XIII. Langabezia % 10aren azpitik kokatzea.
- XIV. Industrian eta zerbitzu aurreratuetan BPGdren % 40 gainditzea.
- XV. I+G eremuan Europako batez bestekoarekin bateratzea lortzea.
- XVI. Euskadi gizarte-desberdintasun gutxieneko Europako 5 herrialdeen artean kokatzea (Gini indizea).
- XVII. Euskadi genero-indizerik altuena duten Europako 6 herrialdeen artean kokatzea.
- XVIII. Eskola-uztearen tasa % 7aren azpitik finkatzea eta euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea.
- XIX. Bizi-itzaropena 85 urteraino igotzea.
- XX. Berotegi efektuko gasen emisioa % 30 murriztea.
- XXI. Energia berriztagarrien kuota azken energia kontsumoaren % 20 izatea lortzea.
- XXII. Jaiotza tasak % 10 igotzea.

25 JARDUKETA-ARLO

I. Ardatza: Oparotasuna.*Enplegua eta susperraldi ekonomikoa.*

- Zk.** ARLOAK
- 1.** Lehentasun bat: Enplegua
- 2.** Industria eta Nazioartekotzea
- 3.** Ikerketa eta Berrikuntza
- 4.** Elikadura eta Landa- eta Kostalde-Garapena
- 5.** Azpiegitura eta Garraio Jasangarriak
- 6.** Hiri-Agenda, Etxebizitza, Hiri-Berroneratzea
- 7.** Turismo Jasangarria eta Bikaintasunekoak
- 8.** Merkataritza eta Ostalaritza
- 9.** Kontsumitzailea

II. Ardatza: Pertsonak.*Osasuna, hezkuntza, zerbitzu publikoak, berdintasuna, gizarte eta kultura-politikak, bizikidetza eta giza eskubideak.*

- 10.** Hezkuntza-Sistema
- 11.** Osasuna
- 12.** Gizarte-Politikak eta Gazteria
- 13.** Genero-Berdintasuna
- 14.** Justizia
- 15.** Bizikidetza eta Giza Eskubideak
- 16.** Garapenerako Lankidetza
- 10.** Segurtasuna
- 18.** Kultura, Euskara eta Kirola

III. Ardatza: Planeta.*Bidezko trantsizio energetiko eta klimatikoa.*

- 19.** Energia-Estrategia berria
- 20.** Klimaren eta Ekonomia Zirkularraren Aldeko Ekintza
- 21.** Natura-Ingurunea eta Biodibertsitatea Zaintzea

IV. Ardatza: Autogobernua.*Autogobernu handiagoa eta hobea.*

- 22.** Euskadi - Basque Country
- 23.** Gizarte-Trantsizioa eta 2030 Agenda
- 24.** Autogobernua
- 25.** Kudeaketa Publikoa, Gardena eta Arduratsua

KONPROMISO PROGRAMATIKOAK

AURKIBIDEA

I. Ardatza. Oparotasuna.				
<i>Enplegua eta susperraldi ekonomikoa.</i>				
	Konpromisoak	Sail arduraduna	GJH	Orr.
1. Jarduketa-arloa. Lehentasun bat: Enplegua				33
1	Susperraldi Ekonomikorako eta Enplegurako Sail arteko Esparru-programa.	Lehendakaritza (Sail artekoa)	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	34
2	Susperraldi Ekonomikorako eta Enplegurako Esparru-programarekin lerrokatutako Enplegu Plan Estrategiko bat onestea.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	34
3	Enplegu-sistema integrala eta suspertzailea, Lanbide ardatz egituratzailea delarik.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	35
4	Enpleguaren kalitatearen hobekuntza.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	35
5	Mikro ekintzaitzaren sustapena eta autonomoak eta mikro ETEak babestea.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	35
6	Gizarte-ekonomiaren papera indartzea.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	36
7	Zailtasun handiagoak dituzten langabeen laneratzea sustatzea eta enpleguarekiko sarbidea hobetzea.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	36
8	Gizarte-elkarrizketan sakontzea eta euskal enpresan eredu parte-hartzaile inklusibo bat sustatzea.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	36
9	Lan-iruzurraren aurka borrokatzea eta laneko ikuskatzaitza indartzea.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	37
10	Lan-osasuna eta prebentzioa.	Lana eta enplegua	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	37
11	Bazterkeriaren aurkako diru-sarrerak bermatzeko sistema garatzea eta hobetzea.	Lana eta enplegua	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	37
12	2022-2025 Gizarteratzeko V. Euskal Plana onestea.	Lana eta enplegua	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	37
2. Jarduketa-arloa. Industria eta Nazioartekotzea				38
13	Industria garatzeko eta nazioartekotzeko Plan Estrategikoa.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	38
14	Euskadin errotutako 4.0 Industria eta adimen artifizialaren garapena.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	38
15	Enpresa txiki eta ertainak babestea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	39
16	Enpresa-azpiegiturak eta lurzoru industrialak.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	39

17	Lehentasunezko jarduketa-guneak eta zailtasunak dituzten enpresak.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	40
18	Euskal enpresen nazioartekotzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	40
3. Jarduketa-arloa. Ikerketa eta Berrikuntza				41
19	Espezializazio adimenduna eta Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plan Estrategiko berria 2030eko horizontearekin.	Lehendakaritza (Sail artekoa)	3. GJH, 9. GJH, 8. GJH, 11. GJH	41
20	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskal Sistemaren emaitzak eta bikaintasuna hobetzea.	Lehendakaritza (Sail artekoa)	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	41
21	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskal Sistema nazioartekotzea.	Lehendakaritza (Sail artekoa)	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	41
22	Ikerketaren eta berrikuntzaren eremuko inbertsioak handitzea.	Ekonomia eta Ogasuna (Sail artekoa)	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	42
23	I+G proiektu estrategikoak, erosketa publiko berritzailea eta zibersegurtasun industrialak indartzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena (Sail artekoa)		42
24	Berrikuntza indartzea enpresa txiki eta ertainetan.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena (Sail artekoa)	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	42
25	Talentu teknologikoa garatzea eta erakartzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena (Sail artekoa)	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	43
26	Ekintzailtza berritzailea babestea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	43
4. Jarduketa-arloa. Elikadura eta Landa- eta Kostalde-Garapena				44
27	Tokiko elikadura ekologiko, jasangarri eta osasuntsuagoa sustatzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	2. GJH, 9. GJH, 12. GJH, 13. GJH, 15. GJH	44
28	Arrantza-baliabideen kudeaketa jasangarria lortzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	2. GJH, 9. GJH, 12. GJH, 13. GJH, 14. GJH, 15. GJH	44
29	Portuen kudeaketa eta euskal landa- eta kostalde-espazioa zaintzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	13. GJH, 14. GJH, 15. GJH	45
30	Euskal nekazaritzako elikagaien sektorea indartzea, ekintzailtza, berrikuntzaren eta klima-aldaketaren erreferente gisa.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	2. GJH, 9. GJH, 12. GJH, 13. GJH, 14. GJH, 15. GJH	45
31	Euskadi Europako hegoaldeko bioekonomiaren interesgunea bihurtzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GJH, 12. GJH, 13. GJH, 14. GJH, 15. GJH,	46
5. Jarduketa-arloa. Azpiegitura eta Garraio Jasangarriak				47
32	Mugikortasun jasangarria.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	9. GJH, 11. GJH, 13. GJH	47
33	Euskadi Europako korridore atlantikoaren "kate-maila giltzarria".	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	9. GJH, 11. GJH, 13. GJH	47

34	Trenbide-inbertsioak lehenestea.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	9. GJH, 11. GJH, 13. GJH	48
35	Garraio-azpiegituren Euskadirako transferentziak osatzea.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	9. GJH, 11. GJH, 16. GJH	48
6. Jarduketa-arloa. Hiri-Agenda, Etxebizitza eta Hiri-Berroneratzea				49
36	Euskadi Bultzatu 2050 Hiri-agenda hedatzea eta ezartzea.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	11. GJH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK	49
37	15 urterako etxebizitzaren aldeko gizarte-itun berria lortzea eta legegintzaldiko Etxebizitza Plan Zuzentzaile berria onestea.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	11. GJH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK	49
38	Berariazko etxebizitzarako sarbide-ekintzak gazteentzat.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	50
39	Birgaitzea, hiri-berroneratzea eta etxebizitza-berrikuntza sustatzea, irisgarritasuna, energia-eraginkortasuna eta eraikuntza jasangarria hobetuz.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	11. GJH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK	51
7. Jarduketa-arloa. Turismo Jasangarria eta Bikaintasunekoa				52
40	Turismo Jasangarrirako Euskal Estrategia berria onestea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	8. GJH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	52
41	Euskadi - Basque Country norako turistiko segurua, jasangarria eta arduratsua.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA 11. GJH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK	52
42	Euskadi - Basque Country bikaintasuneko norako turistikoa.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	52
43	Euskadi - Basque Country norako turistiko adimenduna.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	53
44	Euskadi - Basque Country norako turistiko lehiakorra.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	53
8. Jarduketa-arloa. Merkataritza eta Ostalaritza				54
45	2030 Merkataritza eta Ostalaritza Estrategia eta 2021-2025 Merkataritza eta Ostalaritza Plana onestea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	54
46	Merkataritzaren eta ostalaritzaren lehiakortasuna hobetzea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	54
47	Tokiko merkataritza eta ostalaritza sustatzea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	55
48	Erakunde arteko gobernantzan sakontzea eta aliantzak indartzea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	55
9. Jarduketa-arloa. Kontsumitzailea				56
49	Kontsumobide egokitzea kontsumo- eta ordainketa-modu berrietara, kontsumitzaileen informazioa eta prestakuntza indartuz.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	12. GJH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	56
50	Enpresetan kontsumitzaileen eta erabiltzaileen eskubideekiko errespetuzko jokabideak sustatzea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	12. GJH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	56

51	Bikaintasunerantz lan egitea kontsumo-gatazken ebazpenean.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	12. GJH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	56
52	Lankidetzeta- eta elkarlan-sareak hobetzea kontsumo-politiketan.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	12. GJH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	57
II. Ardatza. Pertsonak.				
<i>Osasuna, hezkuntza, zerbitzu publikoak, berdintasuna, gizarte eta kultura-politikak, bizikidetzeta eta giza eskubideak.</i>				
10. Jarduketa-arloa. Hezkuntza-Sistema				60
10.1 Haur, Lehen eta Bigarren Hezkuntza				60
53	Bidezko kalitatezko hezkuntza-sistema indartzea, euskal eskola publikoaren funtsezko izaera aitortuz.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	60
54	Eleaniztasunean aurrera egitea, euskara hartuz ardatz nagusitzat.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	60
55	Bikaintasunerantz aurrera egiten duen eskola inklusiboa, zuzena eta berritzailea lortzea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	61
56	Autonomia gehiago ematea zentro publikoei eta irakasleen papera indartzea eraldaketaren eragile nagusi gisa.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	61
10.2 Lanbide Heziketa				62
57	Euskal Lanbide-heziketaren gaitasunak hobetzea, errendimendu altuko prestakuntza baten bidez.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	62
58	Etengabeko ikaskuntza sustatzea lanbide-heziketaren bidez, guztiontzat irisgarria den irakaskuntzen eskaintza malguago eta bateratuago baten bidez.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	62
59	Garapen jasangarrirako helburuekin lerrotatutako lanbide-heziketa inklusibo baten aldeko apustua egitea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	63
60	Talentua, emakumearen laneratzea eta enpresa berriak sortzeko bultzada sustatzea lanbide-heziketaren ingurunean.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	63
61	Etorkizunari aurrea hartzen dion lanbide-heziketa baterantz aurrera egitea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	63
62	Euskal lanbide-heziketaren nazioarteko proiektzioa indartzea eta loturak eta transferentziak estutzea unibertsitatearekin eta alderantziz.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	63
63	4. Iraultza Industrialak planteatutako erronkei erantzuten dien Lanbide-heziketako Euskal Plan berri bat onestea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	64
10.3 Unibertsitatea eta Ikerketa				64
64	Euskal unibertsitate-ekosistema indartzea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	64

65	Euskal unibertsitate-sistemaren plangintza eta kudeaketa estrategikorako tresna den unibertsitate-sistemaren plan berri bat onestea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	64
66	Zuzentasuna, berdintasuna eta euskara sustatzea euskal unibertsitate-ekosisteman.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	64
67	Unibertsitatea+Enpresa Estrategia, unibertsitateko prestakuntza duala eta LH+unibertsitatea prestakuntza indartzea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	65
68	Politika zientifikoan eta bikaintasunezko ikerketan sakontzea eta Europarekin zein Euskadiko RIS3 Espezializazio Adimendunaren Estrategiarekin lerrokatzea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	65
69	Ospeko zientzilarien eta ikertzaileen garapena eta erakarpena handitzea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	65
70	Euskal unibertsitate-ekosistemaren nazioartekotzean aurrera egitea.	Hezkuntza	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	65
11. Jarduketa-arloa. Osasuna				66
71	Lehen mailako arreta indartzea laguntza-integrazioan aurreratuz.	Osasuna	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA	66
72	Osasun-instalazio eta ekipamenduak modernizatzea eta egokitzea.	Osasuna	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA	66
73	Osasun-ikerketako berezko ekosistema bat garatzea eta osasun-eremuarekin lotutako enpresa-multzoa bultzatzea.	Osasuna	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	66
74	Langileen kopurua handitzea, horiek berritzea eta finkatzea eta osasun-profesionalen prestakuntza eta aitorpena hobetzea.	Osasuna	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 8. GJH LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	67
75	Pertsonen zerbitzura dagoen desberdinkeriarik gabeko osasun hurbilagoa.	Osasuna	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA	67
12. Jarduketa-arloa. Gizarte-Politikak eta Gazteria				69
12.1 Gizarteratzea. Gizarte-Zerbitzuen eta Zerbitzu Soziosanitarioen Euskal Sistema				69
76	Bazterkeria-arriskuko egoeran dauden pertsonen arreta emateko lurralde-sareen finkapena babestea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	69
77	Zaurgarritasun eta babesgabetasun bereziko egoerei arreta ematea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	69
78	Gizarte-zerbitzuen euskal sistema garatzea erkidego-ikuspegia kontuan hartuz eta kalitateko, berrikuntzako, zaintzen oreka berriko eta eraginkortasuneko printzipioetan oinarrituz.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	69
79	Gizarte- eta erkidego-garapena indartzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	70
80	Gizarte-zerbitzuen berrikuntza, ebaluazioa eta kalitatea sustatzea, emaitza-irizpideekin eta erabilgarritasun publikoko irizpideekin.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	70

12.2 Adinekoak				71
81	Bultzada estrategikoa ematea zahartze aktiboari eta adinekoen autonomia pertsonala, parte-hartze soziala eta bizitza osoa eta osasuntsua sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	71
82	Bakardade-egoeran dauden adinekoak laguntzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	72
83	Laguntzaren kalitatea bermatzea eta arreta indartzea adinekoen etxeetan zein horien ingurune hurbilean.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	72
84	Adineko pertsonen zerbitzurako jarduera ekonomikoa eta gizarte-berrikuntza sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 9. GJH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	72
12.3 Familiak eta Haurrak				73
85	Seme-alabak dituzten familiak laguntzeko eta jaiotze-tasa sustatzeko estrategia integrala garatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	73
86	Haurren babeserako, prebentziorako eta promoziorako plan integrala.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	73
12.4 Migrazioa				73
87	Migrazio-egitatearen aurreko harrera-, integrazio- eta erantzunkidetasun-kultura zibikoa sustatzea eta hedatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	73
88	Migratzaileak hartzeko estrategia global bat finkatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	74
89	Asilo-politikaren euskal eredu bat definitu eta sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	74
90	Zaugarritasun-egoeran dauden migratzaileentzako babesa, estaldura eta laguntza.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	74
12.5 Gazteria				75
91	Gazteria-politika integrala garatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak (Sail artekoa)	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	75
92	Gazteen emantzipaziorako estrategia.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak (Sail artekoa)	1. GJH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	75
13. Jarduketa-arloa. Genero-Berdintasuna.				76
93	Indarkeria matxista desagerraraztea eta emakumezkoen indarkeriarik gabeko gizarte berdinzale bat eraikitzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	5. GJH. GENERO-BERDINTASUNA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	76
94	Soldata-arrailearen aurkako txoke-planaren aplikazioa sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	5. GJH. GENERO-BERDINTASUNA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	76

95	Balio-aldaketa eta emakume eta nesken ahalduntzea ahalbideatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	5. GJH. GENERO-BERDINTASUNA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	76
96	Sexu-orientazioaren ondoriozko diskriminazioren aurkako politikak sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	5. GJH. GENERO-BERDINTASUNA; 10. GJH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	77
14. Jarduketa-arloa. Justizia				78
97	Sistema judizial modernoa bultzatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	78
98	Justizia arin, eraginkor eta digitalizatuago baten eraketan aurrera egitea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	78
99	Pertsonengan zentratutako justizia hurbilagoa eta errestituatiboa sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	78
15. Jarduketa-arloa. Bizikidetzeta eta Giza Eskubideak				80
100	Biktimen eskubideak defendatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	80
101	Terrorismoko eta indarkeriako iraganaren memoria kritikoa sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	80
102	Espetxe-politika eta presoen birgizarteratzea kudeatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	81
103	Giza eskubideen politikak koordinatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	81
16. Jarduketa-arloa. Garapenerako Lankidetzeta				82
104	Euskal herritarren, erakundeen eta eragileen eta gizarte-antolakuntzen artean partekatutako garapenerako lankidetzako politika ireki bat garatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	10. GJH DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA, 16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	82
105	Garapenerako politiken koherentzia sustatzea gobernuaren politiken eremu orokorrean.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	10. GJH DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA, 16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	82
106	Gizarte-eraldaketarako hezkuntza sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	10. GJH DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA, 16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	82
107	Kalitatean, eraginean eta berrikuntzan sakontzea garapenerako lankidetzako politiketan.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	10. GJH DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA, 16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	82
17. Jarduketa-arloa. Segurtasuna				83
108	Pertsonen zerbitzura dagoen segurtasun hurbilagoa eta gardenagoa sustatzea.	Segurtasuna	11. GJH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK 16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	83
109	Prebentziozko segurtasuna ezartzea.	Segurtasuna	11. GJH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK 16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	83
110	Segurtasun berritzailea ezartzea.	Segurtasuna	11. GJH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK 16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	83
111	Segurtasun integrala eta interkonektatua lortzea.	Segurtasuna	11. GJH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK 16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	84

18. Jarduketa-arloa. Kultura, Euskara eta Kirola				85
18.1 Kultura				85
112	Euskadin sorkuntza eta produkzio kulturalak sustatzea, kulturaren arloko euskal sortzaileak, artistak eta profesionalak babestuz eta horien lan-baldintzen hobekuntzan eta profesionalizazioan sakonduz.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	85
113	Euskadiko eskaintza kulturala indartzea eta konektatzea, euskal gizartearentzat eta nazioarteko publikoarentzat gero eta erakargarriagoa bihurtuz.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	86
114	Euskadiko ondare kulturala babestea eta hori nabarmentzea bultzatzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	86
115	Berrikuntza eta digitalizazioa sustatzea kulturean.	Kultura eta Hizkuntza-politika	9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	86
116	Euskararen eta euskal kulturaren nazioarteko presentzia indartzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	87
117	EiTBren zerbitzu publikoaren izaera mantentzea eta bermatzea, komunikazio pluralerako eta hizkuntzaren normalizaziorako bitarteko gisa.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GJH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	87
18.2 Euskara				87
118	Euskararen ezagutza areagotzea eta, batez ere, euskararen erabilera azpimarratzea gizarte-eta kultura-eremuetan, eremu ekonomikoetan, digitaletan eta sektore publikoan.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	88
119	Hizkuntza-eskubideen erabateko errespeturantz eta normalizatutako hizkuntza-bizikidetzak baterantz aurrera egitea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	88
120	Erakunde arteko lankidetzak indartzea euskararen lurralde guztietan.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	89
18.3 Kirola				89
121	Jarduera fisikoa eta bizitza-ohitura osasungarriak sustatzea euskal herritarren artean eta Euskadi Europako gizarterik aktiboenen artean kokatzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	89
122	Jarduera fisikoak eta kirolak berdintasunerako eta gizarteratzeko duten potentziala baliatzea eta euskara sustatzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	89
123	Euskal kirol-sistema etorkizuneko erronketara egokitzea eta horren antolakuntza hobetzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 4. GJH KALITATEZKO HEZKUNTZA	90
124	Kirolaren potentziala ustiatzea Euskadiren nazioartekotzerako tresna gisa.	Kultura eta Hizkuntza-politika	3. GJH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 17. GJH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZAK	90

III. Ardatza. Planeta.***Bidezko trantsizio energetiko eta klimatikoa.***

19. Jarduketa-arloa. Energia-Estrategia Berria				92
125	Energia-eraginkortasuna handitzea autokontsumoa eta banatutako sorkuntza sustatuz.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	7. GJH ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSATZAILEA, 9.GJH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GJH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA	92
126	Iturri berriztagarrien erabilera areagotzea energiaren azken kontsumoan.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	7. GJH ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSATZAILEA, 9.GJH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GJH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA	92
127	Ikerketa energetikoko euskal estrategian sakontzea, enpresa-egitura eta enplegua berpizteko palanka gisa.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	7. GJH ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSATZAILEA, 9.GJH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GJH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA	93
128	Bidezko energia-trantsizioa bermatzea.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	7. GJH ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSATZAILEA, 9.GJH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GJH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA	93
20. Jarduketa-arloa. Klimaren eta Ekonomia Zirkularraren Aldeko Ekintza				94
129	Irmoki egitea aurrera karbonoan baxua den ekonomia baterantz, enplegua sortzeko eta garapen industrial zein teknologikorako abagune gisa.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	9.GJH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GJH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA	94
130	Klima-gobernantzako eredu berri bat sustatzea.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	13. GJH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA	94
131	Enplegu berdea eta berrikuntza sustatzea ekonomia zirkularraren eremuan.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	8. GJH LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA, 9. GJH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA ETA 12. GJH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK	95
132	Hondakinak murriztea eta horien birziklapena eta balorizazioa areagotzea.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	12. GJH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK	95
21. Jarduketa-arloa. Natura-Ingurunea eta Biodibertsitatea Zaintzea				97
133	Uraren eskuragarritasuna eta kalitatea eta kudeaketa jasangarria bermatzea.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	6.GJH UR GARBIA ETA SANEAMENDUA, 13. GJH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA	97
134	Ingurumen-politika aurreratua eta ingurune naturalaren eta ekosistemen hobekuntza sustatzea, biodibertsitatea eta lurreko zein itsasoko habitat nagusien defentsa sustatuz.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	13. GJH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA, 14. GJH ITSASPEKO BIZITZA, 15. GJH LEHORREKO EKOSISTEMETAKO BIZITZA	97

IV. Ardatza. Autogobernua.				
<i>Autogobernu handiagoa eta hobea.</i>				
22. Jarduketa-arloa. Euskadi - Basque Country				100
135	Munduan euskal interesak sustatzea eta bultzatzea.	Lehendakaritza	17. GJH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA	100
136	Euskadi - Basque Country marka atzerrian proiektatzea.	Lehendakaritza	17. GJH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA	100
137	Euskadiren parte-hartze aktiboa sustatzea proiektu europarrean.	Lehendakaritza	17. GJH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA	100
138	Munduko Euskal Diasporarekiko loturak indartzea.	Lehendakaritza	17. GJH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA	101
139	Euskadi-Nafarroa-Akitania Berria Euroeskualdea bultzatzea.	Lehendakaritza	17. GJH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA	101
23. Jarduketa-arloa. Gizarte-Trantsizioa eta 2030 Agenda				102
140	Gizarte-trantsizioaren arloko estrategia eta "Biziberri Plan" berria.	Lehendakaritza	17. GJH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA	102
141	2030 Agenda.	Lehendakaritza	17. GJH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA	102
24. Jarduketa-arloa. Autogobernua				103
142	Autogobernuaren legegintza-garapena handitzea.	Lehenengo lehendakariordetza (Sail artekoa)	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	103
143	Erakunde arteko koordinazioa.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	103
144	Lortutako autogobernuaren defentsa.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	103
145	Euskadiko autogobernu ekonomikoa eta finantzarioa indartzea eta garatzea.	Ekonomia eta Ogasuna	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	104
146	Transferitzeke dagoen autogobernua.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	104
25. Jarduketa-arloa. Kudeaketa Publikoa, Gardena eta Arduratsua				106
147	Aurrera egitea bikoiztasunak saihesten dituen administrazio hurbilagoa, sinpleagoa eta eraginkorragoa lortzeko prozesuan.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	106
148	Administrazio irekiagoa eta gardena bultzatzea, kontuak denbora errealean ematen dituenak.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	106
149	Administrazio berritua eta digitala bultzatzea, finkatutako eta prestatutako giza baliabideekin.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	107
150	Baliabide publikoak erantzukizunez kudeatzea.	Ekonomia eta Ogasuna	16. GJH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	107

I. Ardatza. OPAROTASUNA: *Enplegua eta susperraldi ekonomikoa.*

Jarduketa-arloak:

- 1. Lehentasun bat: Enplegua**
- 2. Industria eta Nazioartekotzea**
- 3. Ikerketa eta Berrikuntza**
- 4. Elikadura eta Landa- eta Kostalde-Garapena**
- 5. Azpiegitura eta Garraio Jasangarriak**
- 6. Hiri-agenda, Etxebizitza eta Hiri-Berroneratzea**
- 7. Turismo Jasangarria eta Bikaintasunekoa**
- 8. Merkataritza eta Ostalaritza**
- 9. Kontsumitzailea**

1. Lehen tasun bat: Enplegua

COVID-19aren osasun-krisiak larriki eragin dio gure gizarteari eta jarduera produktiboaren eta ekonomikoaren mailak murriztu egin ditu. Horren ondorioz, langabezia nabarmen igo egin da; beraz, enplegua berriz ere da gizartearen, erakundearen eta politikaren lehentasuna.

Xedea da langabezia-tasa berriz ere kokatzea % 10aren azpitik eta hazkundearen bidera itzultzea. Horretarako, gobernuak sail arteko esparru-programa bat onetsiko du, susperraldi ekonomikoa eta enplegua aurreikusitako dituen, Lanbide ardatz egituratzailea delarik eta betiere txertatuz genero-ikuspegia.

Esparru-programa honen esparruan berriazko enplegu-plan bat aurreikusiko da eta estrategia hori kalitatezko enplegu jasangarriaren sorkuntza, ekintzailtza, gizarte-ekonomia eta langabeen laneratzea sustatzean zentratuko da, arreta berezia jarriz zailtasun handiagoak dituzten kolektiboengan. Horrez gain, estrategia horrek gizarte elkarrizketan sakonduko du eta enpresa-kultura inklusiboago eta parte-hartzaileago berri bat sustatuko du.

1. konpromisoa. Euskadiren berreraikitze sozial eta ekonomikora zuzendutako Susperraldi Ekonomikoko eta Enplegurako Sail arteko Esparru-programa

1. ekinbidea. Susperraldi Ekonomikoko eta Enplegurako sail eta Esparru-programa bat lantzea, koordinatzea eta sustatzea. Programa hori Euskadiren berreraikitze sozial eta ekonomikora bideratuko da; hazkunde jasangarria bultzatuko du eta 2030 Agendarekin eta Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako Helburuekin lerrokatuta egongo da, baita Europako "Sure" eta "Next Generation EU" Programen lehentasunekin ere.

2. konpromisoa. Susperraldi Ekonomikoko eta Enplegurako Esparru-programarekin lerrokatutako Enplegu-plan bat onestea.

1. ekinbidea. Enplegu-plan bat onestea, enpresa txiki eta ertainak eta autonomoak babesteko berriazko likidezia-neurriak barne hartuko dituen. Enplegurako prestakuntzaren eremuko programa zehatzekin enplegua babestera zuzenduta dago, enplegu berdea sortzea errazten duen bidezko trantsizio ekologiko bat lehenetsiz.
2. ekinbidea. Prestakuntza eguneratzeko plan pertsonalizatuak eta egokituak sustatzea, bereziki zuzenduta digitalizazioaren erronkara egokitu behar diren 45 urte baino gehiagoko langileei.
3. ekinbidea. Tokiko garapen ekonomikoa bultzatzea eta autoenplegua zein ekintzailtza sustatzea, tokiko eta eskualdeko enplegu-planak indartuz, batez ere, lehentasunez jardun behar den eskualde horietan.
4. ekinbidea. "Enplegu eta susperraldi ekonomikoko esparru-programan" txertatutako Gazteen Enplegurako Txoke-plan bat onestea eta abian jartzea, 30.000 gazteri lehenengo lan-esperientzia bat eskaintzeko. Hauek izango dira plan horren jarduketa-Ardatzak: gazteen enplegurako prestakuntza duala; hezkuntza-mundutik lanerako trantsizioa; prestakuntza-bekak eta esperientzia profesionala kontratazio-konpromisoarekin; gazteen laneratzeko eta enplegurako berriazko programak; ekintzailtza garapena; gazteen autoenplegua eta *start-up*ak; tokiko zein eskualdeko enplegu-planak; enplegu publikoko eskaintzak eta gazteen kolektiboan bereziki enplegu-prekarietatea murrizteko programak.

3. konpromisoa. Enplegu-sistema integrala eta suspertzailea, Lanbide ardatz egituratzailea delarik.

1. ekinbidea. Enplegurako gobernantza integraleko eredu berri bat bultzatzea, zehazki, Euskal Enplegu Sistemaren Legearen bidez. Eredu berriaren ardatz egituratzailea izango den Lanbide-Euskal Enplegu Zerbitzuak bere lan-merkatuak orientazioa indartuko du eta arreta handiagoa jarriko du enpresengan eta pertsonengan, Euskadin enplegarritasuna hobetzeko eta enplegua sortzeko egiten duen ekarpena indartzeko helburuarekin.
2. ekinbidea. Arretako eta esku-hartzeko zerbitzu pertsonalizatuaren garapena indartzea, teknologia digital berrietan oinarritutako enplegurako prestakuntza-sistema integral batekin.
3. ekinbidea. Eskumen profesionalen eta enpleguen etorkizuneko eskariak identifikatzen dituen behatoki bat garatzea.
4. ekinbidea. Lankidetzaren indartzea enprekin eta lanbide-heziketako zentroekin, lan-merkatuaren oraingo zein etorkizuneko premietara hobeto egokitutako jarduketak integralak diseinatu ahal izateko.

4. konpromisoa. Enpleguaren kalitatearen hobekuntza.

1. ekinbidea. Gizarte Elkarrizketarako Mahaian eta sindikatu- eta enpresa-eragileekin batera, plan bat abiaraztea enpleguan behin-behinekotasuna eta lanaldietan partzialtasuna murrizteko.
2. ekinbidea. Laneko Segurtasun eta Osasunerako 2021-2025 Estrategia onestea, lanaldian zehar eta in itinere gertatzen diren lan-istripu larriak erdira murrizteko xedearekin. Beste xede bat da euskal administrazio publikoa erreferentziatzeko eredu izatea Europan lan-arriskuen prebentzioari eta kudeaketari dagokienez.
3. ekinbidea. Generoarekin lotutako soldata-arraila murriztera zuzendutako ekimenak indartzea, berdintasun-planen ezarpena gehituz hitzarmen kolektiboetan.
4. ekinbidea. Bizitza pertsonala, lana eta familia bateratzea sustatzea, helburu hori erraztera zuzendutako berariazko neurrien bidez, telelana edo lan-ordutegiaren malgutasuna bultzatuz, betiere enpresa bakoitzaren premiak eta aukerak kontuan hartuz eta familia-errealitate desberdin guztiak barne hartuz.

5. konpromisoa. Mikro ekintzaitzaren sustapena eta autonomo eta mikro ETEentzako babesa.

1. ekinbidea. 4.000 mikroenpresa berri eta autonomoen 5.500 enplegu berri sortzen laguntzea. Horretarako, ekintzaitzari buruzko prestakuntza-programa berriak burutuko dira hezkuntza-zentroetan beste gizarte-eragile batzuekin elkarlanean eta, horrekin batera, laneratzeko zailtasunak dituzten pertsonen kolektiboak laguntzeko eta babesa emateko jarduketak burutuko dira, mikroenpresak sortzen laguntzeko edo autoenplegua errazteko.
2. ekinbidea. Ekintzaitzaren eta barne-ekintzaitzaren sustapena lehenestea, batez ere, honako arloekin lotutako enplegu-hobi berrietan: digitalizazioa; "green economy" bidezko trantsizio ekologikoa; "silver economy" zahartze aktiboa eta zaintzen ekonomia.
3. ekinbidea. Ekintzaitzaren eremuan, erakunde arteko lankidetzaren indartzea, zehazki, Foru aldundiekin, udalekin, eskualde-garapenerako agentziekin eta eremu honetako bestelako eragile aktibo batzuekin lankidetzaren akordioak gauzatzuz.
4. ekinbidea. Zailtasun ekonomikoak dituzten enpresen likidezia erraztea eta autonomoak, mikroeteak eta ETEak bere finkapen- eta hazkunde-prozesuetan babesten dituen programa berri bat abiaraztea, hain zuzen ere, oraingo enpleguak mantentzeko eta berriak sortzeko.

6. konpromisoa. Gizarte-ekonomiaren papera indartzea.

1. ekinbidea. Euskadiko kooperatiben lege berriaren arautegia garatzea.
2. ekinbidea. Gizarte-ekonomiako enpresen garapena babestea, horien dimentsioa indartzera, bazkide berriak lortzera eta horien arteko lankidetzak zein gizarte-ekonomiako enpresen arteko asoziazionismoa sustatzera zuzendutako jarduketak erraztuz.
3. ekinbidea. Enpresa-kudeaketaren eta plangintzaren hobekuntza, gobernu onaren eraketa eta sustapena eta gizarte-erantzukizun korporatiboa babestea gizarte-ekonomiako enpresetan.
4. ekinbidea. Sektorereko elkarte eta antolakuntzekin elkarlanean, berrikuntza teknologikoko zein ez-teknologikoko proiektuak bultzatzea gizarte-ekonomiako enpresetan.

7. konpromisoa. Zailtasun handiagoak dituzten langabeen laneratzea sustatzea eta enpleguarekiko sarbidea hobetzea.

1. ekinbidea. 140 milioi euro bideratzea tokiko zein eskualdeko enplegu-planetara. Planak foru aldundiekin eta tokiko administrazioekin elkarlanean garatuko dira eta pertsona hauei zuzendutako ekimenak lehenetsiko dira: gizarte-bazterkeria arriskuan dauden pertsonak; dibertsitate funtzionala dutenak; gazteak; 45 urte baino nagusiagoak eta iraupen luzeko langabeak, arreta berezia jarriz lehenetsuz jardun behar den eskualde horietan.
2. ekinbidea. Saihestea 45 urtetik gorako pertsonen langabezia kronifikatzea, laneratzeko prestakuntza-ekintza integralekin eta laguntza pertsonaleko ekintzekin, genero-ikuspegia txertatuz. Arreta berezia emango zaie ezgaitasunen bat duten pertsonari.
3. ekinbidea. Proiektu pilotuak eta lankidetzak-proiektuak burutzea hirugarren sektoreko enpresa eta antolakuntzekin, egoerarik ahulenean dauden langabeen gizarteratzea eta laneratzea sustatze aldera.

8. konpromisoa. Gizarte-elkarrizketan sakontzea eta euskal enpresan eredu parte-hartzaile inklusibo bat sustatzea.

1. ekinbidea. Hiruko gizarte elkarrizketa eta etengabeko negoziazioa sustatzea eragile ekonomiko eta sozialen artean, lan-harremanen euskal sistema indartuz eta Gizarte Elkarrizketarako Mahaiko lantaldeak indartuz, hain zuzen ere, Lanaren Nazioarteko Erakundearen jarraibideen arabera.
2. ekinbidea. Honakoaren aldeko neurriak hartzea:
 - Egonkortasuna eta enpresa-lehiakortasuna.
 - Soldata-arrailearen murrizketa.
 - Bizitza pertsonal, lan eta familiaren bateratze erantzunkidea.
 - Telelana.
 - Ordutegi-malgutasuna.
 - Lanaren behin-behinekotasunaren murrizketa.
 - Nahi gabeko partzialtasunaren murrizketa.
 - Langileen etengabeko prestakuntzaren sustapena.
 - Laneko segurtasuna eta osasuna lantokian eta "in itinere".

3. ekinbidea. Lan-harremanen eredu berri bat sustatzea, langileek enpresan parte hartuz, horrekiko duten lotura indartuz eta gardentasuna hobetuz. Konpromisoa da Eusko Legebiltzarrean 2018ko irailaren 27an aho batez onetsitako legez besteko proposamenari behar bezala erantzutea, euskal enpresaren eredu inklusibo eta parte-hartzaile batean aurrera egiteko.
4. ekinbidea. Oñatiko Adierazpenaren garapena eta aplikazio praktikoa sustatzea: 2019ko apirilean Lanaren Nazioarteko Erakundearen (LANE) mendeurrena zela-eta onetsitako "Lan-harremanen eredu berri baterako dekalogo".

9. konpromisoa. Lan-iruzurraren aurka borrokatzea eta laneko ikuskatzailtza indartzea.

1. ekinbidea. Ikuskatzailtza-plan berezi bat abiaraztea ezarritako lanaldiak zuzen betetzen direla bermatzeko eta iruzurra behin-behinekotasun eta partzialtasun terminoetan jazartzeko. Xedea da lan-kontratuak erregularizatzea eta mugagabe egitea, batez beste, 7.000 pertsonentzat urtean. Horretarako, ikuskatzeko baliabide materialak eta giza baliabideak indartuko dira.
2. ekinbidea. Lan-baldintzen aplikazio zuzena indartzea eta aurreko legegintzaldian abian jarritako lan-iruzurraren aurkako postontzi anonimoaren erabilera sustatzea.
3. ekinbidea. Berariazko ikuskatzailtza-kanpaina bat garatzea, euskal enpresetan gizonaen eta emakumezkoen arteko lan-diskriminazioa deuseztatzeko.

10. konpromisoa. Lan-osasuna eta prebentzioa.

1. ekinbidea. Parte-hartzearen eta akordioen bidez, beharrezko osasun-neurriak hartzea, lantoki guztietan koronabirusaren agerraldi berrien aurreko prebentzioa indartzeko.

Enpresa bakoitzeko prebentzio-zerbitzuek, langileen ordezkariak, ugazaba-antolakuntzek eta sindikatuek Osalanekin, laneko ikuskatzailtzarekin eta lan-agintaritzarekin elkarlanean parte hartzea formularik onena da osasunaren ikuspegitik seguruak diren lantokiak bermatzeko. Hori izango da Laneko Segurtasun eta Osasunerako 2021-2025 Estrategiarako oinarria.

11. konpromisoa. Bazterkeriaren aurkako diru-sarrerak bermatzeko sistema garatzea eta hobetzea.

1. ekinbidea. Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren eredu indartzea, bizitzeko gutxieneko diru-sarreraren errealitate berria kontuan hartuz.
2. ekinbidea. Unibertsalizazioan sakontzea, oraindik behar besteko estaldurarik ez duten herritarren segmentuetara helduz eta arreta berezia jarriz ardurapeko seme-alabak dituzten familia ahulengan.
3. ekinbidea. Kudeaketa hobetzea, izapidetzean arintasuna handituz eta prestazio eta laguntza ekonomikoaren zorrotasuna eta kontrola indartuz.
4. ekinbidea. Lan egin dezaketen eta Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren onuradunak diren pertsonen jarduera ekonomikoa eta gizarteratzea zein laneratzea sustatzea.

12. konpromisoa. 2022-2025 Gizarteratzeko V. Euskal Plana onestea.

1. ekinbidea. 2022-2025 Gizarteratzeko V. Euskal Plana onestea erronka berriei erantzuteko. Plan honek zikloaren aurkako neurriak aurreikusiko ditu, krisialdi ekonomikoko aldien eraginari aurre egin ahal izateko, arreta berezia jarriz gizarteratzearen eremuan genero-ikuspegia txertatzeari.

2. Industria eta Nazioartekotzea

Funtsezkoa da Euskadik industria-egitura indartsua izaten jarraitzea, mundura irekita egongo dena eta produktibitatearen hobekuntzaren alde egingo duena, giza baliabideen trebakuntzaren eta berrikuntzaren bidez.

Industria eta horrekin lotutako zerbitzu aurreratuak euskal ekonomiaren motorra izan behar dira. Baita gure egitura ekonomikoaren bereizgarria ere.

Helburua da industria eta zerbitzu aurreratuak BPGdren % 40ra heltzea. Horretarako, industria aurreratuaren alde egiten duen eta Euskadin errotuta dagoen Garapen Industrialerako Plan Estrategiko bat onetsiko da. Industria horrek azpiegituren eta lurzoru industrialaren euskarri egokia izango du, baita nazioartekotzea babesteko zerbitzu eraginkorrak ere. Gainera, plan eta neurri bereziak ezarriko dira lehentasunez jardun beharreko guneetarako eta zailtasunak dituzten enpresentzat.

13. konpromisoa. Garapen Industrialerako eta Nazioartekotzerako Plan Estrategikoa.

1. ekinbidea. Garapen Industrialerako eta Nazioartekotzerako Plan Estrategiko bat onestea, helburutzat industriak eta zerbitzu aurreratuak BPGdren % 40 gainditzea izango duena. Besteak beste, planak alderdi hauek aurreikusiko ditu: trantsizio ekologikoa eta digitala; ETEentzako babesa; enpresa-errotzea eta proiektu industrial estrategikoak; industriaren zerbitzu aurreratuak; enpresa-azpiegiturak eta lurzoru industrialak; lehentasunez jarduteko guneak; zailtasunak dituzten enpresentzako babesa; enpresa-eredu inklusiboagoa eta parte-hartzaileagoa; enpresa-talentuaren promozioa eta nazioartekotzea.
2. ekinbidea. Kluster-politika berriz orientatzea, Euskadin birlokalizazio industrialak eta trakzio-proiektuen garapena bultzatzeko, Europako balio-kateetan eta ekosistema industrialetan integratuta.
3. ekinbidea. Bereziki indartzea euskal osasun-industriaren klusterra, enpresen, zentro teknologikoen eta Osakidetzaren arteko lankidetzak indartuz, hain zuzen ere, osasun-zerbitzuak, ekipamenduak eta produktuak hornitzeko eta gure gizartearen zerbitzura egongo diren teknologia aurreratuak produktu berriak garatzeko.

14. konpromisoa. Euskadin errotutako 4.0 Industria eta adimen artifizialaren garapena.

1. ekinbidea. Eragile ekonomikoen eta gizarte-eragileen parte-hartzearekin, Gizarte Elkarriketarako Mahaian, trantsizio teknologikoaren eta digitalaren ondoriozko prestakuntza-premiak eta berriaz trebatzeko premiak jorratzea, 4.0 industriarako bidezko trantsizioa lortze aldera.
2. ekinbidea. Adimen Artifizialeko Estrategia bat egitea, administrazio publikoan, zerbitzu publikoetan eta gizarte-politikan berritzeko konpromisoen elementu integratzaile gisa. Europako funtsekin lotuta egongo da; hodeiko konponbideak eta **big data** hartuko ditu barne administrazio-prozesuak hobetzeko eta datuak biltegitzeko sistema bat sustatuko du, behin betiko osatzeko premia publiko eta pribatu guztiak. Horrekin, enplegua eta lehiakortasuna sortzen dituzten gaitasun teknologikoak gehitu ahalko dira.
3. ekinbidea. Basque Artificial Intelligence Center sortzea, enpresetan adimen artifizialaren ezarpena sustatzeko.
4. ekinbidea. Abiadura handiko komunikazio-azpiegitura berriak hedatzea babestea, euskal enpresa guztietara hel daitezen.
5. ekinbidea. Enpresen lehiakortasuna hobetzea sustatzea, horien digitalizazioa bultzatuz, eta lankidetzak publiko-pribatuko eredu batean oinarritutako Data Center berri bat sortuko da.

6. ekinbidea. Energiaren Klusterrarekin lotutako enpresa-taldearen ekarpena bultzatzea, bidezko energia-eta klima-trantsizioa dinamizatzeko.
7. ekinbidea. "Produktuen industriatik" "konponbideen industriara" aurreratzea eta "industria eta zerbitzu aurreratuen" berariazko programa bat abiaraztea.
8. ekinbidea. Euskadin jarduera industrial mantentzea eta errotzea errazten duten eta enpresa-proiektu berriak erakartzea bultzatzen duten proiektu industrial estrategikoen garapena indartzea.
9. ekinbidea. Sail arteko beharrezko koordinazioa zainduko da, beharrezko administrazio-izapidetzei (ingurumenarekin lotutakoak barne) dagozkien enpresa-proiektuak abian jartzeko, betiere indarreko araudi-esparruak eskaintzen dituen aukeren barruan (hala badagokio, oinarritzko legerian zehaztutako kontsulta publikorako epeak bermatuz...). Horrez gain, deslokalizazio industrialen arriskua murriztuko da.
10. ekinbidea. Gure enpresak Europako balio-kate eta ekosistema industrialetan integratzea erraztea, bereziki, Euskadiko RIS3 Espezializazio Adimendunaren Estrategiaren lehentasunezko eremuetan.
11. ekinbidea. Finkatuz Funtsaren zuzkidura handitzea, euskal trakzio-enpresen errotzea eta gure ekonomia-erengan duten dinamizazio-efektua bermatzeko.

15. konpromisoa. Enpresa txiki eta ertainak babestea.

1. ekinbidea. Garapen Industrialerako eta Nazioartekotzerako Plan Estrategikoaren esparruan, ETEak babesteko berariazko programa baten alde egitea, horien lehiakortasuna hobetzeko helburuarekin. Babes-programa horrek berrikuntza teknologikoa eta digitalizazioa txertatzea erraztuko du eta berrikuntza ez-teknologikoa ere indartuko du, negozio-, antolakuntza- eta marketin-eredu berrien bitartez.
2. ekinbidea. Enpresa inbertsioak egiten laguntzeko finantziazio-tresnak sustatzea, beste enpresa batzuekiko eta Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sareko zentroekiko lankidetzaren indartzea eta euskal trakzio-enpresek zuzendutako berrikuntza eta garapen teknologikoko proiektuetan parte hartzea bultzatzea.
3. ekinbidea. Makineriaren Renove Planak indartzea, ETEak robotikara eta digitalizaziora azkar egokitzea errazteko.
4. ekinbidea. Langileen trebakuntza, prestakuntza eta birziklapenerako neurriak sustatzea, aro digital berri-ora orientatuta-

16. konpromisoa. Enpresa-azpiegiturak eta lurzoru industrialak.

1. ekinbidea. Ezkerraldea-Meatzaldeko Parke Teknologiko berria garatzea.
2. ekinbidea. Gipuzkoako zenbait gunek handitzea eta garatzea babestea (Eibar [Erisono]; Galarreta-Hernani, Hondarribia-Irun; Pasaia, ...), lurraldearen premiak asetzeko.
3. ekinbidea. Arabako Parke Teknologikoa dinamizatzea eta antzemandako premien arabera handitzea.
4. ekinbidea. "Eskualde-intereseko/Interes estrategikoko Proiektuaren" ideia sortzea, kanpoko inbertsio produktiboak erakartzea erraztuko duena.
5. ekinbidea. Sail arteko eta erakunde arteko funts bat abian jartzea, kutsatutako eta narriatutako lurzorua nabarmentzea sustatzeko.

6. ekinbidea. Enpresa handiak eta ertainak ixtearen edo lekuz aldatzearen ondorioz erabiltzen ez diren lur-zoru eta/edo instalazio industrialak jarduera ekonomikoetarako berrerabiltzea sustatzea.

17. konpromisoa. Lehentasunezko jarduketa-guneak eta zailtasunak dituzten enpresak.

1. ekinbidea. Lehentasunez jardun beharreko eskualdetan eta udalerrietan berariazko jarduketa-planak egitea eta zailtasunak dituzten edo berreraikitze-prozesuetan dauden enpresei laguntza ematea.
2. ekinbidea. Lehentasunez jardun beharreko eskualdeen garapen industrialerako eta sozio-ekonomikorako estrategia bat sustatzea, jarraitutasuna emango diona 2018-2020 Gune Behartsuetarako Txoke-planari.
3. ekinbidea. Ezkerraldea-Meatzaldea, Enkarterria-Encartaciones eta Oarsoaldea eskualdeetako plan estrategikoak onestea eta Aiarako Eskualdera eta gune baztertutzat hartzeko errekerimenduak betetzen dituzten beste eskualde batzuetara ere hedatu ahalko dira.
4. ekinbidea. Zailtasunak dituzten enpresen berregituraketa erraztea Bideratu Programa indartuz eta inbertsio teknologikoak egiteko babes emango da egungo Luzaro Funtzaren partaidetzako mailarekin. Hori guztia ukitutako pertsonen lanpostu berria aurkitzea eta birziklatzea errazten duten ekintzekin osatuta.

18. konpromisoa. Euskal enpresen nazioartekotzea.

1. ekinbidea. "Garapen Industrialerako eta Nazioartekotzerako Plan Estrategikoan" sartutako 2025 Enpresanazioartekotzeko Programa bat onestea, besteak beste, jarduketa hauek aurreikusiko dituenak: nazioarteko abaguneei aurrea hartzen dien adimen "lehiakorreko" eredu bat eraikitzea; Eusko Jaurlaritzaren kanpoko sarea indartzea; alde biko akordioak finkatzea hautatutako eskualdeekin; nazioarteko merkatuetan espezializatutako profesionalen kopurua areagotzea; enpresanazioartekotzerako finantza-babeseko programak garatzea eta euskal enpresen kapitalean funts publiko-pribatuen bidezko aldi baterako partaidetza izatea, garatzea eta kanpoan hedatzea babesteko.
2. ekinbidea. Euskadi - Basque Country marka indartzea eta sustatzea, euskal enpresek atzerrian aitortpena eta ospea irabazteko tresna gisa.
3. ekinbidea. Kluster-elkarteen eta Merkataritza-ganberen lankidetzak estutzea, nazioartekotzeari emandako babes publikoa finkatze aldera.
4. ekinbidea. Garapen jasangarriko printzipioak sartzea nazioartekotzerako laguntzak ematerakoan kontuan hartu beharreko funtsezko irizpideen artean.

3. Ikerketa eta Berrikuntza

Ikerketa, garapen teknologikoa eta berrikuntza herrialde baten garapen ekonomikoaren adierazle giltzariak eta bere produktibitatearen zein lehiakortasunaren baldintzatzaileak dira, baita hazkunde jasangarria lortzeko faktore erabakigarria ere. Berrikuntzaren erronkari erantzuteko, beharrezkoa da baterako esfortzu publiko-pribatu bat egitea eta epe luzerako estrategia bat ezartzea Euskadiko espezializazio adimenduneari oinarrituz, Euskadi berrikuntzaren interesgune europarra bihurtzeko lehentasunezko helburuarekin.

19. konpromisoa. Espezializazio adimenduna eta Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plan Estrategiko berria 2030eko horizontearekin.

1. ekinbidea. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plan Estrategiko berri bat (PCTI Euskadi 2030) onestea administrazioen, enpresen, klusterren, unibertsitateen eta eragile zientifiko eta teknologikoen parte-hartzearekin; hala, plana Europarekin lerrokatuta egongo da eta Euskadiren erronka sozial eta ekonomikoei aurre egiten lagunduko du.
2. ekinbidea. Espezializazio adimenduneko estrategian sakontzea eta horrek lehentasunez egingo die aurre trantsizio teknologikoari eta digitalari, energia- eta ingurumen-trantsizioari eta osasun- zein gizarte-trantsizioari.
3. ekinbidea. Dibertsifikazio ekonomikoa eta teknologikoa planteatzea, Euskadik suspertzen ari diren gaitasunak dituen lau abagune-arlo hauek indartzuz: elikadura osasungarria; ekoberrikuntza; hiri jasangarriak eta kultura eta sormen industriak.
4. ekinbidea. I+G+bren orientazioa indartzea Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako Helburuekin lerrokatutako gizarte-erronka handien ebazpenera: kalitatezko enplegua; osasuna; klima-aldaketa; digitalizazioa eta genero-berdintasunaren zeharkako erronka.
5. ekinbidea. Enpresen, ikerketa-zentro teknologikoen eta unibertsitateen arteko lankidetzako trakzioko ikerketa-ekimen transbertsalak bultzatzea zahartze aktiboaren, mugikortasun elektrikoaren eta ekonomia zirkularraren eremuetan.

20. konpromisoa. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskal Sistemaren emaitzak eta bikaintasuna hobetzea.

1. ekinbidea. Basque Research and Technology Alliance (BRTA) finkatzea, euskal eskaintza teknologikoaren tresna integratzaile gisa eta Europan eta munduan gure ikertzeko gaitasuna proiektatzeko helburuarekin.
2. ekinbidea. Ikerketako lankidetzako proiektu estrategikoak babesteko programak indartzea Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sareko eragile desberdinen eta euskal enpresen artean.
3. ekinbidea. Euskal Unibertsitate-ekosistematik garatutako bikaintasunezko ikerketa bultzatzea eta ikerketa zientifikoa indartzea nazioarteko zentroekin elkarlanean, baita ikertzaileak erakartzea ere, zehazki, Europako Ikerketa Kontseiluaren (ERC) laguntzekin.

21. konpromisoa. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskal Sistema nazioartekotzea.

1. ekinbidea. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskal Sistema nazioartekotzean eta irekitzean aurrera egitea, euskal lidergoa eta parte-hartzea bultzatuz "Horizonte Europa" esparru-programa europarraren etorkizuneko misioetan.

2. ekinbidea. Babes-programa bat abiaraztea, Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sareko eragileek proiektu europar gehiago zuzentzea lortzeko.
3. ekinbidea. I+G+b zentroetan eta proiektuetan nazioarteko inbertsio pribatuak erakartzea sustatzea. Xedea da Euskadi "inbertsiorako leku erakargarria" izatetik, "berrikuntzarako leku erakargarria" ere izatea lortzea.
4. ekinbidea. **Start-up** berritzaileen ezarpena sustatzea Euskadin, gure Erkidegoa Europako berrikuntza-interesgune gisa kokatzeko, gehiago parte hartuz Horizonte Europa esparru-programaren misioetan eta Digital Innovation Hub sare europarrean eta EIT Food erkidegoan.

22. konpromisoa. Ikerketaren eta berrikuntzaren eremuko inbertsioak handitzea.

1. ekinbidea. Legegintzaldi osoan zehar, I+G+b bultzatzeko aurrekontuak, batez beste, % 6 igotzea urtean.

23. konpromisoa. I+G proiektu estrategikoak, erosketa publiko berritzailea eta zibersegurtasun industriala indartzea.

1. ekinbidea. Enpresako I+G bultzatzeko programak indartzea eta proiektu estrategikoen garapena erraztea, liderrak diren trakzio-enpresen, balio-kateko enpresa txikien eta Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sareko eragileen parte-hartzearekin.
2. ekinbidea. Ikerketa eta garapeneko 120 proiektu estrategiko bultzatzea.
3. ekinbidea. Administrazio publikotik, enpresa-konponbide eta produktu berrien eskaria indartzea, erosketa publiko berritzailea indartuz.
4. ekinbidea. Eusko Jaurlaritzatik edo bere enpresa publikoetatik erosketa publiko berritzaileko edo merkaturatu aurreko erosketa publikoko 12 ekimen abiaraztea.
5. ekinbidea. Basque Cybersecurity Centre zentroaren jarduera sustatzea, Euskadin zibersegurtasun industrialeko interesgune teknologiko bat garatzen lagunduz, nazioarteko mailan lehiakorra dena eta erakargarria dena sektorearekin lotutako oinarri teknologikoko enpresa berrien ezarpenarako.

24. konpromisoa. Berrikuntza indartzea enpresa txiki eta ertainetan.

1. ekinbidea. Berrikuntza "azkenengo miliara" arte eramatea, hau da, enpresa txikietara eta ertainetara heltzea. Berrikuntza teknologikoen eta ez-teknologikoen ezarpena sustatuko da produktu eta prozesu desberdinetan, karbono-aztarna txikiagoko produkzio-eredu jasangarriagoetaranzko trantsizioa sustatuz.
2. ekinbidea. Enpresa-berrikuntza babesteko programak indartzea, bereziki zuzenduko zaizkienak ETE industrialei eta industriarekin lotutako zerbitzuen ETEei, 5.000 ETE gehitzeko eraldaketa digitale-ra eta berrikuntzara.
3. ekinbidea. Diseinu industrialarekin, merkaturatzearekin, marketinarekin eta antolakuntzarekin lotutako berrikuntza babesteko programak indartzea, marka eta diseinu europarren eskaera bultzatuz.
4. ekinbidea. Lanbide-heziketako zentroekin elkarlanean, ETEentzako babesa finkatzea berrikuntza teknologikoen eta balidazio esperimentalaren eremuan.
5. ekinbidea. ETE berritzaileak aintzatesteko berezko sistema bat ezartzea, horien marka-irudia eta ospea hobetzeko.

25. konpromisoa. Talentu teknologikoa garatzea eta erakartzea.

1. ekinbidea. Ikertzaileen prestakuntza indartzea doktorego industrialaren bidez, betiere enpresen premiekin bat eginez.
2. ekinbidea. Basque Research and Technology Alliance (BRTA) aliantzaren bidez, nazioarteko talentu teknologikoa erakartzea bultzatzea, hori euskal zentro teknologikoetara gehitzeko, hain zuzen ere, berariazko programa bat abiaraziz.
3. ekinbidea. Zientzia, teknologia, ingeniari eta matematikekin (Science Technology Engineering and Mathematics) lotutako bokazioak bultzatzea, hezkuntza zikloaren etapa guztiak barne hartuz eta arreta berezia jarritz adar industrialetan emakumearen presentzia areagotzean.
4. ekinbidea. Emakumearen parte-hartzea eta lidergoia babestea eremu industrialarekin eta RIS3 Euskadi estrategiarekin lotutako ikerketa eta berrikuntzako proiektuetan.

26. konpromisoa. Ekintzaitza berritzailea babestea.

1. ekinbidea. Ekintzaitzako erakunde arteko plan berri bat onestea, foru aldundiekin, udalekin eta ekintzaitzaren euskal ekosistemako eragilerik garrantzitsuenekin elkarlanean.
2. ekinbidea. Ekintzak garatzea publikoki aintzatesteko ekintzaileen papera eta gizarteari egiten dioten ekarpena.
3. ekinbidea. Hezkuntzaren, zientzia-teknologiaren eta enpresaren eremuetan, izaera eta kultura ekintzailea sustatzeko programa bat bultzatzea.
4. ekinbidea. BIND 4.0 ekimena indartzea eta enpresa berritzaile berrien eta oinarri teknologikoko enpresa berrien sorkuntza babesteko azpiegiturak eta zerbitzuak hobetzea, leihatila bakar gisa jarduten duen atari zentralizatu bat garatuz.
5. ekinbidea. Enpresa-ekimen berrien lehenengo faseetan, finantza- eta inbertsio-babeseko tresnak hobetzea, zehazki, Ekintzaile, Aurrera eta Basque Fondo programen bitartez.

4. Elikadura eta Landa- eta Kostalde-Garapena

Euskal lehen sektorea funtsezko aktibo bat da, kultura-, gizarte- eta ingurumen-balioen transmisiorako elementu gisa. Tokiko nekazaritzak, kalitatezko elikadura-produkzio jasangarria bermatzeaz gain, enplegua eta aberastasuna sortzen dituen sektore bat da, baita ingurumena babesten duen aktibo bat ere.

Ingurune naturala mantentzea eta klima-aldaketaren aurkako borroka ezin dira ulertu aberastasuna eta enplegua sortzen dituen euskal lehen sektore irmo eta berritzaile bat gabe. Nekazaritza- eta arrantza-eredu jasangarriago baterantz aurrera egitearen aldeko apustua egiten da, euskal landa- eta kostalde-espazioa zainduz eta jarduera ekonomikoa sustatuz, Euskadi Europako hegoaldeko bioekonomiaren erreferente gisa kokatzeko, baita nekazaritza ekologikoaren eta klima-aldaketaren aurkako borrokaren eredu gisa ere.

27. konpromisoa. Tokiko elikadura ekologiko, jasangarri eta osasuntsuagoa sustatzea.

1. ekinbidea. Nekazaritza-politika komunaren (PAC) Landa-garapenerako Plana Euskadirentzat onestea, jasangarria den eta pertsonen osasunarekiko zein ingurumenarekiko errespetua duen XXI. mendeko nekazaritza baterantz aurrera egiteko xedearekin. Horretarako, adostasuna bilatuko da erakunde-eragile desberdinen, hau da, Eusko Jaurlaritzaren eta foru aldundien eta erreferentziatzko eragile sektorialen artean.
2. ekinbidea. Elikagaiak xahutzearen aurkako ekimenak garatzea, elikagaiak lehengoratzeta eta berriz erabiltzea erraztuz.
3. ekinbidea. Produktu ekologikoen produkzioa, eraldaketa eta merkaturatzea bultzatzea, nekazaritza ekologikoaren produkzioa 7.500 hektareetara handituz.
4. ekinbidea. Belaunaldi-erreleboa ziurtatzea eta neurriak sustatzea gure lehen sektorearen eta elikadura-industriaren modernizazioa eta lehiakortasuna hobetzeko, berrikuntza, inbertsioa, lankidetzeta eta nazioartekotzearen bidez.
5. ekinbidea. Euskadiko mahastizaintza eta ardogintzako guneen garapen integrala babestea, kalitate handiko ardoen produkzioa eta merkaturatzea sustatuz eta familia-bodegen eredia babestuz.
6. ekinbidea. Ekonomia eta Ogasun Sailarekin elkarlanean, ingurumen-irizpideak eta zero kilometroko produkzioentzako babes txertatzen dituzten kontratazio publikoko klausula berriak gehitzea sustatzea.

28. konpromisoa. Arrantza-baliabideen kudeaketa jasangarria lortzea

1. ekinbidea. Euskadiko Itsas eta Arrantza Funts Europarraren (FEMP 2021-2027) Programa Operatiboa onestea, sektorearen lehiakortasuneko eta baliabideen jasangarritasuneko printzipioen pean.
2. ekinbidea. Berezko Arrantza Erakunde Ordaintzaile baten sorkuntza sustatzea, 2021-2027 programa operatibo berrian ahalik eta autonomiarik handiena lortzeko xedearekin.
3. ekinbidea. Estatuko Gobernuarekin elkarlanean, euskal presentzia indartzea arrantzarekin lotutako nazioarteko akordioetan.
4. ekinbidea. Dagozkion lankidetzeta-hitzarmenak sinatzea, arrantza-kuoten berezko kudeaketa ahalbidetzeko, Eusko Jaurlaritzaren eskumenen eremuaren barruan, bereziki lehenetsiz antxoa eta hegaluze espezieak.
5. ekinbidea. Uretako eta arrantzako prestakuntza-zentroen talentua erakartzea eta mantentzea sustatzea, hain zuzen ere, aginte-postuetarantz.

- 6. ekinbidea. Belaunaldi-erreiboko neurriak erraztea arrantza-sektoreko enpresen titulartasunean, Euskadin errotzea eta etorkizunean hemen jarraitzea bermatzeko tresna gisa.
- 7. ekinbidea. Akuikultura eta, bereziki, itsaso-akuikultura jasangarria sustatzea, ikerketa eta proiektu berritzaile berriak sustatuz ekonomia urdinaren eta zirkularraren eremuan.

29. konpromisoa. Portuen kudeaketa eta euskal landa- eta kostalde-espazioa zaintzea.

- 1. ekinbidea. Euskadiko eta Akitania Berriko kirol-portuen zerbitzuen eta jardueren baterako eskaintza bat sustatzea.
- 2. ekinbidea. Gobernantza Publiko eta Autogobernuko Sailarekin batera, dagokion akordioa lantzea "portuen" zerbitzuen gaiaren transferentzia egiteko, Gernikako Estatutua osorik betez eta garatuz, Gobernu Kontseiluak 2017ko irailean babestutako eta Eusko Jaurlaritzaren Autogobernuaren Ponentziara bidalitako Euskal Autonomia Erkidegoari egin beharreko Transferentzien Eguneraketari buruzko 2017ko Txostenak jasotako terminoen barruan eta Espainiako Gobernuak formalki 2020ko otsailaren 20an bidalitako Eusko Jaurlaritzak eskatutako transferentziei buruzko balizko negoziazioetarako kronograma-proposamen orientagarriarekin bat eginez.
- 3. ekinbidea. Ondare naturalaren kontserbazioa eta landa-inguruneko jarduera sozioekonomikoen garapena sustatzen dituzten neurriak bultzatzea.
- 4. ekinbidea. Landa-garapeneko Lege berria onartzea eta ezartzea.
- 5. ekinbidea. Plangintza parte-hartzaileko tresnak sustatzea, landa- eta kostalde-guneetan garapen-eragilean sarea eta Tokiko Ekintza-taldeak indartuz.
- 6. ekinbidea. Enplegua eta hazkundera suspertzea landa- eta kostalde-guneetan, dibertsifikazio ekonomikoa bultzatuz gizarte-berrikuntzaren bidez, turismoarekin, osasunarekin, ongizatearekin eta teknologia berriekin lotutako eremuetan garatzeko potentziala duten proiektuak babestuz.
- 7. ekinbidea. Landa-eremuan, enpleguaren sorkuntza eta aukera-berdintasuna sustatzea, arreta berezia jarritz emakumeentzako, gazteentzako eta enplegurako sarbide-zailtasunak dituzten kolektiboentzako berariazko programen garapenean.
- 8. ekinbidea. Euskadiko landa- eta kostalde-ingurunean bizi-kalitate egokia bermatzen duten oinarrizko azpiegituren, ekipamenduen eta zerbitzu integralen horniduran aurrera egitea.

30. konpromisoa. Euskal nekazaritzako elikagaien sektorea indartzea, ekintzaitzaren, berrikuntzaren eta klima-aldaketaren erreferente gisa.

- 1. ekinbidea. Nekazaritzako elikagaien eta egurraren sektorean, proiektu berritzaileen garapena bultzatzea, batez ere, ekonomia zirkularrarekin, urdinarekin eta gizarte-ekonomiarekin lotutako proiektuena.
- 2. ekinbidea. Elikagaien eta zuraren balio-katean, transferentzia teknologikoa eta 4.0 konponbideen garapena sustatzea.
- 3. ekinbidea. Elikaduraren arloko ekintzaitzeta sustatzea BIND 4.0 programa indartuz eta EIT Food (European Innovation Technology) Erakundearen euskal egoitzan sortutako *start-up*ak ezarriz Euskadin.
- 4. ekinbidea. Elikagaien eta zuraren balio-katean ezarriko diren estrategia eta politika guztietan klima-agindua txertatzeko prozesuan aurrera egitea.
- 5. ekinbidea. Kalitatezko ziurtapenak garatzea abeltzaintza-produkzioetan.

31. konpromisoa. Euskadi Europako hegoaldeko bioekonomiaren interesgunea bihurtzea.

1. ekinbidea. "Bioekonomiako Euskal Estrategia" garatzea eta "Bioekonomiarako Euskal Aliantza" bat bultzatzea, Bioeskualdeen Europako Sarearen lider izateko xedearekin.
2. ekinbidea. Egurraren balio-katea sustatzea, hobekuntzak bultzatuz horren produktibitatean, eraldaketan eta kontserbazioan, zehazki, baliabide energetiko gisa (biomasa) dituen aukerak indartuz
3. ekinbidea. Ekintzailtza eta enpresa-jarduera berrien sorkuntza sustatzea bioekonomiaren eremuan, nekazaritza-basogintzaren sektorean eta elikaduraren industriaren jarduera eraldatzaileetan zentratuz.

5. Azpiegitura eta Garraio Jasangarriak

Garraio-azpiegiturak oinarritzkoak dira hazkunde ekonomikorako, osasuna eta bizi-kalitatea hobetzeko, lurraldea egituratzeko eta gizarte-kohesiorako. Euskadi Europako Korridore Atlantikoaren “kate-maila giltzarria” bihurtzearen alde egiten da, baita mugikortasun jasangarriko eredu berri bat sustatzearen alde ere, gizarte- eta ingurumen-kostu txikiagoa duten garraibideak lehenesten dituena. Helburu horrekin, mugikortasun jasangarriko lege berri bat eta plan berri bat onetsiko da, trenbide-inbertsioak indartzen dituztenak, hain zuzen ere, bidaiarien eta salgaien trenbide bidezko garraioa % 20 areagotzeko xedearekin.

32. konpromisoa. Mugikortasun jasangarria.

1. ekinbidea. Mugikortasun Jasangarriari buruzko Lege bat onestea, Lurraldeko Mugikortasun Agintaritza desberdinen eginkizunak finkatzen eta garatzen dituena, Euskadiko Garraioaren Agintaritzarekin koordinazioan. Horren helburua izango da garraio-sistema integratua lortzea, klima-aldaketaren aurkako borrokan eta horren gizarte- eta ingurumen-efektu kaltegarriari aurre egiten laguntzen duena.
2. ekinbidea. 2021-2025 Mugikortasun Jasangarriko Plan bat onestea, Euskadiko Garraio Jasangarriaren 2030 Plan Zuzentzailean integratuta egongo dena. Horrek mugikortasun jasangarriko eredu berri baten eta berotegi-efektuko gasen emisioetan baxua den garraio baten aldeko apustua indartuko du, ibilgailu elektrikoa sustatuz ibilgailu elektrikoentzako kargaguneak eta zerga-pizgarriak abiaraziz.
3. ekinbidea. Integratutako garraio publiko kolektiboa eta horren intermodalitatea sustatzea tarifa-integrazioarekin eta txartel bakarrarekin, Hiri-mugikortasun Jasangarriko Planen garapena sustatuz tokiko eskalan eta garraio publikoaren erabilera intentsiborako hobariak emanez.
4. ekinbidea. Flotak berritzea sustatzea eta birkarga elektrikorako hobariak ematea, ibilgailu elektriko arinen (bizikleta barne) bidezko hiri-mugikortasuna bultzatzeaz gain.
5. ekinbidea. Birkarga elektrikoko azpiegiturak sustatzea eta potentzia altuko birkarga-sarea hirukoiztea, Euskadin birkarga azkarrerako 100 gune lortu arte; horiek “birkarga azkarreko azpiegituren korridore iberiarrean” zein sare europarrean integratuta egongo dira.
6. ekinbidea. Garraio publikoaren elektrifikazioa sustatzea, flotak berritzea azkartuz, zehazki, foru aldundiekin eta udal erakundeekin elkarlanean.
7. ekinbidea. Edukiera handiko autobus elektriko adimenduneko proiektuak hedatzea biztanleria-dentsitate altuko hiri-guneetara eta metropoli-guneetara.
8. ekinbidea. Gizarte-sentsibilizazioko jarduketak garatzea eta mugikortasun jasangarriaren aldeko gizarte-itun bat proposatzea.

33. konpromisoa. Euskadi Europako korridore atlantikoaren “kate-maila giltzarria”.

1. ekinbidea. Euskadin, “European transport networks, TEN-t” salgaien korridore atlantikoaren garapena bultzatzea. Helburu horrekin, Bilboko hegoaldeko trenbide-saihesbidearen eraikuntza eta Bilboko Portuarekiko trenbide-konexioa dinamizatuko dira.
2. ekinbidea. Lille-Vitoria-Gasteiz tren-autobidearen garapena sustatzea, Jundizko plataforma multimodala amaituz.
3. ekinbidea. Lezoko plataforma logistikoa eta horren trenbide-sarearekiko konexioa garatzea, Pasaiako Portuaren eraginkortasuna hobetzea ahalbidetuz.

4. ekinbidea. Zerbitzu industrialeko bokazioa duten azpiegitura logistikoak indartzea, horiek berritzeko eta modernizatzeko plan batekin, trenbide-portuko konexioen hobekuntza barne hartzen duena.
5. ekinbidea. Forondako Aireportuaren VIAP plataforma garatzea eta digitalizazioa sustatzea azpiegitura logistikoaren kudeaketan.
6. ekinbidea. Vialrun Proiektua babestea, hirigintza garatzeko eta gunehori jaregiteko.

34. konpromisoa. Trenbide-inbertsioak lehenestea.

1. ekinbidea. "Euskal Y" amaitzea, Irun, Donostia, Ezkio, Bilbo eta Gasteizko geltokien eraikuntzarekin.
2. ekinbidea. Donostiako lurperatutako trenbide-saihesbidearen obra amaitzea.
3. ekinbidea. Loiolako Erriberetako aldageltokia eraikitzea.
4. ekinbidea. Topoaren trenbide-azpiegituren hobekuntzak amaitzea Pasaian eta Irunen.
5. ekinbidea. Eibar eta Donostia arteko linearen trenbide-azpiegiturak hobetzen amaitzea.
6. ekinbidea. Trenbide-trazadura hobetzeko obrak egitea Aginagan, Eibar eta Donostialdea arteko zerbitzuak hobetze aldera.
7. ekinbidea. Hiri-nukleotan trenbide-bilbearen baterako existentziarako eta integraziorako ekintzetan aurrera egitea, udalekin horretarako hitzarmenak garatuz.
8. ekinbidea. Gasteizen, Salburua eta Zabalganarako hedapenak garatzea.
9. ekinbidea. Bilbon, trenbidea Boluetara hedatzea, Abusu auzorako sarbideekin.
10. ekinbidea. Metropoli-trenbidearen 4. eta 5. lineen garapenarekin hasia Euskal Trenbide Sarea (ETS) Bilboko Metropoli-trenbidearen Hegoaldeko Gunearen eta 4. Linearen inguruko Informazio-azterlanaren zein 5. Linearen eta hori Durango-Bilbao-Txorierrri trenbide-linean integratzearen inguruko informazio-azterlanaren gainean egiten ari den informazio-azterlanen ondorioak ezagutzen ditugunean, zehazki, gobernuaren barruan partekatutako konpromisotik.
11. ekinbidea. Bilbo-Loiu Aireporturako trenbide-konexioan aurrera egitea.

35. konpromisoa. Garraio-azpiegituren Euskadirako transferentziak osatzea.

1. ekinbidea. Gobernantza Publiko eta Autogobernuko Sailarekin batera, dagokion akordioa lantzea trenbideekin eta aireportuekin lotutako gai eta zerbitzuen transferentzia egiteko, Gernikako Estatutua osorik betetzeko eta garatuz, Gobernu Kontseiluak 2017ko irailean babestutako eta Eusko Jaurlaritzaren Autogobernuaren Ponentziara bidalitako Euskal Autonomia Erkidegoari egin beharreko Transferentzien Eguneraketari buruzko 2017ko Txostenak jasotako terminoen barruan eta Espainiako Gobernuak formalki 2020ko otsailaren 20an bidalitako Eusko Jaurlaritzak eskatutako transferentziei buruzko balizko negoziazioetarako kronograma-proposamen orientagarriekin bat eginez.

6. Hiri-Agenda, Etxebizitza eta Hiri-Berroneratzea

Hiri-Agendaren eremuan.

COVID 19aren pandemiaren ondorioz hartutako neurriek joan den legegintzaldian onetsitako eta Europako Hiri Agendarekin eta NBEren Habitat III Hiri Agenda Berriarekin lerrotutako Euskadiko Bultzatu 2050 Hiri Agenda Berrian identifikatutako erronken gaurkotasuna eta irismena nabarmendu dituzte.

Bultzatu 2050 agendaren lehentasun estrategikoetan oinarrituz eta Lurraldearen Antolamendurako Gidalerroak onetsi ostean, onartzen da erronka Euskadiko hirien eredu berri bateranzko bilakaeran oinarritzen dela. Hiri horiek garapen jasangarria eta inklusiboa bermatu eta ahalbidetu behar dute, adimenduna ere badena, gai izateko etengabe aldatzen diren aldagaiak kudeatzeko eta European erreferentea den lurralde inklusibo, seguru, erresiliente eta jasangarri gisa kokatzeko.

36. konpromisoa. Euskadi Bultzatu 2050 Hiri-agenda hedatzea eta ezartzea.

1. ekinbidea. Euskadiko Bultzatu 2050 Hiri Agenda Berria hedatzea eta ezartzea, maila anitzeko gobernantza-sistema bat garatuz Bultzatu 2050 Foroa abiaraztearen inguruan.
2. ekinbidea. Genero-ikuspegia integratzea hiri-garapenaren eremuan.
3. ekinbidea. Hiri-izaera edo dimentsioa duten politika publikoen osagarritasuna eta osotasuna aztertzea eta indartzea.
4. ekinbidea. Ebaluazio- eta segimendu-sistema bat ezartzea, Euskadiko egoeraren aldizkako txostenak igorriko dituen eta aurreikusitako helburuen betetze-mailaren irismena ebaluatuko duena.
5. ekinbidea. I+G+b prozesuak bultzatzea hiri jasangarrien eremuan.
6. ekinbidea. Jarduketa-eremuaren ordenamendu juridiko arautzailea eguneratzea, jasangarritasun-paradigma berrietara egokituz.

Etxebizitzaren eta Hiri-Berroneratzearen eremuan.

Etxebizitzaren aldeko gizarte-itun bat sustatuko da eta horren helburua izango da etxebizitzarako eskubide subjektiboa garatzea eta, horrenbestez, etxebizitza duin, egoki eta irisgarri baterako sarbidea bermatzea hori lortzeko beharrezko baliabideak ez dituzten pertsonen, etxebizitzaren eginkizun soziala, alokairuko etxebizitzaren promozio publikoa eta birgaitzearen bultzada sustatuz, hutsik dauden etxebizitzak aktibatzeaz gain.

37. konpromisoa. 15 urterako etxebizitzaren aldeko gizarte-ituna lortzea eta legegintzaldiko Etxebizitza Plan Zuzentzaile berria onestea.

1. ekinbidea. 2021-2023 Etxebizitza Plan Zuzendari berri bat onestea.
2. ekinbidea. Alokairura bideratzea etxebizitza publikoko promozioaren % 100a.
3. ekinbidea. Etxebizitzarako eskubide subjektiboaren araudi-garapena burutzea, Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren egungo Etxebizitzarako Prestazio Osagarritik Etxebizitzaren Legean aurreikusitako etxebizitzarako prestazio ekonomikorako trantsizio eta kudeaketa antolatuak bermatuz. Hori guztia, horretarako egokiak diren akordioen eta zuzkiduren bidez.

4. ekinbidea. Araudi-esparrua garatzea bizigarritasun-dekretuari dagokionez; non honekin lotutako oinarriko irizpideak ezarriko diren: telelanerako espazioak, osasun-ikuspegia (aireztapena), balkoiak eta familia-kontziliazioa (haurrak eta adinekoak). Horrekin batera, aldi baterako etxebizitzaren (Ada) araudi- eta kontzeptu-berrikuspina egin beharko da.
5. ekinbidea. Etxebizitza publiko berriaren eta zuzkidura-bizitokiaren promozioa sustatzea.
6. ekinbidea. Hutsik dauden etxebizitzaren araudi-esparrua garatzea. Merkatuan hutsik dauden etxebizitzak gizarte-alkairurako hartzea sustatzea, Bizigune Programa eta arrazoizko prezioan alokatzeko ASAP Programa indartuz.
7. ekinbidea. Planak eta programak garatzea hutsik dauden lokalak eta lonjak etxebizitza bihurtzeko, hori guztia udalekiko elkarlan estuan.
8. ekinbidea. Etxebizitza ordaintzeko laguntzen sistema indartzea eta gizarte-alkairuko parkea handitzea. Babestutako alokairua sustatzeko ekintzak garatzea, horien promozioa eta etxebizitza pribatuak helburu horretarako mugiaraztea bultzatuz.
9. ekinbidea. Aldundiekin eta udalekin elkarlanean, zerga-neurriak artikulatzea, hutsik dagoen parkea murrizteko eta hutsik dauden etxebizitzak alokairu-eskaintzan txertatzea sustatzeko.
10. ekinbidea. Hobetzea etxebizitzak esleitzeko prozedurak eta horietarako sarbide-eskakizunak, gizarte-profil desberdineko kolektiboaren etxebizitzarako sarbidea errazte aldera, bereziki, hauena: gazteak, adinekoak, seme-alabak dituzten guraso bakarreko familiak eta genero-indarkeriaren biktimak, edonola ere, ghettoak sortzea saihestuz.
11. ekinbidea. Etxebizitza parke publikoaren kudeaketa aurreratua eta integrala sustatzea, energia-eragin-kortasuneko eta digitalizazioko irizpideekin, txirotasun energetikoari aurre egiteko estrategia barne. Hori guztia etxebizitza parke publikorako berezko kudeatzaile energetiko bat sortuz.
12. ekinbidea. Pertsona ahulak babestea utzarazpen-prozeduretan.
13. ekinbidea. Eragin-kortasuna hobetzea babestutako etxebizitzaren parkearen kudeaketan, Alokabideren er-kidegoko esku-hartze programa zabalduz eta hirugarren gizarte-sektorearekiko lankidetzaren indartuz.
14. ekinbidea. Etxebizitzarako sarbiderako aukera berritzaileak abian jartzea, *cohousinga*, erabilera-lagapeneko kooperatibak eta erosketa eta alokairuaren arteko bitarteko aukerak garatuz. Horrez gain, ekimen pribatuarekiko eta udalekiko lankidetzaren indartuko da, eraikinetan eta auzoetan bertan belaunaldi arteko bizikidetzaren formulak sustatzeko.

38. konpromisoa. Berriazko etxebizitzarako sarbide-ekintzak gazteentzat.

Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Saileko berdintasun arloarekin elkarlanean, gazteen etxebizitzarako sarbidea sustatzeko neurriak ezarriko dira.

1. ekinbidea. Gazte-etxebizitzako programa berezi bat garatzea, familia-etxebizitzatik emantzipatzea errazteko eta bizitza-proiektu independenteak erabat garatu ahal izateko.
2. ekinbidea. Alokairu-araubideko babeseko etxebizitzaren lehentasunezko erreserba bat ezartzea gazteen kolektiboarentzat.
3. ekinbidea. Gaztelagun Programa indartzea, horretan sartzeko betekizunak malgutuz.
4. ekinbidea. Gazteek etxebizitza bat lortu ahal izateko aukera berritzaileak abiaraztea, besteak beste, hauek: *cohousing*, erosteko aukera ematen duten alokairuak eta partekatutako pisuen programak.
5. ekinbidea. Zuzkidura-bizitokiak gazteen kolektibora bideratzea eta proiektu pilotuak garatzea erabilera-

lagapeneko kooperatibak bezalako gazte-etxebizitzak errazteko, herrialde nordikoen esperientziak kontuan hartuz.

39. konpromisoa. Birgaitzea, hiri-berroneratzea eta etxebizitza-berrikuntza sustatzea, irisgarritasuna, energia-eraginkortasuna eta eraikuntza jasangarria hobetuz.

1. ekinbidea. Eraikuntza-birgaitzeko estrategia integral baten barruan, birgaitzerako laguntza-programak hobetzea eta handitzea, etxebizitzak eta eraikinak birgaitzeko Renove Plan berri bat onetsiz, zehazki, irisgarritasuna (igogailuak eta arkitektura-hesiak kentzea) energia-eraginkortasuna eta kanpo-bizigarritasuna lehenetsiz.
2. ekinbidea. Eraikinen Ikuskapen Teknikoak (EIT) egiteko emandako bultzada berritzea.
3. ekinbidea. Hutsik dauden etxebizitzak birgaitzeko programak sustatzea, arreta berezia jarriz gazteentzako, 55 urtetik gorakoentzako eta iraupen luzeko langabeentzako enpleguaren sorkuntzan.
4. ekinbidea. Hiri-zaugarritasunaren Inbentarioa eguneratzea.
5. ekinbidea. Etxebizitza, eraikuntza-birgaitze eta hiri-berroneratzeari buruzko 3/2015 Legearen VII. Kapitulua garatzen duen dekretu bat onestea, birgaitzearen kudeaketa bateratua errazteko, narriatu-tako eta lehentasunez esku hartzeko guneen adierazpena sinplifikatuz.
6. ekinbidea. Arkitektura-berrikuntza eta ikerketa-proiektuak sustatzea eraikuntza jasangarriaren, ekoberrikuntzaren eta energia-eraginkortasunaren eremuetan, hain zuzen ere, Espezializazio Adimenduneko RIS3 Euskadi Estrategiarekin bat etorriz, zehazki, Hiri-agenda – Bultzatu 2050en ezarpenaren eta hiri-berroneratze integraleko proiektuen esparruan.
7. ekinbidea. Lanbide-heziketa dualaren bidez, prestakuntzako lankidetzaren planak abiaraztea, hutsik dauden etxebizitzak birgaitzeko eta gazteentzako enplegua sortzeko.
8. ekinbidea. Euskadiko Epe Luzerako Hiri Berroneratzeko Estrategia lantzea, arreta berezia jarriz honekin lotutako alderdietan: energia-eraginkortasuna, osasuna bermatzeko baldintzak, erosotasuna edo txirotasun energetikoaren arriskuaren deuseztapena.
9. ekinbidea. Etxebizitza berriak ia-ia energia-kontsumorik gabe eraikitzeko 2010/31-Ec Europako Zuzentarauaren (“NZEB-Nearly Zero Energy building”) parametroen pean eraikitzearen aldeko apustu irmoa egitea.
10. ekinbidea. Kudeaketa-entitate baten sorkuntza sustatzea eta horretan parte hartzea (Europako HIROS-S4all Proiektuaren garapen gisa); horren misioa izango da Hiri-berroneratzeko eta Birgaitzeko politika ezartzen eta garatzen laguntzea, bere ekintza Euskadiko lurralde osora hedatuz. Hiri-berroneratze integraleko jarduketak bultzatzea, ingurumen, gizarte, ekonomia, hiri eta gobernantzako alderdiak jorratuz, zehazki, auzo zaugarrietan epe luzera esku hartzeko programa baten esparruan.

7. Turismo Jasangarria eta Bikaintasuneko

Turismoak Euskadiren hazkunde jasangarrian laguntzen du eta gure ekonomiaren dibertsifikazioa babesten du, baina egungo osasun-krisiaren eraginak gehien pairatzen ari den sektoreetako bat da. Hortaz, neurriak ezarri behar dira sektoreko enplegua eta jarduera mantentzeko, enpresen likidezia babestuz, bereziki, ETEen eta autonomoen kasuan. Horrez gain, ekimenak abiaraziko ditugu ostalaritzan eta zerbitzu turistikoetan kontsumoa bultzatzeko.

Turismo jasangarria eta arduratsua bultzatu behar da, Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako Helburuak (GJH) txertatuz. Xedea da sektorea ahalik eta lasterren lehengoratzeko eta 2025erako 9 milioi ostatu-gau turistiko lortzea. Horretarako, Turismo Jasangarrirako Euskal Estrategia berria onetsiko da, Euskadi - Basque Country marka bultzatzen duena norako turistiko, jasangarri eta arduratsu batekin lotuta, hain zuzen ere, Euskadi turismo bikain, adimendun eta lehiakor bati dagozkion ezaugarriekin lotzeko ekintzak garatuz.

40. konpromisoa. Turismo Jasangarrirako Euskal Estrategia berria onestea.

1. ekinbidea. "2030 Turismo Jasangarrirako Euskal Estrategia" berria onestea; horrek epe laburrerako agertokia jasoko du, COVID-19aren pandemiak eragindako krisi-egoerari erantzuteko eta enplegua zein jarduera mantentzeko. Epe ertainerako zein luzerako agertokian, estrategiak COVID-19aren osteko egoera aurreikusi behar du, begirada sektorearen erronka eta joera nagusietan jarrita. Euskadiko turismoaren jasangarritasunaren aldeko apustua egin behar du eta, gainera, balio behar du interes-talde guztiak sentsibilizatzeko eta kontzientziazteko mugikortasun jasangarriaren eta ondare kulturalaren zein ingurune naturalaren babesaren garrantziaz. Aldi berean, jasangarritasun ekonomikoa eta soziala sustatuko da, tokiko biztanleriak turismoaren onurak baliaztzeko.
2. ekinbidea. Euskadiko Baliabide Turistikoaren Lurralde-plan Sektoriala garatzea, esparru zehatza ezartzeko garapen turistikorako.

41. konpromisoa. Euskadi - Basque Country norako turistiko segurua, jasangarria eta arduratsua.

1. ekinbidea. Nazioarteko arauen arabera ziurtatutako kudeaketa-sistemen ezarpena sustatzea, sektore seguruagoa eta jasangarriagoa bultzatzeko, enpresa-erantzukizun sozialeko printzipioak txertatzeko eta sektoreko langileentzako lan-baldintza duinak bermatzeko.
2. ekinbidea. Euskadiko Turismoaren Kode Etikoa ezartzea, sektoreko eragile guztien atxikipena eta sektore turistikoa Garapen Jasangarrirako Helburuen aplikazioa sustatuz.
3. ekinbidea. Genero-berdintasuna bultzatzea sektorean, zehazki, "Enpresa turistikotako berdintasun-plan" bat garatuz.
4. ekinbidea. Sektorearen profesionalizazioa sustatzea eta lanbide turistikoa babestea.

42. konpromisoa. Euskadi - Basque Country bikaintasunezko norako turistikoa.

1. ekinbidea. Euskadiko turismoa lehentasunezko merkatuetan sustatzea, berriazko protagonismoa emanaz gure erreferentziazko merkatu nagusietan erakartzeko gaitasun handiagoa duten produktu turistikoak, besteak beste, hauei: mendi-ibiliak; bide berdeak, enogastronomia edo turismo industrialaren aldeko apustua, berezitasun eta dibertsifikazio turistikorako elementu gisa.
2. ekinbidea. Murgilketa-errealitateko tresnak sustatzea, nazioarteko turistak Euskadiko paisaiak eta baliabideak esperimentatzeko.

3. ekinbidea. Sektoreko enpreekin elkarlanean, jardunbide turistiko egokien sistema bat egitea, sustatzea eta zabaltzea, gure produktu eta zerbitzu turistikoen kalitatea eta bikaintasuna bermatze alderara.
4. ekinbidea. Sektorearekin batera lan egitea, bidezko xedapenak sustatzeko, eta araudia eguneratzea, kontsumitzailearen babes osoa bermatzeko.
5. ekinbidea. Eskaintza turistikoaren bikaintasuna sustatzea, hori norakoen dibertsifikazioarekin eta bere berezitasunarekin lotuz eta bestelako eskaintzekin uztartuz: gastronomikoa, enologikoa, kirolkoa eta kulturala. Aurrekoaz gain, familia-, erosketa-, ongizate- eta negozio-turismoarekin uztartuko da. Helburua da bidaiariak eta horien segurtasuna jartzea estrategiaren erdigunean.

43. konpromisoa. Euskadi - Basque Country norako turistiko adimenduna.

1. ekinbidea. Turismoaren adimen lehiakorreko sistema bat garatzea, eragile publikoen eta pribatuen lankidetzarekin eta koordinazioarekin.
2. ekinbidea. Inguruko jarduera eta joerak monitorizatzea, erabakiak hartzeko informazio erabilgarria lortzeko, arreta berezia jarriz COVID-19aren osteko agertokian eskaria sustatzeko estrategien diseinuan.
3. ekinbidea. Sektorearen trebakuntza digitalaren diagnostikoa egitea eta eraldaketa digitalerako egokitzapen-plan bat bultzatzea, Itourbask Sareko turismo-bulegoak "XXI. mendeko turismo-bulegoaren" eredura egokitzea eta diseinatzea barne.

44. konpromisoa. Euskadi - Basque Country norako turistiko lehiakorra.

1. ekinbidea. 2024 Marketin Turistikoko Plan bat onestea eta turismoaren arloko adituen foro bat sustatzea, euskal sektore turistikoaren lehiakortasuna hobetzeko eta eskaria sustatzeko estrategiak diseinatzeko lagunduko duena.
2. ekinbidea. Prestakuntza-plan bat ezartzea, sektoreko profesionalak trebatzeko, bereziki, digitalizazioaren, negozio-eredu berrien, berrikuntzaren eta turismo jasangarriaren eremuetan.
3. ekinbidea. Lanbiderekin koordinatuta, trebakuntza profesionaleko ziurtapen-programa bat sustatzea.
4. ekinbidea. Ekintzailatza eta belaunaldi-erreleboa sustatzen dituzten neurriak bultzatzea.

8. Merkataritza eta Ostalaritza

Merkataritza- eta ostalaritza-jarduera gure gizartearen eta hirietako bizitza-ereduaren oinarritzko elementu bat da, tokiko hazkunde ekonomikoan eta enpleguaren sorkuntzan laguntzeaz gain. Osasun-krisiaren eragin larriaren ostean, merkataritzan eta ostalaritzan galdutako enplegu guztia berreskuratzearen alde egiten da, bi sektoreak lehengoratzuz.

Horretarako, "2030 Merkataritza eta Ostalaritza Estrategia" onetsiko da, "2030 Turismo Jasangarriko Euskal Estrategiarekin" koordinatuko eta integratuko dena eta bost urteko ekintza-planetan garatuko dena. 2021-2025 Merkataritza eta Ostalaritza Planak sektorearen erronka nagusiei erantzungo die, bere lehiakortasuna hobetuz, jasangarritasunaren eta digitalizazioaren zein lurraldearekin lotutako markaren sorkuntza-aren alde eginez eta arreta berezia jarriz saltoki txikietan eta tokiko ostalaritzan.

45. konpromisoa. 2030 Merkataritza eta Ostalaritza Estrategia eta 2021-2025 Merkataritza eta Ostalaritza Plana onestea.

1. ekinbidea. "2030 Merkataritza eta Ostalaritza Estrategia" onestea eta abian jartzea, euskal merkataritza-aren eta ostalaritzaren ildo estrategikoak ezarriko dituen eta horien susperraldira eta lehengoratzera eramango duena. 2021-2025 Merkataritza eta Ostalaritza Planak ildo estrategiko horiek bi fase desberdinetan garatuko ditu.

Epe laburrerako lehenengo faseak pandemia amaitu arte iraungo du; fase horretan, enpresen likidezia sustatzeko eta enplegua suntsitzea saihesteko neurriak bultzatuko dira, espazio eta establezimendu seguruen protokoloak ezarri, jarduera mantentzea ahalbidetzen duten bitartean, bezeroen segurtasuna bermatuko dutenak. Era berean, kontsumitzailearen konfiantza eta tokiko kontsumoaren aktibazioa sustatuko dira.

Bigarren fasea pandemiaren osteko agertokiarekin lotuta egongo da, itzuli beharrik gabeko laguntzen eta abaldun kredituen laguntza-pakete batekin, sektoreko enpresa txikiek bizirautea ahalbidetzeko. Era berean, sektoreko erronka eta joera nagusiei erantzuten dizkieten neurriak ezarriko dira, hain zuzen ere, ingurumenaren, ekonomiaren eta gizartearen eremuetako jasangarritasuna bultzatuz, merkataritza eta ostalaritza ekonomiaren susperraldirako politika europarrekin lerrokatutako etorkizun baterantz proiektatuko dituenak.

46. konpromisoa. Merkataritzaren eta ostalaritzaren lehiakortasuna hobetzea.

1. ekinbidea. Merkataritzaren eremuko berriazko heziketa aurreratuko zentro bat abian jartzea, gure gizartearen errealitatera egokitutako negozio-ereduekin lehiatzeko beharrezko eskumen berriak dituzten profesional berriak trebatzeko.
2. ekinbidea. Sektoreko enpresen lehiakortasuna hobetzen duen kudeaketa aurreratuko eredu baten ezarpena sustatzea.
3. ekinbidea. Merkataritza eta ostalaritzaren eraldaketa digitalerako plan bat abian jartzea.
4. ekinbidea. Zaintza lehiakorreko sistema bat garatzea, sektorearen bilakaera aztertzen duena eta nazioarteko joerak zein jardunbide egoki berritzaileak identifikatzen eta zabaltzen dituenak.
5. ekinbidea. Merkataritza eta ostalaritzarako prestakuntza-plan berri bat onestea. "E-learning" plataforma eta prestakuntza-eredu berriak sustatzea, profesionalen gaitasunak indartzeko, betiere lehentziz eraldaketa digitalarekin lotutakoak.
6. ekinbidea. Belaunaldi-erleboia eta enpresa-jarraitutasuna sustatzea. Sektorearen atrakzioa eta berri-tzea indartzea, gazteak kontratatuzko laguntzak emanez.

7. ekinbidea. Bere jarduera Merkataritzako Bulego Teknikoetan garatzen duten pertsonen trebakuntza eta horien sareko lana hobetzeko programa bat abian jartzea.

47. konpromisoa. Tokiko merkataritza eta ostalaritza sustatzea.

1. ekinbidea. Foru aldundiekin eta udalekin elkarlanean, saltoki txikietan kontsumoa sustatzeko erakunde arteko kanpaina bat garatzea tokiko kontsumoa bultzatzeko bonuekin. Kanpaina horrek hurbileko merkataritza eta horrek ekonomian eta enpleguan duen garrantzia nabarmenduko ditu.
2. ekinbidea. Tokiko ekonomia eta produktuak babesten dituzten saltokien zein ostalaritza-establezimendu berezien ikusgarritasuna indartzea eta areagotzea.
3. ekinbidea. Auzoetako merkataritza suspertzea. Merkataritza hobetzeko edo sustapen ekonomikorako barrutiak (Business Improvements Districts) abiaraztea, lankidetzaren zonalak eta enpresen eta erakundearen arteko aliantza sustatzeko, zehazki, lankidetzaren publiko-pribatuko ingurune batean.
4. ekinbidea. Lan-mahaiak sortzea merkataritza-hirigintzaren irizpidea txertatzeko herrien eta hirien diseinuan, hori guztia udalekin koordinazioan eta udalen mugikortasun-planaren esparruan, merkataritza-guneetarako irisgarritasuna hobetzeko helburuarekin.
5. ekinbidea. Ekintzailatza eta merkataritza-negozioko eredu berrien sorkuntza babestea, hutsik dauden lokalak merkataritza-erabilera baterako berreskuratzea bultzatuz.

48. konpromisoa. Erakunde arteko gobernantzan sakontzea eta aliantzak indartzea.

1. ekinbidea. Merkataritzako erakunde arteko mahai bat sortzea Eudelen parte-hartzearekin; bertan, merkataritzaren eta ostalaritzaren jarduera bultzatzeko estrategiak eta planak erabakiko dira, erakunde desberdinen jarduketak koordinatuz.
2. ekinbidea. Udalekin batera, jarduketak bultzatzea, eraginkorrak ez diren araudiak identifikatzeko eta beharrezko jarduketak eta erreformak bultzatzeko.
3. ekinbidea. Turismoaren eta merkataritzaren arteko aliantzak indartzea, merkataritza- eta ostalaritza-eskaintza indartuz hiriaren atrakzio turistikoko ardatz gisa.
4. ekinbidea. Merkataritzaren eta ostalaritzaren sektoreetatik sortzen diren lankidetzaren sinergiak eta eragile guztien ekintzen koordinazioa eta elkarlana sustatzea.

9. Kontsumitzailea

Kontsumo-modu eta bide berriek kontsumitzaile berriak ere sortzen dituzte eta horiek gero eta gehiago erabiltzen dute teknologia produktuak eta zerbitzuak erosteko. Apustua egiten da kontsumitzaileen esku-bideak errespetatzen dituen kontsumo arduratsua bultzatzearen alde, bereziki kontuan hartuz kolektiborik babesgabeenen eta zaurgarrien eskubideak. Horretarako, Kontsumobide kontsumo- eta ordainketa-modu berrietara egokitzea proposatzen da, kontsumitzaileen informazioa eta prestakuntza indartuz, enpresetan jardunbide egokiak sustatuz, gatazkak bikaintasunez ebatziz eta lankidetzak eta elkarlan-sareak hobetuz. Era berean, Kontsumitzaileak Babesteko Lege bat onetsiko da.

49. konpromisoa. Kontsumobide egokitzea kontsumo- eta ordainketa-modu berrietara, kontsumitzaileen informazioa eta prestakuntza indartuz.

1. ekinbidea. Kontsumobiden, joeren eta gatazka- zein iruzur-mota berrien analisia indartzea, analisirako eta prebentzio-neurriak hartzeko beharrezko tresnak gehituz.
2. ekinbidea. Kolektiborik ahulenak identifikatzea eta informazio- eta prestakuntza-kanpainak egitea.
3. ekinbidea. Kontsumitzaileen prestakuntza eta informazioa hobetzea, bere eskubideak eta betebeharrak ezagutu ditzaten eta kontsumo arduratsua lortzeko duten paperaz eta garrantziaz jabe daitezten.
4. ekinbidea. Kontsumo arduratsua eta jasangarria sustatzea. Horretarako, produktuen eta horien ingurumen-eraginaren inguruko informazioa sustatuko da, ingurumenaren kontserbazioa, gizarte-berdintasuna eta langile guztien ongizatea bermatze aldera.

50. konpromisoa. Enpresetan kontsumitzaileen eta erabiltzaileen eskubideekiko errespetuzko jokabideak sustatzea.

1. ekinbidea. Enpresa-jardunbide egokien kodeen ezarpena sustatzea, akordioak lortuz elkarte profesionalen eta enpresa-elkartekin, kontsumitzaileen eta erabiltzaileen eskubideen babesa hobetze aldera. Zorroztasunez jardungo da merkatuan jardunbide desegokiak eta legeen urraketak jartzeko eta deuseztatzeko.
2. ekinbidea. Enpresen erantzukizuna eta gardentasuna sustatzea, kontsumitzaileen eskubideak errespetatzeko borondatezko mekanismoak garatuz.
3. ekinbidea. Kontsumo etikoa eta arduratsua eta arbitrajeko borondatezko sistemarako atxikipena txertatzea laguntza, diru-laguntza, sari eta enpresa-babeseke beste edozein modalitatearen emakidatzeetan.

51. konpromisoa. Bikaintasunerantz lan egitea kontsumo-gatazken ebazpenean.

1. ekinbidea. Kontsumitzaileen erreklamazioak eraginkortasun handiagoarekin kudeatzea eta Kontsumoko Sistema Arbitrala optimizatzea, administrazio-prozedurak sinplifikatuz.
2. ekinbidea. Erreklamazioen izapidetze elektronikoa eta telematikoa bultzatzea, KontsumoNETen erabilera bakarra areagotuz eragile guztientzat.
3. ekinbidea. Bitartekaritza sustatzea kontsumo-arbitrajearen aurretik gatazkak ebazteko bide gisa.

52. konpromisoa. Lankidetzaren eta elkarlan-sareak hobetzea kontsumo-politikan.

1. ekinbidea. Kontsumitzaileak defendatzen lan egiten duten organismo guztien jarduketak koordinatzea, horrela horien eskubideak babesteko ekintzak indartzeko. Kontsumitzaileen babes integrala bermatzea lehenetsiko da, sail zein erakunde arteko lankidetzaren hobetuz. Akordio berriak diseinatuko dira eragile giltzarriekin eta kontsumo-politikekin lotutako eragile guztien erantzunak homogeneizatuko dira.
2. ekinbidea. Nazioarteko sareetan parte hartzea potentzia bereziki, eremu europarrean, lankidetzaren eta elkarlanean kontsumitzaileen babesa hobetzera zuzendutako jarduerak bultzatuz.

II. Ardatza. PERTSONAK:

Osasuna, hezkuntza, zerbitzu publikoak, berdintasuna, gizarte- eta kultura-politikak, bizikidetza eta giza eskubideak.

Jarduketa-arloak:

10. Hezkuntza-Sistema

10.1 Haur, Lehen eta Bigarren Hezkuntza

10.2 Lanbide-Heziketa

10.3 Unibertsitatea eta Ikerketa

11. Osasuna

12. Gizarte-Politikak eta Gazteria

12.1 Gizarteratzea. Gizarte-Zerbitzuen eta Zerbitzu Soziosanitarioen Euskal Sistema

12.2 Adinekoak

12.3 Familiak eta Haurrak

12.4 Migrazioa

12.5 Gazteria

13. Genero-Berdintasuna

14. Justizia

15. Bizikidetza eta Giza Eskubideak

16. Garapenerako Lankidetza

17. Segurtasuna

18. Kultura, Euskara eta Kirola

10. Hezkuntza-Sistema

Hezkuntza da garapen jasangarrirako helburuak lortzeko funtsezko motorretako bat. COVID-19aren pandemiak nabarmendu du beharrezkoa dela euskal hezkuntza-ereduaren hobekuntzan sakontzea, testuinguru ekonomiko eta sozial berriari aurre egiteko. Berritutako hezkuntza-eredu bat landuko da, gaitasuna duena disrupzio teknologikoko testuinguru azkartu batean murgilduta dagoen gizarte batera egokitzeke. Izan ere, testuinguru horrek, eskumen digitalak ez ezik, pentsamendu kritikoa, sormena eta prestakuntza humanista ere indartzeko eskatzen du.

Hortaz, hezkuntza herrialde-erronka handia da. Hazkunde jasangarria eta integratzailea lortzeko tresnarik onena da kalitatezko hezkuntza inklusibo eta bidezko bat bermatzea. Funtsezko hiru elementu dira hezkuntza-ziklo guztietarako, haur, lehen eta bigarren hezkuntzatik lanbide-heziketara eta unibertsitate-sistemara.

10.1. Haur, Lehen eta Bigarren Hezkuntza

53. konpromisoa. Bidezko kalitatezko hezkuntza-zerbitzua indartzea, euskal eskola publikoaren funtsezko izaera aitortuz.

1. ekinbidea. Hezkuntzaren Lege bat onestea, gure hezkuntza-sistemaren etorkizuneko erronkei erantzuteko, eskola publikoaren funtsezko papera eta izaera laikoa aitortu eta sustatzeko eta aukera-berdintasuna bultzatzeko irakaskuntza-maila guztietan ikasteko, pertsonen bizitokia, egoera pertsonala, soziokulturala eta ekonomikoa edo eskolatuta dauden zentroa gorabehera, hezkuntza-zentro guztien bikaintasuna bilatuz. Lege honek aurreko legegintzaldian lortutako oinarriko akordioa hartuko du kontuan eta abiapuntua euskal eskola publikoaren funtsezko izaera aitortzea izango da. Horrez gain, hauek izango dira bere ezaugarririk garrantzitsuenak: euskal hezkuntza-sistema modernizatzea eta horren egonkortasuna hobetzea; eleaniztasunean aurrera egitea; aukera-berdintasuna bermatzea, irakaskuntza guztietan ikaskuntza bultzatzeko; hezkuntza-sistemaren finantziarioa berrikustea, hezkuntza-zentroek benetan egiten duten gizarte-eginkizunarekin eta eginkizun hezitzailearekin lotuz eta zentroen autonomia areagotzea, arreta berezia jarriz zuzentasunean eta bikaintasunean, bizikidetza positiboko esparru batean.
2. ekinbidea. 2 eta 16 urte bitarteko hezkuntza-ibilbidea duten zentro publiko integratuen finkapenean lan egitea eta horien ezarpenean aurrera egitea.
3. ekinbidea. Hezkuntza-azpiegiturak hobetzea eta modernizatzea, onetsitako azpiegituren planarekin bat etorri; hain zuzen ere, planak 200 jarduketa baino gehiago aurreikusten ditu, besteak beste, hauek: Tolosako Orixe, Gasteizko Salburua eta Leioako Barandiaran institutu berriak; Muskizko bigarren hezkuntzako institutua handitzea eta Dantzertiren egoitza berria.

54. konpromisoa. Eleaniztasunean aurrera egitea, euskara hartuz ardatz nagusizat.

1. ekinbidea. Euskararen eta gaztelaniaren erabilera eta ezagutza finkatzea, hezkuntza-sistema eleaniztun baterantz aurrera eginez. Sistema horrek euskara edukiko ardatz nagusi gisa eta hobekuntza eta aurrerapen nabarmenak txertatuko ditu ingelesaren prestakuntzan Lehen Hezkuntzatik; horrekin batera, ikasleen ingelesaren ezagutza hobetzeko jarduerak indartuko dira. Beraz, horretarako, zentro guztietan hedatuko dira hizkuntza-proiektu eleaniztunak, horien errealitate soziolinguistikora egokituz eta euskara hartuz ardatz nagusizat.

2. ekinbidea. Irakasleen atzerriko hizkuntzen prestakuntzarako eta prestakuntza metodologikorako berriazko plan bat garatzea, hizkuntzen didaktikan dituzten eskumenak eta hizkuntzen tratamendu integratua hobetzea ahalbidetzen duena. Zehazki, ingelesaren irakaskuntza hedatzeko plana eguneratu eta indartuko da, lehen hezkuntzako 4. mailatik aurrera, gutxienez irakasgai bat ingelesez emateko helburuarekin. Halaber, ikasleen ingelesaren ezagutza-maila hobetzeko jarduerak indartu egingo dira.

55. konpromisoa. Bikaintasunerantz aurrera egiten duen eskola inklusiboa, zuzena eta berritzailea lortzea.

1. ekinbidea. Aurrera egitea 0 eta 2 urte bitarteko haurren eskolatze goiztiarrean, arreta berezia jarriz gizarte-ingurune baztertuetako familien seme-alaben eskolatzean.
2. ekinbidea. Gizarte-kohesioa sustatzea dibertsitatearen eta kulturartekotasunaren aurrean, atzerriko ikasleen ehuneko altua duten ingurune baztertuetako zentroak lehenetsiz.
3. ekinbidea. Ikaskuntzarako aukera-berdintasuna bultzatzea irakaskuntza guztietan eta hezkuntzarako sarbidean dagoen edozein oreka edo desberdintasun deuseztatzea.
4. ekinbidea. Haurren zailtasunei arreta goiztiarra emateko programak indartzea, oraingo protokoloa eta horren aplikazioaren kudeaketa hobetuz. Horrez gain, zaurgarritasun-egoeran dauden ikasleentzako eskolaz kanpoko babes-programak indartu beharko dira.
5. ekinbidea. Eskola-mapa eguneratzea, hezkuntza-sistamarako sarbidea bermatzeko orekaz, zuzentasunez eta gardentasunez.
6. ekinbidea. Plan bat sustatzea euskal hezkuntza-adierazleen sisteman oinarritutako emaitzak hobetzeko, antzemandako hobekuntza-arloekin lotutako prestakuntza-ekimenak txertatuz.
7. ekinbidea. Balio-hezkuntza indartzea, hezkidetza eta prebentzioa eta eskola-jazarpenaren erradikazioa errazten dituen bizikidetza positibo baterako.
8. ekinbidea. Gaitasun handiko ikasleentzako hezkuntza-arretako plana garatzea.
9. ekinbidea. Hezkuntza-sistema eraldaketa teknologiko eta digitalera egokitzea bultzatzea, eskola berritzailea, modernoa eta sortzailea eraikitze helburuarekin. Hezkuntza-zentro guztiek edukiko dute digitalizazio-plan bat, ikaskuntza birtualeko berezko plataforma bat garatzeko, hain zuzen ere, alderdi teknopedagogikoekin lotutako trebakuntza integraleko plan batekin batera.
10. ekinbidea. Beharrezko ekintzak abiaraztea baliabide gutxiago dituzten ikasleei teknologia digital horietarako benetako sarbidea errazteko.
11. ekinbidea. STEAM bokazio zientifiko-teknologikoak sustatzea hezkuntza-etapa guztietan, batez ere, nesken eta emakumeen artean, eten teknologikoa eta soldata-arraila murrizteko.

56. konpromisoa. Autonomia gehiago ematea zentro publikoei eta irakasleen papera indartzea eraldaketaren eragile nagusi gisa.

1. ekinbidea. Zentro publikoen autonomian sakontzea, ikasleen, horien familien eta ingurunearen ezaugarrietara egokitutako berezko proiektuak ahalbidetzeko helburuarekin.
2. ekinbidea. Zentro publikoetako zuzendaritza lidergo pedagogikoa indartzea, zuzendaritza-eginkizunaren prestakuntzaren eta profesionalizazioaren bidez, zuzendaritzaren lan burokratikoetatik eta administrazio-lanetatik deskargatuz.

3. ekinbidea. Zentroen sareak sustatzea, lidergo-esperientzia positiboak partekatzeko eta hezkuntza-proiektuan oinarritutako hezkuntza-zentroaren eta administrazioaren arteko erantzunkidetasun-akordioak ezartzeko.
4. ekinbidea. Irakasleen papera eta protagonismoa indartzea, horiek direlako hezkuntza-sistema osoaren eraldaketarako eragile nagusiak.
5. ekinbidea. Irakasleen hasierako prestakuntza zein etengabeko prestakuntza sustatzea, apurka-apurka txertatuz txandakako prestakuntza duala unibertsitate-hezkuntzan.
6. ekinbidea. Irakasle-eginkizunaren ebaluazioan aurrera egitea, irakasle-profilaren eskumenak hartuz erreferentziatzat.
7. ekinbidea. Hezkuntza-babeseko zerbitzuak ebaluatzea.
8. ekinbidea. Irakasleen eginkizunaren ospea indartzea.
9. ekinbidea. Irakasleen eta hezkuntza-langileen egonkortasuna finkatzea, egiturazko bitartekotasuna 10 puntu murrizteko helburuan aurrera
10. ekinbidea. Zentro publikoetako irakasleen jarraitutasun-tasa hobetzea, zehazki, % 80tik gora.

10.2. Lanbide-Heziketa

57. konpromisoa. Euskal Lanbide-heziketaren gaitasunak hobetzea, errendimendu altuko prestakuntza baten bidez.

1. ekinbidea. Errendimendu altuko lanbide-heziketa bateratu batean sakontzea, laneratzeko eta kalitatezko enplegu baterako palanka gisa. Helburu horrekin, errendimendu altuko prestakuntza-zikloen ereduaren ezarpena hedatuko da, pertsonen eskumen-garapena hobea izan dadin.
2. ekinbidea. Aplikatutako berrikuntza teknologikoa eta 4.0 industria adimentsurako trantsizioa sustatzea.
3. ekinbidea. Lanbide-heziketaren eta euskal enpresa-egituraren arteko loturak indartzea, LH duala prestakuntza-ziklo guztietara hedatzeko, genero-ikuspegia kontuan hartuz.
4. ekinbidea. 5.000 euskal enpresa sistema dualera atxikitzea lortzea.
5. ekinbidea. Enpresetan, berrikuntza aplikatuko proiektuak indartzea Tkguneren bidez eta lortutako ezagutzak elkarri transferitzea sustatzea.
6. ekinbidea. TKNIKA indartzea, Euskadiko LHren Ikerketa eta Berrikuntza aplikatuko zentro gisa.

58. konpromisoa. Etengabeko ikaskuntza sustatzea lanbide-heziketaren bidez, guztiontzat irisgarria den irakaskuntzen eskaintza malguago eta bateratuago baten bidez.

1. ekinbidea. Irakaskuntza erdipresentziala eta online irakaskuntza indartzea, baita tituluen deialdia ere modalitate horretan.
2. ekinbidea. Eskaintza laugarren iraultza industrialaren premiei erantzuten dizkieten eskumen eta titulazio berriei eguneratzea.
3. ekinbidea. Aktibo dauden helduen etengabeko ikaskuntza indartzea, horien birziklapen profesionala errazteko.
4. ekinbidea. Lanbide-heziketa osoa (hezkuntzakoa eta enplegurako heziketa) barne hartzen duten LHko zentro integratuak sustatzea, inguruko produkzio-sektore desberdinen antzeko espezialitateak garatuz.

- 5. ekinbidea. Gizarte- edo lan-eremuan eskuratutako eskumenak egiazatzeko prozesuak bultzatzea.
- 6. ekinbidea. Hezkuntza- eta lan-eremuen artean koordinatutako lanbide-heziketa integratu batean aurrera egitea, LHko politika publiko guztientzat komuna den zuzendaritza-organo batekin, hain zuzen ere, ekainaren 28ko 4/2018 Legearekin bat etorritz.

59. konpromisoa. Garapen jasangarrirako helburuekin lerrokatutako lanbide-heziketa inklusibo baten aldeko apustua egitea.

- 1. ekinbidea. Lanbide-heziketa Euskadiko espezializazio adimenduneko estrategiarekin lerrokatzea, sortzen ari diren erronka sozial eta osasun-erronka berriei erantzun ahal izateko: bioekonomia, elikadura jasangarria, ingurune naturala eta itsasoa, biozientziak eta osasuna, ekonomia zirkularra eta eraikuntza adimenduna zein eraikuntza jasangarria.
- 2. ekinbidea. Lanbide-heziketan inklusibitatea areagotzea, migratzaileen eta ezgaitasunen bat duten pertsonen presentzia sustatuz, horien laneratzea errazteko.

60. konpromisoa. Talentua, emakumearen laneratzea eta enpresa berriak sortzeko bultzada sustatzea lanbide-heziketaren ingurunean.

- 1. ekinbidea. "Eskumen-kontzeptutik" "talentu-kontzepturako" trantsizioa sustatzea, pentsamendu sortzaileak garatuz eta Euskadin lanbide-heziketaren talentuaren mapa bat eginez.
- 2. ekinbidea. ERASMUS beka indartzea lanbide-heziketan, ikasleen trebakuntza eta esperientzia hobetze aldera.
- 3. ekinbidea. Enpresen sorkuntza sustatzea lanbide-heziketaren eremuan, "Urratsbat" programa garatuz eskualde-garapenerako agentziekin elkarlanean.
- 4. ekinbidea. Emakumeak lanbide-heziketa industrialean sartzeko berariazko programa bat garatzea, emakumezkoen enpleguaren kalitatea hobetzeko eta soldata-arraila murrizteko tresna gisa.

61. konpromisoa. Etorkizunari aurrea hartzen dion lanbide-heziketa baterantz aurrera egitea.

- 1. ekinbidea. Enpresa-egiturarekin batera, etorkizuneko ikaskuntzen behatoki bat abian jartzea.
- 2. ekinbidea. Lanbide-heziketako zentroak apurka-apurka berrikuntza eta aldaketa kudeatzeko gai izango diren antolakuntza adimendunak bihurtzea sustatzea.
- 3. ekinbidea. Lanbide-heziketaren eremuan, aurrerapenak sustatzea ikasleen euskarazko eta eleaniztasunezko prestakuntzan, bigarren hezkuntzaren hizkuntza-jarraitutasuna eta integrazioa lortzen saiatzeko.
- 4. ekinbidea. Lanbide-heziketako irakaskuntzetan, apurka-apurka txertatzea ingelesa erreferentziazko hizkuntza gisa, ikasleen lan-aukeretarako sarbidea eta enpresen nazioartekotzea errazteko.

62. konpromisoa. Euskal lanbide-heziketaren nazioarteko proiektzioa indartzea eta loturak eta transferentzia estutzea unibertsitatearekin eta alderantziz.

- 1. ekinbidea. Europako erakundeekin elkarlanean, LHrekin lotutako nazioarteko ikerketa-proiektuak egitea sustatzea.
- 2. ekinbidea. Euskal LH sistemaren prestakuntza-jardueren eskaintza sustatzea beste herrialde batzuetan.

3. ekinbidea. Titulazio bikoitzak eta norabide bikoitzeko transmisioa sustatzea lanbide-heziketaren eta unibertsitatearen artean, apurka-apurka ezarriz baterako azterlan desberdinak ibilbide integratuen testuinguru batean.

63. konpromisoa. 4. Iraultza Industrialak planteatutako erronkei erantzuten dien Lanbide-heziketako Euskal Plan berri bat onestea

Lanbide Heziketako Euskal Plan berriak honako erronka eta ekimen hauei erantzungo die:

1. ekinbidea. Giza garapen jasangarria sustatzea, pertsonen prestakuntza indartuz teknologiaren eta ingurumenaren eremuko gaitasunetan eta giza gaitasunetan.
2. ekinbidea. Euskal produkzio-egitura babestea, bereziki, ETEak eta mikroETEak, berrikuntza aplikatuaren eta sistema adimentsuen eremuko garapenean eta aurrerapenean, Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plan Estrategikoak ezarritako jarraibideen arabera.
3. ekinbidea. Adimenaren, jasangarritasunaren eta konplexutasunaren eremuekin lotutako ekintza desberdinak garatzea.

10.3. Unibertsitatea eta Ikerketa

64. konpromisoa. Euskal unibertsitate-ekosistema indartzea.

1. ekinbidea. Zientziaren eta unibertsitatearen aldeko itun bat lortzea, erreferentziatzat hartuko dituen eredu europarrak aurreratuenak eta euskal unibertsitate-ekosistema indartzen lagunduko duena.
2. ekinbidea. Bikaintasunerantz orientatzen den eta talentua eta ezagutza aurreratua sortzen laguntzen duen unibertsitate-sistema baten alde egitea, horiek baitira erronka teknologiko-digitalari eta Euskadiren garapen ekonomiko eta sozialari erantzuteko palankak.

65. konpromisoa. Euskal unibertsitate-sistemaren plangintza eta kudeaketa estrategikorako tresna den unibertsitate-sistemaren plan berri bat onestea.

1. ekinbidea. Unibertsitate-sistemaren plan berria onestea, baliabide publikoak areagotuz. Horrek, baliabide lehiakor eta baliabide pribatuaren erakarpenera areagotzearekin batera, aukera emango du ikasle bakoitzeko unibertsitate-gastua Europako herrialderik aurreratuenen artean kokatzeko, preskakuntzarako, ikerketarako eta ezagutzaren transferentziarako baliabideak hobetuz.

66. konpromisoa. Zuzentasuna, berdintasuna eta euskara sustatzea euskal unibertsitate-ekosisteman.

1. ekinbidea. Beken berezko sistema indartzea, ikaslerik ahulenen egoera sozioekonomikoan eta aukera-berdintasuneko politikan oinarritutako lehentasun-irizpideak ezarriz.
2. ekinbidea. Indartzea unibertsitate-prestakuntzan eta ikerketa zientifikoan gizonezkoen eta emakumezkoen arteko berdintasun erreala bermatzeko estrategiak, unibertsitatearen eremutik, STEAM Euskadi estrategiaren garapenean lagunduz.
3. ekinbidea. Euskarazko prestakuntza eta ikerketa sustatzea.
4. ekinbidea. Online prestakuntza-eskaintza bultzatzen duten programak indartzea, euskaraz, gaztelaniaz eta ingelesez.
5. ekinbidea. Graduetan eta graduondokoetan titulazio eleaniztunen ezarpena sustatzea.

67. konpromisoa. Unibertsitatea+Enpresa Estrategia, unibertsitateko prestakuntza duala eta LH+unibertsitatea prestakuntza indartzea.

1. ekinbidea. Txandakako prestakuntza dualaren eskaintza handitzea, zehazki, 50 titulazioetaraino.
2. ekinbidea. 4Gune klusterraren lana indartzea.
3. ekinbidea. Unibertsitate-kluster berri bat abiaraztea Kultura eta Sormen Industrien eremuan.
4. ekinbidea. LH+Unibertsitatearen baterako titulazioen eskaintza handitzea.
5. ekinbidea. Irakasleen hasierako prestakuntza eta etengabeko prestakuntza sustatzea, prestakuntza dualako eta lankidetzako ikerketako programen bidez.

68. konpromisoa. Politika zientifikoan eta bikaintasunezko ikerketan sakontzea eta Europarekin zein Euskadiko RIS3 Espezializazio Adimendunaren Estrategiarekin lerrokatzea.

1. ekinbidea. Unibertsitateko zientziaren eremuan egiten diren I+G inbertsioen urteko batez bestekoa % 6 igotzea.
2. ekinbidea. Euskal unibertsitate-sistemaren parte-hartzea bultzatzea Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plan Estrategiko berrian, zehazki, Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzarako Euskal Kontseiluaren bidez. Halaber, ikerketako proiektu europarrak sustatuko dira, bikaintasunezko ikerketa-taldeen jardueraren bidez, bultzatuz.
3. ekinbidea. Doktoregoaren aurreko eta osteko ikertzaileen prestakuntza-programak indartzea, horiek euskal politika zientifikoaren estratergiara egokituz. Ikerbasquen bidez bikaintasunezko ikertzaileak erakartzea sustatzea, bikaintasunezko ikerketa-taldeen eta Basque Excellence Research Centers (BERCS) zentroen arteko lankidetzaren bidez bultzatuz.

69. konpromisoa. Ospeko zientzilarien eta ikertzaileen garapena eta erakarpena handitzea

1. ekinbidea. Bikaintasunezko 100 ikertzaile berri gehitzea Ikerbasquen Research fellows programaren bidez.
2. ekinbidea. Bokazio zientifikoak eta emakumearen parte-hartzea eta lidergoa sustatzea Euskadiko espezializazio adimentsuko estratergiaren ardatzetan zientziarekin lotutako ikerketa-proiektuetan eta ekimenetan.

70. konpromisoa. Euskal unibertsitate-ekosistemaren nazioartekotzean aurrera egitea

1. ekinbidea. Euskal unibertsitate sistemaren eta bikaintasunezko unibertsitate-sistemen arteko lankidetzaren sustatzea, arreta berezia jarritz Euskadi-Nafarroa-Akitania Berria lankidetzan eta, orokorrean, Europako lankidetzan.
2. ekinbidea. Ikasleen nazioarteko mugikortasuna sustatzea egungo beken sistema indartuz.
3. ekinbidea. Nazioarteko aipamena duten doktorego-tesiak egitea sustatzea.
4. ekinbidea. Nazioarteko ikasleak erakartzeko gaitasuna duten masterren eskaintza handitzea.
5. ekinbidea. Euskal unibertsitate-sisteman nazioarteko eskaintza bat izatea, legegintzaldiaren amaierarako, gutxienez ere, nazioarteko aipamena duten 40 titulazio lortuz. Horrekin lotutako beste erronka da irakasleen heren bat nazioarteko titulazioetan irakasteko gai izatea.

11. Osasuna

COVID-19aren pandemiak agerian jarri du beharrezkoa dela gure osasun-sistema indartzea, herritarrek aurre egin behar dizkieten osasun publikoko mehatxu berriei erantzun egokia emateko. Osasuna gizakiaren funtsezko eskubide bat da. Zentzu horretan, sistemaren kudeaketa publikoa indartuko da eta osasun-zentroen eta zerbitzuen titulartasun publikoa mantenduko da. Pertsonak osasun-sistemaren ekintzaren ardatz nagusia dira. Kalitatezko eta bidezko osasun-sistema unibertsala eta publikoa defendatzen da, kalitatezko osasun-zerbitzuetarako irisgarritasuna eta horien estaldura bermatuz Euskadin bizi diren pertsona guztiei, Osasun-antolamenduari buruzko Legean oinarrituta. Halaber, osasun-sistema haurtzarotik ohitura osasun-garriak hartzearekin eta indartzearekin lotuta egon beharko da.

71. konpromisoa. Lehen mailako arreta indartzea laguntza-integrazioan aurreratuz.

1. ekinbidea. Osasun publikoko gailuen eta osasun-arretako zerbitzuen arteko integrazioa hobetzea.
2. ekinbidea. 2021-2028 Osasun Plan berria onestea.
3. ekinbidea. Osasun publikoko lege bat onestea, alertako eta erantzun azkarreko sistemak indartzeko, er-kidegoaren osasunerako arriskuak prebenitzeko, babesteko eta detektatzeko. Lege berriak osasunarentzako mehatxu berrien arabera Osasun Publikoko zerbitzuak zehaztuko ditu, er-kidego-osasunaren ideia garatuz eta teknologiaren eta ikerketaren aldeko apustua eginez, prebentziozko elementuak eta elementu zuzentzaileak diren aldetik.
4. ekinbidea. Fakultatiboen kopurua eta barneko erizaintza egoiliarreko plazak handitzea eta medikuen zein erizainen lana desburokratizatzea.
5. ekinbidea. COVID-19aren kutsapenak detektatzeko eta horien segimendua egiteko teknologia berriak ezartzea, Osasunaren Mundu Erakundearen gomendioei jarraiki eta segimendu-testak egitea bultzatuz lehen mailako arretako zerbitzuetatik.
6. ekinbidea. Azpiegitura berriak irekitzea eta behar duten lehen mailako zentroak birmoldatu eta eraberri-tzea, antzemandako beharren eta horretarako ezarritako plangintzaren arabera.
7. ekinbidea. Osasun Sailak eta Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailak eskatuta eta foru aldun-diekin eta udalekin elkarlanean, gobernantza soziosanitarioa arautzeko tresnak garatzea. -

72. konpromisoa. Osasun-instalazio eta ekipamenduak modernizatzea eta egokitzea.

1. ekinbidea. Osasun-instalazioak eta ekipoak hobetzeko eta modernizatzeko berariazko plan bat onestea legegintzaldi osorako, zehazki, jarduera hauek aurreikusten dituena: osasun-azpiegituren be-rritzea; X izpien ekipamenduen eta anestesia-ekipoen berritze mailakatua; bloke kirurgikoak, endoskopia-gelak, hemodinamikoa, erradioterapia eta ospitaleetako gainerako ekipamendu medikoak eta instalazioak modernizatzea eta handitzea eta bereizmen handiko zentro bat erai-kitzea Tolosan.

73. konpromisoa. Osasun-ikerketako berezko ekosistema bat garatzea eta osasun-eremuarekin lotutako enpresa-multzoa bultzatzea.

1. ekinbidea. Osasun-ikerketako plan estrategiko berri bat onestea Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plan Estrategikoaren eta Euskadiko RIS3 Espezializazio Adimendunaren Estrategiaren espa-rruan.

2. ekinbidea. Osasun-ikertzaileen estatutu berri bat sustatzea, horien eta sistema zientifiko-teknologikoaren eta enpresa-sistemaren arteko harremana eta lankidetzaz errazteko.
3. ekinbidea. Osasunaren eremuko I+g erakundeen sareko funtzionamendu koordinatua indartzea, bere egitura sinplifikatuz eta estatu mailako zein nazioarteko mailako aliantza estrategikoak indartuz.
4. ekinbidea. Berariazko laguntza-programa bat abiaraztea, produkzio zientifikoa eta emakumeek osasun-ikerketan parte hartzea bultzatze aldera.
5. ekinbidea. Osasun-ikerketako sistemarekin elkarlanean, kluster biosanitarioa sustatzea.
6. ekinbidea. Osasun-ekipamenduekin eta zerbitzuekin lotutako euskal enpresa-egituraren garapena bultzatzea, osasun-sistemaren premiei erantzun hobea emateko eta osasun-material estrategikoaren produkzioa bermatzeko, baita osasun-materialaren erreserba estrategikoko stocka zehazteko ere.

74. konpromisoa. Langileen kopurua handitzea, horiek berritzea eta finkatzea eta osasun-profesionalen prestakuntza eta aitorpena hobetzea.

1. ekinbidea. Osakidetzako langileak berritzea eta horien kopurua zein egonkortasuna handitzea, 2020-2024 aldirian 4.000 plaza deituz enplegu-eskaintza publikoetan; horiei hautaketa eta/edo promozioko prozesuen eredu berriak aplikatuko zaizkie, Eusko Legebiltzarrak onetsitako eta proposatutako neurriak gehituz, gardentasuna, justizia eta zuzentasuna bermatze aldera.
2. ekinbidea. Osakidetzaren egungo lanpostuen zerrenda berrikustea, profesionalen kategoriatu berriak txertatzeko eta beharrezkoa baino zuzkidura txikiagoa duten kategorien zuzkidurak areagotzeko, betiere gure inguruko konparazio-parametroekin bat eginez.
3. ekinbidea. Fakultatiboen eta erizainen artean, berariazko prestakuntza-programak bultzatzea, bereziki, gaixotasun infekziosoen detekzio, segimendu eta tratamenduaren ingurukoak.
4. ekinbidea. Gai Epidemiologikoetarako Batzorde Iraunkor bat sortzea, Espainiako Gobernuarekin eta Europar Batasunean horretarako eratzen den koordinazio-organismoarekin koordinatuta.
5. ekinbidea. Osasun publikoko gailuen eta lehen mailako arretako zerbitzu guztien arteko integrazio eta koordinazio handiagoak bultzatzea.
6. ekinbidea. Mugikortasun-sistema ireki bat eta osasun-langileen kontziliazio erantzunkideko programak sustatzea, zehazki, ordutegi-malgutasuneko eta telelaneko neurriekin.

75. konpromisoa. Pertsonen zerbitzura dagoen desberdinkeriarik gabeko osasun hurbilagoa.

1. ekinbidea. Pazientearen autonomia sustatzea, osasun-profesionalek dagokien informazio, segimendu eta kontroleko protokoloa burutu ostean.
2. ekinbidea. Itzarote-zerrendak hobetzeko plana garatzea.
3. ekinbidea. Osasunaren Behatoki bat abian jartzea, herritarren osasunari buruzko informazio guztia jardunbide klinikora gehitzea ahalbidetzen duena, genero-ikuspegia kontuan hartuz. Behatoki honek dagoeneko existitzen diren antolakuntza-egiturak eta giza baliabideen egiturak baliatuko ditu eta berariazko sail bat izango du, Euskadin suizidioari buruz dauden errealitateen eta datuen segimendua, analisia eta azterlana egiteko, suizidioa delako hilkortasun-kausarik garrantzitsuenetariko bat. Horrekin batera, estrategia suizidioa prebenitzera zuzenduko da.
4. ekinbidea. Osasun mentaleko estrategia berri bat diseinatzea eta garatzea.

5. ekinbidea. Bizitzaren amaierako arretari buruzko 11/2016 Legea garatzea eta horren betetze-maila ebaluatzea.
6. ekinbidea. Plan bat garatzea COVID-19ari erantzutea lehenesteagatik eta konfinamenduagatik proben eta baheketen garapenean atzerapenak jasan dituzten gaixoak berreskuratzeko.
7. ekinbidea. Mendekotasun berriak prebenitzea eta horien tratamendua sustatzea.
8. ekinbidea. Pazientearekiko hurbiltasuna hobetzea, telelaguntzako eta e-osasuneko programekin eta telemedikuntzako eta adimen artifizialeko aplikazio berriak garatuz, osasun gero eta pertsonalizuago batean aurrera egiteko.

12. Gizarte-Politikak eta Gazteria

Euskal Autonomia Erkidegoa aitzindaria izan da gizarteratzeko, txirotasunaren aurka borrokatzeko eta gizarte-zerbitzuak garatzeko politikak abian jartzeari dagokionez. Aurrerapen garrantzitsuak lortu badira ere, azpimarratu behar da desberdintasuna eta bazterkeria areagotzen dituzten faktoreek latente jarraitzen dutela eta, une erabakigarri honetan, beharrezkoa dela horiei erantzutea. Konpromisoa dago desberdintasuna eta bazterkeria deuseztatzeko prozesuan aurrera egiteko, horrela gizarte gero eta zuzenagoa, bidezkoagoa eta solidarioagoa lortzeko, inor atzean utzi gabe.

Konpromiso horri erantzuteko, gizarte-politikak bermatu eta indartuko dira, bereziki, gizarteratzearen eta gizarte-zerbitzuen eremuan, adinekoengan, familiengan eta haurren eta migratzaileengan sakontzen dutenak. Era berean, arreta berezia eskainiko zaie gazteei, emantzipatzeko adina murrizteko erronkari erantzuteko, bizitza-proiektu independente baterako sarbidea errazteko.

12.1. Gizarteratzea. Gizarte-Zerbitzuen eta Zerbitzu Soziosanitarioen Euskal Sistema

a) Gizarteratzearen eremuan

76. konpromisoa. Bazterkeria-arriskuko egoeran dauden pertsonen arreta emateko lurralde-sareen finkapena babestea.

1. ekinbidea. Estrategia integral bat abiaraztea, babes egonkorrak behar dituzten eta bazterkeria-arriskuan dauden pertsonentzako arreta bermatzeko, zehazki, gizarteratzearen eta esku-hartzearen eremutik.
2. ekinbidea. Aurrera egitea lurralde bakoitzean gizarte-zerbitzuen sarea hedatzeko, gizarteratzeko ibilbide desberdinekiko modu koherentean eta integratuan.

77. konpromisoa. Zaurgarritasun eta babesgabetasun bereziko egoerei arreta ematea.

1. ekinbidea. Etxerik gabeko pertsonekin, energia-txirotasunarekin eta bereziki ahulak diren pertsonen eragiten dizkieten bestelako egoera batzuekin (adinekoak, gazteak, haurrak, ezgaituak...) lotutako prebentzio- eta kudeaketa-jarduketak indartzea, arreta berezia emanez diskriminazio anitzeko egoerak jasaten dituztenei eta/edo gizarte-babeseko sarerik ez duten pertsonen (nahi gabeko bakardadea...).
2. ekinbidea. Europar Batasunaren gomendioei jarraiki, haur-bermeko programa sustatzea, haurren txirotasunaren aurkako estrategia globalaren funtsezko elementu gisa, ardurapeko seme-alabak dituzten familientzako diru-sarrerak bermatzeko errenta hobetuz.
3. ekinbidea. Diskriminazioaren Behatoki bat abiaraztea.

b) Gizarte-zerbitzuen eta zerbitzu soziosanitarioen euskal sistemaren eremuan.

78. konpromisoa. Gizarte-zerbitzuen euskal sistema garatzea erkidego-ikuspegia kontuan hartuz eta kalitateko, berrikuntzako, zaintzen oreka berriko eta eraginkortasuneko printzipioetan oinarrituz.

1. ekinbidea. Gizarte-zerbitzuen II. Plan Estrategikoa egitea eta gizarte-zerbitzuen erakunde arteko funtsa finkatzea, Gizarte-zerbitzuen eta Prestazioen Zorroan aurreikusitako prestazioak eta zerbitzuak bermatze aldera.

2. ekinbidea. 2015eko Zorroaren Dekretua ebaluatzea eta gizarte-zerbitzuen euskal sistemaren katalogoaren plangintzan, koordinazioan eta araudi-garapenean aurrera egitea, erakunde arduradunek bere eskumenen eta baliabideen arabera adostutako eta hornitutako finantzaketa-eredu jasangarri bat ezarriz. Halaber, saiatuko da, gizarte-zerbitzuen euskal sistemaren berrikuntzarako, kohesiorako eta kalitaterako erakunde arteko egungo funtsa, behin baliabideak banatzeko barne-ereduan txertatuta, zaintzen eremuko ikerketarekin, teknologiarekin eta lanpostuen sorrerarekin eta Europar Batasunak sustatutako proiektuekin lotuta egotea.
3. ekinbidea. Gizarte Zerbitzuen euskal sistemaren prestazioen eta zerbitzuen zorroa amaitzea, batez ere, adinekoentzako arretari dagokionez, zaintzaren, laguntzaren, ostatuaren eta arretaren eremuetan.
4. ekinbidea. Adinekoen egoitzak arautzen dituen dekretua egokitzea, zerbitzuak ituntzeko araubidea arautzen duen araudi bat sustatuz, horien garapenerako baldintza egokiak bermatzeko eta gizarte-zerbitzuak egonkortasun, sarbide-eskakizun, hornidura, prezio eta konkurrentziari dagokienez homoginoa den esparru egoki batean emateko.

79. konpromisoa. Gizarte- eta erkidego-garapena indartzea.

1. ekinbidea. Hurbiltasun handieneko prestazioak eta zerbitzuak indartzea, arretako erkidego-ereduan eta kalitatezko boluntariotzaren esparru europarrean sakonduz, hain zuzen ere, erabiltzaileen parte-hartzearekin eta horien eskubideen errespetutik zein sektoreko profesionalen lanaren kalitatearen bermetik abiatuta.
2. ekinbidea. Programa integral bat abiaraztea gizarteratzerako babesak antolatzeko, hobetzeko eta bermatzeko, zehazki, gizarteratze-hitzarmenen bidez eta erreferentziazko profesionalak esleitzuz, betiere diru-sarrerak bermatzeko politikaren eta bestelako politiken (gizarte-zerbitzuak, gizar-te-lanekoak, soziosanitarioak...) arteko osagarritasuneko berariazko premien arabera.
3. ekinbidea. Arreta-piramidearen inbertsioaren segimendua egitea eta estrategia integral bat planifikatzea, bere ohiko etxebizitzan bizi diren pertsonentzako zerbitzuak indartuz, bizitzeko erabateko autonomia bermatzeko.

80. konpromisoa. Gizarte-zerbitzuen berrikuntza eta ebaluazioa eta kalitatea sustatzea, emaitza-irizpideekin eta erabilgarritasun publikoko irizpideekin.

1. ekinbidea. Gizarte-berrikuntzako sistema bat eta I+G+b sistema bat abiaraztea gizarte-zerbitzuen eremuan.
2. ekinbidea. Erantzukizun publikoko gizarte-zerbitzuen ebaluazioa indartzea, arreta berezia jarriz pertsona hartzaileengan eta horien familiengan. Aurrekoaz gain, ezagutzaren sistematizazioa eta transferentzia indartuko dira.
3. ekinbidea. Eten digitala murrizten saiatzea.
4. ekinbidea. Sustatzea eten digitala murrizten eta etxeko arretarekin eta erabiltzaileen zein horien zaintzaileen eta senideen zaintzarekin lotutako teknologia eta aplikazio digital berritzaileen sarbidea, garapena eta ezarpena errazten dituzten proiektuak.

12.2. Adinekoak

Errealitate demografikoa eta gure gizartearen zahartze azkartua kudeatu beharreko erronkak dira eta, orain, pandemiaren ondorioz, are premiazkoagoa da horiei aurre egitea, pentsio publiko duinen defentsa berrestez gain.

Bizi-itxaropena areagotzea aldi berean da albiste on bat, erronka bat eta gizartearentzako aukera bat. Erronka demografikoak eta erretiro-adinaren eta 75-80 urteen arteko bizitza-etapa berri baten larrialdiak, bizitza osasuntsuaren itxaropenaren egungo horizonte gisa, adinekoei begiratzeko modu berri bat eskatzen du, hau da, herritar aktibo eta bere patuaren protagonista gisa ikusi behar ditugu. Zentzu horretan, menpekotasun-egoeren prebentzioa, autonomia pertsonalaren promozioa eta adinekoen talentuaren sustapena bereziki garrantzitsuak dira orain, adinekoek ahalik eta bizitzarik aktiboena, osoena eta integratuena garatzen jarraitzeko bere ingurunean, zehazki, bere egoerara egokitutako babesekin.

81. konpromisoa. Bultzada estrategikoa ematea zahartze aktiboari eta adinekoen autonomia pertsonala, parte-hartze soziala eta bizitza osoa eta osasuntsua sustatzea.

1. ekinbidea. Euskadi osora hedatzea adinekoekin lagunkoia diren herrien eta hirien sarea: "Euskadi Lagunkoia Sustraietatik".
2. ekinbidea. "Euskadi Langunkoia Sustraietatik" Sarean integratzea zahartze aktibo eta osasuntsuko estrategia eta baita ere adinekoen talentuaren garapena, genero-ikuspegia txertatuz, bizitza osoa (bere premiak asetzea) eta berezko gizarte-premiei edo hirugarrenen premiei erantzuteko prozesuan aktiboki parte hartzea bultzatuz.
3. ekinbidea. Proiektu pilotuak garatzea, egokitzapen digitala edo gazteekiko belaunaldi arteko ekintzak bezalako eremuetan zahartze aktiboa sustatzeko.
4. ekinbidea. Adineko herritarrak aholkatzea eta ahalduz interesatzen zaizkien gaietan eta eremuetan: oinarrizko finantza-prestakuntza, jaraunspenak eta bizi-testamentua.
5. ekinbidea. Zahartze aktiboko indize europarrarekin lerrokatutako zahartze aktiborako euskal estrategia bat onestea.
6. ekinbidea. Hirugarren adinerako trantsizioa prestatzeko programa berri bat sustatzea.
7. ekinbidea. Gizarteratzeko gutxieneko diru-sarrerak bermatzea egoerarik ahulenean dauden pentsiodunei.
8. ekinbidea. Adinekoen talentua baliatzea eta sustatzea, politika publiko guztietan parte har dezaten babestuz.
9. ekinbidea. Adinekoen eta gazteen belaunaldi arteko harremana eta solidaritatea indartzen laguntzen duten programak eta jarduerak sustatzea
10. ekinbidea. Adineko pertsonen etxebizitzaren irisgarritasuna eta energia-eraginkortasuna hobetzea. Ondorio horietarako, irisgarritasun-jarduketak burutzeko laguntza-programa zehatzak bultzatuko ditugu (igogailuak eta arkitektura-oztopoak kentzea). Baita ere obrak egingo dira horien etxebizitzaren energia-eraginkortasuna hobetzeko eta, beharrezkoa den kasuetan, adinekoek bizitza duin eta egoki batez goza dezaten errazteko.

82. konpromisoa. Bakardade-egoeran dauden adinekoak laguntzea.

1. ekinbidea. Nahi gabeko bakardadearen aurka borrokatzeko erakunde arteko plan bat abiaraztea aldundiekin, udalekin eta hirugarren gizarte-sektoreko antolakuntzekin elkarlanean, hain zuzen ere, gizarte-sektore ugariari eragiten dizkieten egoera hauen begirada zabal eta global batetik abiatuta. Gainera, plan honek ethez etheko bisitak indartzea jasoko du adinekoen kasurako.
2. ekinbidea. Telelaguntzako zerbitzua hedatzea 80 urtetik gorako pertsona guztietara eta, apurka-apurka, 65 urtetik gorakoetara eta, zerbitzu horretatik, bakarrik dauden pertsonari arreta profesionala emateko berariazko lerro bat abiaraztea.
3. ekinbidea. Gizarte-zerbitzuetako profesionalekin koordinazioan, lehen mailako solidaritateko eta gizarte-boluntariotzako berariazko programa bat garatzea, adinekoen gizarte-isolamendua txirotasun, menpekotasun eta/edo gaixotasuneko egoerekin elkartzen den egoerak goiz detektatzeko.

83. konpromisoa. Laguntzaren kalitatea bermatzea eta arreta indartzea adinekoen etxeetan zein horien ingurune hurbilean.

1. ekinbidea. Oinarrizko gizarte-zerbitzuak indartzea, adinekoei etxean ematen zaien arreta hobetzeko.
2. ekinbidea. Zaintzaileek atseden hartzeko programak indartzea.
3. ekinbidea. Bere etxeetan edo egoitzetan bizi diren adinekoentzako arreta soziosanitarioko eredu integral berri bat sustatzea, osasun-laguntzako lehen mailako sarearekin koordinatuta egongo dena.
4. ekinbidea. Zaintzaileak laguntzeko euskal estrategia abian jartzea.
5. ekinbidea. Zaintzaileen estatutua onartzea, gizonezkoen erantzunkidetasuna sustatuz adineko senideen zaintzetan, zehazki, sentsibilizazio-, kontzilio- eta trebakuntza-neurrien bitartez.
6. ekinbidea. Adinekoei arreta emateko bulegoak irekitzea hiru lurralde historikoetan, erakunde eskudunekin koordinatuta.

84. konpromisoa. Adineko pertsonen zerbitzurako jarduera ekonomikoa eta gizarte-berrikuntza sustatzea.

1. ekinbidea. Hiru foru aldundiekin eta udalekin batera, "silver economy" edo zilarrezko ekonomia bultzatzeko programa bat garatzea.
2. ekinbidea. Gizarte-berrikuntzako interesguneak finkatzea eta indartzea adinekoentzako arretaren eremuan: Adinberri Gipuzkoan, Nagusi Intelligence Center Bizkaian eta zahartze aktiboari buruzko Berrikuntza-zentroa Araban.
3. ekinbidea. "Silver economy" delakoaren eremuan enpresa-ekimenak eta gizarte-berrikuntza bultzatzea, lerro hori indartuz egungo deialdietan eta laguntza-programetan.
4. ekinbidea. Espezializazio Adimenduneko RIS3 Euskadi Euskal Estrategiaren esparruan, ikerketa aplikatuko proiektuak sustatzea adinekoekin lotutako produktuetan eta zerbitzuetan.
5. ekinbidea. Jardunbide kulturalak sustatzea adinekoen artean, garun-jarduera, oreka emozionala, elkarrekin-tza eta bakardadea indartzeko, bitzta osoagoa eskainiz.

12.3. Familiak eta Haurrak

85. konpromisoa. Seme-alabak dituzten familiak laguntzeko eta jaiotze-tasa sustatzeko estrategia integrala garatzea.

1. ekinbidea. Euskadi osorako familia-politika integratu eta koherente bat bultzatzea, aldundiekin eta udalekin elkarlanean.
2. ekinbidea. Seme-alabengatik ematen diren laguntzak apurka-apurka areagotzea eta horien administrazio-simplifikazioa lortzen saiatzea, Europar Batasunarekiko konbergentzian aurrera egiteko helburuarekin, Familiei Laguntzeko abenduaren 12ko 13/ 2008 Legean aurreikusitakoaren arabera.
3. ekinbidea. Foru aldundiekin batera, hausnarketa bat abiaraztea, seme-alabengatik ematen diren zergakenkariak handitzeko eta progresibitate handiagoko elementuak txertatzeko familien zerga-tratamenduan.
4. ekinbidea. Sektore pribatuan, gutxienez 16 asteko aitatasun- eta amatasun-baimen berberak eta besterekinak sustatzea, Lan eta Enplegu Sailarekin lankidetzan.
5. ekinbidea. Kontziliazio erantzunkidea indartzea, lan-bizitzaren eta aitatasun positiboaren kontziliazioa sustatzen duten neurriekin, etxeko lanen eta zaintzen gizonetzkoen eta emakumezkoen arteko banaketa zuzen eta berdinkidean aurrera egiteko, Lan eta Enplegu Sailarekin lankidetzan.
6. ekinbidea. Gizartean zaintzen ekonomiari ospe ona ematen dioten sentsibilizazio-kanpainak egitea, jarduera ekonomikoan egiten duten ekarpena ikusaraziz.

86. konpromisoa. Haurren babeserako, prebentziorako eta promoziorako plan integrala.

1. ekinbidea. Haurren eta nerabeen eskubideei buruzko lege bat onestea, haurtzaroaren eta nerabezaroaren babes, prebentzio eta sustapeneko sistema arautze eta garatze aldera.
2. ekinbidea. Erakunde arteko protokolo bat onestea, haurren aurkako indarkeriaren detekzio goiztiarra bermatzeko, batez ere sexu-abusu eta -esplotazioari eta haur-esplotazioari dagokienez detekzio eta esku-hartze eraginkorrak ziurtatzeko, kasu guztietan bermatuz biktimaren babesa eta horren kaltearen konponketa.
3. ekinbidea. Haurrak babesteko sareak hedatzea, hirugarren sektoreko antolakuntzen eta sektore publikoaren arteko lankidetzak sustatuz.
4. ekinbidea. Irakaskuntzan, adin goiztiarretatik, hezkuntza afektibo sexuala lantzea, baita Internetekin lotutako prebentzioa eta erabilera segurua ere.

12.4. Migrazioa

87. konpromisoa. Migrazio-egitatearen aurreko harrera-, integrazio- eta erantzunkidetasun-kultura zibikoa sustatzea eta hedatzea

1. ekinbidea. Migratzaileak integratzeko eredua sendotzea.
2. ekinbidea. Euskal gizartearen eta bertako elkarte-egituraren integratzeko potentziala garatzea, giza legezko integrazio egokia finkatze aldera.

3. ekinbidea. "Migraziorako Euskal Itun Soziala" hedatzea eta garatzea.
4. ekinbidea. Euskadin, Estatuan eta Europan "Share Proposamena" sustatzea, erantzunkidetasun-printzipioa aplikatzeko mekanismo gisa.
5. ekinbidea. Kultura eta Hizkuntza Politika Sailarekin elkarlanean, migratzaileentzako harrera kulturalako planak garatzea, Euskadiko Liburutegi Publikoen Sarearen bidez, zehazki, migratzaileen kolektiborik handienei berezko eduki kulturalak eskainiz.

88. konpromisoa. Migratzaileak hartzeko estrategia global bat finkatzea

1. ekinbidea. Euskadira heltzen diren migratzaileak hartzeko euskal eredu onestea eta ezartzea. Eredu hori "Herritarren, kulturartekotasunaren eta immigrazioaren eremuko VI. Jarduketa-planaren" bidez garatuko da, inplikaturako erakundeen eta gizarte-eragileen lankidetzatik eta Herritar immigranteen gizarteratzerako eta parte-hartze sozialerako Foroaren bidez.
2. ekinbidea. Migratzaileen jatorrizko herrialdeetan pilotu esperientziak sustatzea, migrazio-fluxuen kudeaketan laguntzeko, erakunde eta enpresen arteko lankidetzako alde biko proiektuak barne hartuz.
3. ekinbidea. Migratzaileek Euskadiko lan-merkatuan eta aberastasunaren sorreran egiten duten ekarpena nabarmentzea.

89. konpromisoa. Asilo-politikaren euskal eredu bat definitu eta sustatzea

1. ekinbidea. Espainiako Gobernuarekin akordio bat gauzatzea, Euskadik errefuxiatu eta nazioarteko babeseskatzzaileen harrera eta integrazioerako politikak kudeatzeko.
2. ekinbidea. Berezko eskumenen eremuan eta Espainiako Gobernuarekin elkarlanean, harrera eta integrazioerako berezko eredu bat zehaztea. Erkidegoko babesletzaren formulak espazio garrantzitsua izango du eredu horren barruan.
3. ekinbidea. Eremu honetako jarduketa koordinatzen duen erakunde arteko mahai soziala finkatzea.

90. konpromisoa. Zaurgarritasun-egoeran dauden migratzaileentzako babesa eta estaldura eta laguntza

1. ekinbidea. Erakunde arteko lankidetzak bultzatzea, bakarrik dauden haur migratzaileei behar duten babesa bermatzeko, horrela gizarteratzeko ibilbideak egin ahal izateko. Gainera, heldutasunerako trantsizioan babesgabetasuna saihesten saiatuko da.
2. ekinbidea. Zaurgarritasun-egoeran dauden adingabe eta gazte migratzaileak gizarteratzea eta laneratzea sustatzea.
3. ekinbidea. Proposamen bat aurkeztea Espainiako Gobernuari, lan-baimena errazteko migratzaileak 16 urte betetzean, hau da, gainerako nerabeekiko aukera-berdintasunean.
4. ekinbidea. Urtero eguneratzea iragaitzako migratzaileei arreta humanitarioa emateko kontingentzia-plana.
5. ekinbidea. Laguntza-azpiegitura balioaniztunen plan bat egitea, migrazio-errealitate desberdinek sortzen dituzten harrera-premiei erantzuteko.

12.5. Gazteria

Gazteria da gizarte-kapitalik onena. Euskadik lehenbailehen azkartu behar du belaunaldi-ordezkapena; izan ere, gazteriaren "gizarteratzerik ezak" duen kostu sozial, ekonomiko eta kulturala itzela da. Beharrezkoa da gazteriaren aldeko itun sozial bat lortzea.

Proposatzen dugun gazteria-politikaren lehentasunezko bi jarduketa-ardatz enplegua eta etxebizitza dira; izan ere, horiek dira gazteen oztopo nagusiak bizitza-proiektu independente bat garatu ahal izateko.

91. konpromisoa. Gazteria-politika integrala garatzea.

1. ekinbidea. Gazteriaren Legea onestea; lege horrek gazte-ikuspegia txertatuko du politika publiko guztietan eta bere helburu nagusiak izango dira gazteen laneratzea, Euskadiren gizarte-kapitalerako ekarpenik onena delako.

92. konpromisoa. Gazteen emantzipaziorako estrategia.

1. ekinbidea. Gazteen emantzipaziorako zeharkako estrategia bat zehaztea, sustatzea eta koordinatzea. Estrategia hori sail arduradunekin elkarlanean gauzatuko da eta bere funtsezko oinarriak Gazteen Enplegurako Plana eta Gazte-etxebizitzako neurri bideratzaileak garatzea.

13. Genero-Berdintasuna

93. konpromisoa. Indarkeria matxista desagerraraztea eta emakumezkoen indarkeriarik gabeko gizarte berdinzale bat eraikitzea.

1. ekinbidea. Indarkeria matxistaren prebentzioa eta horren aurkako borroka eta berdintasunaren bultzada berria berariaz aurreikusten dituen Berdintasun Lege berria onestea.
2. ekinbidea. Herritarren gizarte-itun bat proposatzea, berdintasunaren alde eta indarkeria matxistaren aurka.
3. ekinbidea. Erakunde arteko akordioa eguneratzea, indarkeria matxistaren biktima diren emakumeentzako arreta hobetzeko eta lehentasunezko, doako eta kalitatezko arreta integrala bermatzeko biktimei eta horien seme-alabei.
4. ekinbidea. Indarkeria matxistaren biktima diren emakumeak identifikatzea sustatzea, gero emakume horiekin esku hartzeko tresna berriak txertatuz.
5. ekinbidea. Espedienteen kudeaketa integratua ahalbidetzen duen leihatila bakarra abiaraztea indarkeria matxistaren biktimei arreta eta babesa emateko, horrela pertsonalizatutako ekintza-programak ezarri ahal izateko.
6. ekinbidea. Biktimentzako eta bere seme-alabentzako diru-laguntzen programa eta gizarteratzeko eta laneratzeko programak indartzea, indarkeriarik gabeko bizitza askea hastea errazteko.

94. konpromisoa. Soldata-arrailaren aurkako txoke-planaren aplikazioa sustatzea

1. ekinbidea. Berdintasun-planak bermatzea 50 langile baino gehiagoko enpresetan eta, 50 langile baino gutxiagoko enpresetan, berdintasun-planen negoziazioa sustatzea, betiere Gizarte Elkarrizketarako Mahaian lortutako akordioei jarraiki.
2. ekinbidea. Euskadiko laneko ikuskatzailertzan, berdintasun-unitateak indartzea.
3. ekinbidea. Ordu-tegi-arrazionalizaziorako itun sozial eta politiko bat bultzatzea.
4. ekinbidea. Bizitza pertsonala, lana eta familia bateratzea ahalbidetuko duen enpresa-kultura berri bat abiaraztea sustatzea.
5. ekinbidea. STEAM bokazioak (zientzia, teknologia, ingeniari-tza eta matematikak) indartzea hezkuntzaren eremuko emakume gazteen artean, horrela enpleguaren kalitatea areagotzeko.
6. ekinbidea. Emakumeen laneratzeko erraztea etorkizunean eskari handiagoa izango duten lanbideetan.
7. ekinbidea. Zaintzak berdintasun-politiken erdigunean jartzea, gero eta erantzunkideagoa den gizarte-antolakuntza batean aurrera egiteko eta "kontziliaziotik erantzunkidetasunerako" trantsizioa egiteko.

95. konpromisoa. Balio-aldaketa eta emakume eta nesken ahaldundetzea ahalbidetzea.

1. ekinbidea. Berdintasun eta hezkidetzako programak indartzea adin goiztiarretatik eta, zehazki, Hezkidetzarako II. Planaren eta "Nahiko Programaren" ezarpena indartzea, lau urtetik beherako haurrei zuzendutako material berriekin.

2. ekinbidea. Emakumeen elkarre-mugimenduaren eta mundu feministaren ekimenak sustatzea ahalduztze-proiektuetan eta balio-aldaketako proiektuetan.
3. ekinbidea. Aurrera egitea interseksionalitatean, emakume guztien premia desberdinei hobeto erantzuteko.
4. ekinbidea. Gizonduz Programa indartzea, gizonezkoen benetako inplikazioa lortzeko berdintasunaren aldeko borrokan.
5. ekinbidea. Emakumeen laneratzea sustatzea, horien autonomia ekonomikoa bermatze aldera, bereziki, gizonezkoek egin izan dituzten lanetan.

96. konpromisoa. Sexu-orientazioaren ondoriozko diskriminazioaren aurkako politikak sustatzea

1. ekinbidea. Dibertsitate-berdintasunari eta sexu-orientazioaren ondoriozko bereizkeriaren aurka borrokatzeari buruzko lege integral bat onestea.
2. ekinbidea. Transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzko ekainaren 28ko 14/2012 Legearen aldaketa sustatzea, transexualen eta transgeneroen elkarrekin eta adingabe transexualen familien elkarrekin adostutako akordioei jarraiki.
3. ekinbidea. Hezkuntzaren esparruan, eta Hezkuntza sailarekin lankidetzan, sexu- eta familia-aniztasuna onartzea sustatzea, hurrek beren nortasuna eta sexu-orientazioa askatasunez eta bereizkeriarik gabe gara dezaten.
4. ekinbidea. Diskriminazio-egoerak jasaten dituzten LGTBI pertsonak babesteko "Berdindu Programa" indartzea.
5. ekinbidea. Programak garatzea, bere sexu-orientazioagatik, pertsonen osasuna gutxitzen duten kalteak eta bestelako gizarte-faktoreak murrizteko.

14. Justizia

Justizia Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako 16. Helburuan sartzen den funtsezko zerbitzu publiko bat da. Orain arte garatutako bidean aurrera egin behar da, gero eta justizia modernoago, arinago, eraginkorrago eta digitalizatuago bat lortzeko xedearekin, Europar Batasuneko justizia-administrazioko sistemarik aurreratuenekin bat etorriz. Horrez gain, justizia hori hurbilagoa eta errestitatiboa izango da eta pertsonengan zentratuko da, bereziki, pertsonarik ahulenengan.

97. konpromisoa. Sistema judizial moderno bultzatzea.

1. ekinbidea. Justiziaren Plan Estrategiko bat onestea, pertsonengan zentratutako justizia arina, eraginkorra eta digitalizatueraikitzeke parametroak ezarriko dituen.
2. ekinbidea. Bulego judizial berriaren ezarpena bultzatzea, dagoeneko abian dauden bulegoen ebaluazioa egin ostean.
3. ekinbidea. Azpiegitura judizialen programa integral bat egikaritzea, energia-eraginkortasuna, mugikortasun jasangarria eta irisgarritasun unibertsala kontuan hartzen dituen.
4. ekinbidea. Justizia-administrazioko langileen baldintzak hobetzea, lan-baldintzen IV. akordioa garatuz, lanpostuen zerrendaren balorazioa amaitzeko, behin-behinekotasun tasa baxuak mantentzeko eta prestakuntza- eta ordainsari-planak sustatzeko.
5. ekinbidea. Auzitegiko Medikuntzako Euskal Institutua Modernizatzea.
6. ekinbidea. Sistema judizialaren zabalkundea sustatzea "Justizian hezte" programaren bidez.

98. konpromisoa. Justizia arin, eraginkor eta digitalizatuago baten eraketan aurrera egitea

1. ekinbidea. Justizia Digitaleko Plan berri bat onestea, epaitegi eta auzitegien digitalizazio integrala lortzeko, espediente judizial elektronikoa amaitzeko, izapide digitalak egoitza judizial elektronikoa bidez garatzeko eta bideo-konferentzien bidez jarduketak sustatzeko.
2. ekinbidea. Hurbiltasuneko justizia indartzea, bake-epaitegietan baliabide materialak eta giza baliabideak areagotuz.
3. ekinbidea. "Familiarteko topaguneen" handipen- eta deskontzentrazio-prozesua indartzea, udalekin dagozkien hitzarmenak sinatuz.
4. ekinbidea. Udalekin eta beste operadore juridiko batzuekin, hausnarketa bat garatzea Euskadiko egungo mugaketa- eta barruti-egituraren inguruan.

99. konpromisoa. Pertsonengan zentratutako justizia hurbilagoa eta errestitatiboa sustatzea.

1. ekinbidea. Justizia babesteko zerbitzuen hedapena eta horietarako orientazioa sustatzea, hain zuzen ere, zerbitzu-kartak garatuz.
2. ekinbidea. Justizia errestitatiboko zerbitzua indartzea, gatazkak ebazteko bestelako bitartekoak sustatzeko eta finkatzeko plan baten ezarpenarekin.
3. ekinbidea. Bitartekaritza judizialaren doakotasuna bermatzea.
4. ekinbidea. Justizia errestitatiboa finkatzea zigor- eta familia-ordenetan.

5. ekinbidea. Negoziatio- edo bitartekaritza-praktikak sustatzea jurisdikzio-ordena hauetan: administrazioa-
rekiko auziena, soziala eta zibila.
6. ekinbidea. Aurrera egitea hizkuntza-normalizaziorako planean, Euskadiko hizkuntza ofiziala den aldetik,
herritarrak justiziaren eremuan euskara erabiltzeko duten eskubidea betearazteko.
7. ekinbidea. Gazte Justiziaren V. Plana onestea, gatazken ebazpenean bitartekaritzaren, kontzilioaren eta
konponketaren alde egiten duen gazte justiziako euskal zerbitzu bat garatuz, gazteen berreror-
tze-tasa murrizteko eta % 15aren azpitik kokatzeko xedearekin.
8. ekinbidea. Plaza nahikoak daudela ziurtatzea, zigor-arloko legea urratu duten adingabeei judizialki ezarri-
tako neurri guztiei erantzuteko.
9. ekinbidea. Kanpoko profesionalek aldizka ikuskatzea adingabe arau-hausleak barneratzeko hezkuntza-
zentroen funtzionamendu-sistemak eta langileen lana.
10. ekinbidea. Fiskaltzaren eta polizia judizialaren jarduketa-unitatea indartzea desagertutako pertsonen da-
gokienez.
11. ekinbidea. Jarduera judiziala berraktibatzeke jarduketa-plan bat ezartzea, horrela COVID-19aren ondo-
rioei aurre egiteko.
12. ekinbidea. Arreta berezia ematea indarkeria matxistaren biktimei, Emakumearen aurkako Indarkeriaren
aurrean jartudeto Plana garatuz.
13. ekinbidea. Auzitegiko balorazio integralerako unitateen jarduketa eta talde psikosozialak indartzea, arris-
kuaren detekzio goiztiarrerako eta adingabeen egoeraren inguruko balorazio eraginkorra egi-
teko indarkeria matxistako kasuetan.
14. ekinbidea. Justiziaren zerbitzu guztiak egokitzea Istanbulleko Hitzarmenak jasotzen duen emakumearen
aurkako indarkeriaren definiziora.
15. ekinbidea. Epaitegietan berriazko atal bat abiaraztea indarkeria matxistaren biktimei arreta emateko,
langile eta materialaren zuzkidura nahikoarekin, horrela biktima horiei indarkeria ororen aur-
kako babes integrala ematea lortzeko.
16. ekinbidea. Emakumearen aurkako indarkeriaren aurrean jarduteko plana garatzea, erakunde arteko koor-
dinazioa indartzeko, emakumeen aurkako indarkeriako epaitegietako langileen prestakuntza
hobetzeko eta biktimei informazioa, arreta eta laguntza emateko zerbitzu integralak indartzeko
eta instalazioak egokitzeko (Zurekin Programa).

15. Bizikidetzeta eta Giza Eskubideak

2011ko urriaren 20an, behin betiko bukatu zen jarduera terrorista eta, horren ostean, zehazki, 2018an, ETA desegin zen. Horrela, Euskadik atzean utzi egin du terrorismo, indarkeria eta banaketako iragan bat.

Une egokia da bidezko bizikidetzeta baketsua eta inklusiboa finkatzeko asmoa partekatzen dela berresteko, eragindako kaltearen bidegabekeriaren memorian, giza eskubideen errespetuan eta pluralismoan oinarrituko dena. Testuinguru honetan Eusko Jaurlaritzaren bizikidetzeta-proiektua bizikidetzeta eta giza eskubideen plan baten bidez bideratuko da. Plana bi eremu handi hauetan egituratuko da: bizikidetzarako euskal agenda eta giza eskubideen agenda globala. Giza duintasunaren eta giza eskubideen errespetua, promozioa eta defentsa plan horren printzipio gidariak izango dira, zehazki, ukazina den printzipio etiko honetatik abiatuta: ez zen egon eta ez dago inolako arrazoirik pertsonen duintasuna, osotasuna eta bizitzarako eskubidea ezeztatzeko.

100. konpromisoa. Biktimen eskubideak defendatzea.

1. ekinbidea. Berrestea gure konpromisoa ETArenean, GALen eta bestelako taldeen biktimei zein polizia-abusuen biktimei dagozkien egia, justizia, memoria, konponketa eta solidaritateko eskubideekin. Hori guztia parekatzerik eta bazterketarik gabe eta edozein terrorismo- edo indarkeria-forma justifikatzeko edo testuinguruan kokatzeko teoria oro ukatuz.
2. ekinbidea. Terrorismoaren Biktimei Aitorpena eta Erreparazioa egiteko 4/2008 Euskal Legea garatzea eta biktimak eta gizarte bizikidetzarako eta etorkizunerako elkartzeko Batera Proiektua sustatzea.
3. ekinbidea. Nagusikeria-abusuak eragindako giza eskubideen urraketen biktimei aitorpena eta konponketa egiteko 12/2016 Legea garatzea.
4. ekinbidea. Erabat argitu ez diren kasuen errealitatea nabarmentzea. Horiek argitu arte, aitorpen-efortzu gehigarria merezi dute.

101. konpromisoa. Terrorismo eta indarkeriako iraganaren memoria kritikoa sustatzea.

1. ekinbidea. Memoria kritikoa berresteko konpromisoa iraganeko edozein terrorismo- edo indarkeria-formaren legitimazio, konpentsazio edo minimizazio ukatuz eta orain edo etorkizunean gertakari berberak errepikatzea irmoki aurkatuz gauzatzen da. Hala, memoria hori bizikidetzeta-proiektu sozial bat partekatzera bideratuko da eta terrorismoak eta motibazio politikoko bestelako indarkeria batzuek eragindako bidegabekeria aitortzean oinarrituko da.
2. ekinbidea. Gogora 2021-24 Jarduketa-plana onestea eta bere dibulgazio-, ikerketa- eta kudeaketa-baliabideak finkatzea.
3. ekinbidea. Gogoraren egoitzako eta Gernikako Bonbardaketaren Museoko erakusketa-proiektuak zein Gasteizko martxoaren 3aren inguruko erakusketak integratzea.
4. ekinbidea. Zeharkako irismena eta zentzu etikoa dituen bizikidetzaren inguruko itun sozial bat garatzea, premisa honetan oinarrituko dena: ez zegoen, ez dago eta ez da egongo terrorismoa edo eskubideen beste edozein urraketa justifikatzeko arrazoi politikorik.
5. ekinbidea. Euskadiko Memoria Historiko eta Demokratikoaren Legea onartzea, erreferentziatzat hartuz aurreko legegintzaldian aurkeztutako zirriborroa.

102. konpromisoa. Espetxe-politika kudeatzea eta presoak gizarteratzea.

1. ekinbidea. Gure konpromisoa garatzea indibidualizazio, humanitate, eragindako kaltearen konponketa eta birgizarteratzeko lege-printzipioen promozio aktiboan oinarritutako espetxe-politika batekin. Hain zuzen ere, horren ondorioetako bat da presoak bere familia-ingurunearengandik hurbilago dauden espetxeetara lekuz aldatzea babestea, Konstituzioak eta espetxe-legezkotasunak orientatutako terminoetan.

Konpromiso hau bideratzea espetxe-politikan eskuduna den Espainiako Gobernuarekiko elkarrikeraren eta lankidetzaren bidez. Izan ere horren funtsezko orientazioa birgizarteratzea izan behar da; lehentasunez kudeatu behar ditu gizakiengan eta osasunarengan eraginik handiena duten arazoak eta presoak bere familia-ingurunearengandik hurbil dauden espetxeetara hurbiltzea erraztu behar du, Konstituzioak eta espetxe-legezkotasunak orientatutako terminoetan.

2. ekinbidea. Espetxeen kudeaketa EAera transferitzea aurreikustea, Gernikako Estatutua osorik betez eta garatuz, Gobernu Kontseiluak 2017ko irailean babestutako eta Eusko Jaurlaritzaren Autogobernuaren Ponentziara bidalitako Euskal Autonomia Erkidegoari egin beharreko Transferentzien Eguneraketari buruzko 2017ko Txostenak jasotako terminoen barruan eta Espainiako Gobernuak formalki 2020ko otsailaren 20an bidalitako Eusko Jaurlaritzak eskatutako transferentziei buruzko balizko negoziazioetarako kronograma-proposamen orientagarriarekin edo horren adostutako eguneraketekin bat eginez.

103. konpromisoa. Giza eskubideen politiken koordinatzea.

1. ekinbidea. Hezkuntza eta Giza Eskubideen Esparru-programaren bidez, hezkuntzaren eremuko Giza Eskubideen aldeko dibulgazio-ekimenen programa antolatzea.
2. ekinbidea. Giza Eskubideen aldeko Pedagogia-baliabideen Aieteko "Eskura" Zentroa finkatzea.
3. ekinbidea. Dibertsitate erlijiosoaren kudeaketa positiboa bultzatzea, Gurtzarako zentroi buruzko Legea onetsiz.
4. ekinbidea. Erlijio arteko kontseilua sortzea.
5. ekinbidea. "ADOS Batzordearen" jarduketa-programa garatzea.
6. ekinbidea. Erradikalizazio biolentoaren prebentziorako gizarte-hezkuntzako Uztartu programa hedatzea.
7. ekinbidea. Nazioarteko bakera laguntzeko euskal programa bat garatzea.
8. ekinbidea. Giza eskubideen defendatzaileen programak babesteko ekimenak mantentzea.
9. ekinbidea. Etikasi Programaren esparruan, Euskadiko Gazteriaren Kontseiluarekin elkarlanean aritzea, giza eskubideen gaineko sentsibilizazioan eta kontzientziazioan.
10. ekinbidea. Gazteentzako hezkuntza-bisitak antolatzea gerrak edo indarkeriako bestelako esperientzia traumatikoek markatutako Europako hirietara.

16. Garapenerako Lankidetzak

Begirada Garapen Jasangarrirako Helburuen 2030 Agendan jarrita, gaur egun, lankidetzak-politika ezin da soilik ulertu espezializatutako ekintza-eremu gisa, baizik eta garapenerako estrategia global eta oso baten parte gisa. Hain zuzen ere, lankidetzak-politika hori, giza eskubideen eta garapenerako politiken koherentziaren ikuspegi batetik, Eusko Jaurlaritzaren ekintza guztian aplikatzen da. Nahitaezkoa da egungo agertokiari eta euskal administrazioak bere garapenerako politikak sustatu behar dituen formari erantzuten dien legezko esparru berri bat, herrialdeetan eta herrialdeen artean desberdintasunak murrizten laguntzen duen garapenerako lankidetzak deszentralizatua artikulatzeko.

104. konpromisoa. Euskal herritarren, erakundeen eta gizarte-eragileen eta antolakuntzen artean partekatutako garapenerako lankidetzako politika irekia garatzea.

1. ekinbidea. Lankidetzarako euskal eragile tradizionalen (GGKE) gaitasunak indartzea eta garapenerako eragile berrien arteko aliantzak bultzatzea, horien papera funtsezkoa delako Euskadiko garapenerako lankidetzak hedatzeko eta finkatzeko. Helburua da lankidetzak teknikoko eta itunpeko lankidetzako esperientzia berriak garatzea, nazioarteko lankidetzarako babesak eusten duen gizarte-oinarria zabalitzen dutenak. Zentzu horretan, dagoeneko abian dauden ekimen ezagunak (auzolankide) hartuko dira erreferentziatzat.

105. konpromisoa. Garapenerako politiken koherentzia sustatzea gobernu-politiken eremu orokorrean.

1. ekinbidea. Eusko Jaurlaritzaren politikan giza eskubideetan, genero-berdintasunean eta garapenerako politiken koherentzian oinarritutako zeharkako ikuspegia garatzea. Konpromisoa Garapenerako Lankidetzaren Euskal Lege berri bat eginez eta onetsiz gauzatu da. Garapenerako Lankidetzaren V. Plan Zuzentzailea onartuko da ikuspegi hauekin: Afrika indartuz; garapenerako politiken koherentzia erreal baterantzko bultzada irmoa; Eusko Jaurlaritzako sail desberdinak bere jarduketak-eremuekin lotutako lankidetzak-ekimenetan sartzeko ekintza zehatzen sustapena eta erakundeen barneko zein erakunde arteko koordinazioa, bereziki sakonduz Euskal Fondoarekiko aliantzan.

106. konpromisoa. Gizarte-eraldaketarako hezkuntza sustatzea.

1. ekinbidea. "HABIAN 2030" Estrategia finkatzea.

107. konpromisoa. Kalitatean, eraginean eta berrikuntzan sakontzea garapenerako lankidetzako politikan.

1. ekinbidea. Garapenerako Lankidetzarako Euskal Agentziaren paper aktiboa indartzea, Europa mailako lankidetzak deszentralizatuaren berezko ereduaren sustatzailea gisa.

17. Segurtasuna

Xedea da Euskadin kriminalitate-tasak murrizten jarraitzea eta Europar Batasuneko tasarik baxuenen artean kokatzea, hau da, zigor-arloko 40 arau-hauste baino gutxiago 100 biztanleko. Horretarako, segurtasun-eredu berri bategan aurrera egiteko konpromisoa hartzen da, honako ezaugarri hauei erantzungo diena: Pertsonen zerbitzura dagoen segurtasun hurbila; prebentziozko segurtasuna; segurtasun berritzailea eta segurtasun integrala eta interkonektatua.

108. konpromisoa. Pertsonen zerbitzura dagoen segurtasun hurbilagoa eta gardenagoa sustatzea.

1. ekinbidea. Herritarrekin elkartzeko etengabeko sistema bat ezartzea, segurtasunaren eremuan, bere kezak ezagutzeko eta bere eskariei prebentzioz erantzuteko.
2. ekinbidea. Gizarte zibilarekiko eta herritarren elkarteekiko komunikaziorako bide egonkorrak indartzea, egiaztatutako informazioa helarazteko denbora errealean, horrela sare sozialetan "fake news" edo albiste faltsuak hedatzea saihestuz.

109. konpromisoa. Prebentziozko segurtasuna ezartzea.

1. ekinbidea. Berriazko programak ezartzea kolektiborik ahulenetan, segurtasun-arriskuak saihesteko, bereziki, drogen kontsumoari eta jokoarekiko edo bestelako portaera-mendekotasun batzuei dagokienez gazteen kolektiboan.
2. ekinbidea. Edozein erradikalizazio biolento prebenitzeko programak indartzea, sinesmen edo iritzi desberdinak ez errespetatzeagatik eragindako bereizkeria-, xenofobia- edo arrazakeria-adierazpenak barne, baita fanatismo totalitarioa bereizten duen gorrotora erakartzeko eta horretan hezteko tresna berriak ere, propaganda jihadistarekiko ahulenak diren kolektiboetan sakonduz.
3. ekinbidea. Emakumeen aurkako indarkeriaren arrisku-egoeren detekzio eta prebentzio goiztiarrerako programak indartzea.
4. ekinbidea. Prebentzioa sustatzea Interneten erabileran, bereziki, haurrei eta nerabeei dagokienez.
5. ekinbidea. Zibersegurtasuneko gorabeheren aurrean sentiberak diren azpiegituren babeserako prebentzio-sistema bat sortzea.
6. ekinbidea. Ikerketa-sistema zein espezialista-taldeen prestakuntza egokitzea, ingurumen-delituak, salerosketa-sareak eta Interneten bidezko finantza-delituak bezalako delitu-forma berriei prebentzioz erantzuteko.

110. konpromisoa. Segurtasun berritzailea ezartzea.

1. ekinbidea. Tresna teknologiko berriak ezartzea pertsonen babesa indartzeko; sistema informatikoak eta komunikazioak eguneratuz eta agenteei banakako kamerak emanez, bere jarduketan gardenatasuna bermatzeko eta delituzko egitateen aurrean frogak hobekuntza emateko.
2. ekinbidea. Ustelkeria-, ekonomia- eta zerga-delituak ikertzeaz eta jazartzeaz arduratzen diren Ertzaintza-ren unitateen baliabideak indartzea.
3. ekinbidea. Bide-segurtasunarekin lotutako kontzientziazio-programak indartzea, trafikoaren kudeaketa Europar Batasunak ezarritako parametroetan hobetzeaz gain.

111. konpromisoa. Segurtasun integrala eta interkonektatua lortzea.

1. ekinbidea. Segurtasun Publikoko 2025 Plan berria onestea, segurtasunean esku hartzen duten organo guztien esku-hartze eta koordinaziorako gida gisa.
2. ekinbidea. Aurrera egitea Ertzaintzaren interkonexioan eta Estatu zein nazioarteko mailako beste polizia-estamentu batzuekiko datuen eta informazioaren trukean.
3. ekinbidea. Larrialdiei Aurre Egiteko eta Babes Zibilerako Euskal Sistemarekiko lankidetzaren mekanismoetan sakontzea, larrialdietarako zentro adimendun bat abiaraziz eta hondamendietan laguntzeko unitateak sortuz, beharrezkoa izatekotan, lurralde artean eta autonomia erkidegotik kanpo jarduteko gaitasuna izango dutenak.

18. Kultura, Euskara eta Kirola

18.1 Kultura

Kultura nortasuna eraikitzeke elementu bat da, baita pertsonengan eta gizartean izaera kritikoa indartzeko ere. Gainera, enplegua eta aberastasuna sortzen dituen jarduera bat da, kohesiorako eta gizarteratzerako faktorea izateaz gain. Garatuko diren politika kulturalak kulturaren balio horiek guztiak orekaz indartzera bideratuta egongo dira, sorkuntza eta produkzioa babestuz, eskaintza kulturala demokratizatuz eta kulturaren kontserbazioa-transmisioa bultzatuz, zehazki, zeharkako bi jarduketa-ardatz hauekin: emakumezkoen eta gizonezkoen berdintasuna eta euskaraz sortutako eta bititako kulturaren berariazko bultzada.

112. konpromisoa. Euskadin sorkuntza eta produkzio kulturalak sustatzea, kulturaren arloko euskal sortzaileak, artistak eta profesionalak babestuz, horien lan-baldintzen hobekuntzan eta profesionalizazioan sakonduz.

1. ekinbidea. Kulturaren sorkuntzarako eta produkziarako babes publikoa mantentzea eta eguneratzea, bereziki sustatuz euskarazko kultura eta emakumeen ahalduntzea sorkuntzaren eta kulturaren eremuan
2. ekinbidea. Kulturaren arloko profesionalen lan-baldintzak hobetzea, zerga-araudia lan kulturalaren berezitasunera egokituz eta zerga-pizgarriak aplikatuz, baita lanbide hori garatzea errazten duten mezenasgoko eta mikro mezenasgoko formulak ere, foru aldundiekin elkarlanean.
3. ekinbidea. Kulturaren arloko profesionalen kontratazioan jardunbide egokien kodeak zehaztea, adostea eta ezartzea, kultura-politikan erantzunkideak diren gainerako euskal erakundeekin elkarlanean.
4. ekinbidea. Kulturaren arloko sormen, bitartekaritza edo alderdi teknikoekin lotutako profesionalen ibilbidea baliozkotzea sustatzea, bere ekarpena egiteko irakaskuntza arautuari eta, batez ere, lanbide-irakaskuntzari (Hezkuntza Sailarekin eta Lan eta Enplegu Sailarekin elkarlanean).
5. ekinbidea. Kulturaren eta sormenaren sektoreko langile autonomoen eta mikroETEen kudeaketa-prestakuntza indartzea eta eragile kulturalen ekintzailatza babestea horien laneratzea erraztuz, bere jardueraren berezitasunetatik, zehazki, Lana eta Enpleguaren eta Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumenaren arloetan eskudunak diren sailekin elkarlanean.
6. ekinbidea. Gaitasun sortzaileak sustatzea haurtzaroan, nerabezaroan eta gazterian eta diziplina artistiko desberdinekiko harreman goiztiarra bultzatzea, hezkuntza-sisteman sormen artistikoa eta kulturala ezagutzeko programak abiaraziz, zehazki, Hezkuntza Sailaren, hezkuntza-erkidagoaren, gurasoen elkartearen eta bestelako euskal erakunde publiko batzuen arteko adostasunarekin.
7. ekinbidea. Emakumeen ahalduntzea erraztea kultur sorkuntzan eta produkzioan eta imajinario kolektiboaren eraikuntzan egiten duten ekarpenaren garrantzia ikusaraztea, Emakunderekin eta Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailarekin elkarlanean.
8. ekinbidea. Erakunde publikoen arteko elkarrizketarako bideak berriz zehaztea eta hobetzea, HAKOBA Kultura indartuz. Horrez gain, egitura kulturalarekiko elkarrizketarako bideak zehaztu eta hobetuko dira, Kulturaren Euskal Kontseiluaren, Kultura Auzolanean tresnaren eta Industria Kultural eta Sortzaileen pilotatze-estrategien bitartez, pandemiaren ondorioak arintzean elkarrekin lan egiteko helburuarekin.

113. konpromisoa. Euskadiko eskaintza kulturala indartzea eta konektatzea, euskal gizartearentzat eta nazioarteko publikoarentzat gero eta erakargarriagoa bihurtuz.

1. ekinbidea. Nazioarteko proiektzioa duen artearen euskal sistema eratzea, museoen, arte-zentroen, prestakuntza-espazioen, sormen- eta hausnarketa-espazioen, galerien eta egitura sortzailearen arteko lankidetzeta eta osagarritasuna indartuz.
2. ekinbidea. Euskadiko museoen sarearen eredia berritzea, bere potentziala modu eraginkorragoan eta koordinatuagoan kudeatzeko xedearekin.
3. ekinbidea. Irakurketa eta Liburua Sustatzeko Euskal Plana zehaztea eta ezartzea, erakunde arteko lankidetzan eta hezkuntzaren zein gizartearen arloko eragileekin elkarlanean.
4. ekinbidea. Euskal hiriburuekiko elkarlanean, antzerki, dantza, literatura eta musikako jaialdiak eta zirkuitu kulturalak nazioartekotzea bultzatzea, horietan tokiko artisten presentzia sustatuz.
5. ekinbidea. Kontsumo kulturala eta horretaz gozatzea bultzatzeko politikak indartzea, tokiko enpresak eta saltokiak babesteko, zinema-aretoetatik eta zuzeneko musikatik liburutegietara, zehazki, Euskadiko gainerako erakunde publikoekiko koordinazioan.
6. ekinbidea. Euskadiko Irakurketa Publikoko Sarea handitzen eta euskal liburutegien katalogo kolektiboa aberasten jarraitzea.

114. konpromisoa. Euskadiko ondare kulturala babestea eta hori nabarmentzea bultzatzea.

1. ekinbidea. Euskadiko dokumentu ondarea babestea eta nabarmentzea, horretarako Euskadiko Dokumentu Kudeaketa Integralaren eta Dokumentu Ondarearen Legea onetsiz.
2. ekinbidea. Ondare ukiezinaren babesa eta nabarmentzea artikulatzea, Ondare Kulturalaren Legea garatuz, arreta berezia jarriz emakumeen legatua ikusaraztean eta nabarmentzean.
3. ekinbidea. Aurrera egitea Euskadiren ondare industrialaren babesean eta sozializazioan, publikoarentzako irekiz La Orconerako (Barakaldo) Euskadiko Ondare Industrialaren Zentroa eta lankidetzaildoak ezarriz herrialdeko gainerako erakundeekin, ondare hori Euskadin eta Euskaditik kanpo nabarmentzeko, gure bereizgarrietako bat delako.

115. konpromisoa. Berrikuntza eta digitalizazioa sustatzea kulturean.

1. ekinbidea. Trantsizio digitala sustatzea politika kulturaletako lehenetsuneko lan-ildo gisa, produkzio kulturala, horren ikusgarritasuna eta programatzaile publikoen, sormen-egituraren eta herritarren ekimenen arteko interkonektibitatea errazteko.
2. ekinbidea. Sektore kultureko trebetasun digitalak eta enpresa-gaitasunak eta Kultura eta Sormen Industrien aldeko apustua indartzea, Euskadi Europako erreferentziazko lurraldea bihurtzeko helburuarekin, Basque District of Culture and Creativity barrutia eta "Euskadi Sortzailea" marka finkatuz.
3. ekinbidea. Euskadiko erakunde, ekipamendu kultural eta sormen-eragile guztiek partekatutako proiektu batean, Euskal Kulturaren Atari Digitala (Euskariana) –Liburutegi Nazional Digitaleko eredu berritzaile bat – abian jartzea eta garatzea, Europako Liburutegi Digitalarekin (Europeana) lotutako euskal kulturaren alderdi guztietarako sarbide-plataforma bateratu gisa.
4. ekinbidea. Maileguko Liburutegi Digitala (eLiburutegia) garatzea, Euskal Kulturaren Atarira lotuz eta ikusentzunezko edukien eta soinu- eta hezkuntza-edukien eskaintza handituz.

116. konpromisoa. Euskararen eta euskal kulturaren nazioarteko presentzia indartzea.

1. ekinbidea. Etxepare Euskal Institutuaren bidez, euskara eta euskal kultura irakasteko programak indartzea unibertsitateetako katedren eta irakurletzen sarearen eta Euskara Munduan programaren bitartez, euskal artistek nazioarteko programazioetan eta jaialdietan parte hartuz eta atzerrian jarduera kulturalak produzituz.
2. ekinbidea. Etxepare Euskal Institutuaren bidez, alde biko programa kulturalak garatzea Euskadirentzat estrategikoak diren herrialde eta eskualdeekin, kultura-trukea eta euskal sortzaileen atzerriko presentzia indartuz.
3. ekinbidea. Euskadira, besteak beste, nazioarteko komisarioak, programatzaileak eta editoreak erakartzeko programak garatzea, euskal sormen-egitura hobeto ezagutzeko.
4. ekinbidea. Diplomazia kulturala indartzea, Etxepare Euskal Institutuaren eta bestelako nazioarteko institutuen arteko koordinazioaren bidez eta horiek nazioarteko sareetan eta foroetan parte hartuz.
5. ekinbidea. Euskadiko industria kulturalen parte-hartzea indartzea nazioarteko azoka eta merkatuetan, zehazki, Kultura Sustatzeko Zuzendaritzaren bidez eta lan hori Etxepare Euskal Institutuak produzitutako zabalkunde eta promozio kulturalako ekintzekin indartuz.

117. konpromisoa. EiTbren zerbitzu publikoaren izaera mantentzea eta bermatzea, komunikazio plurale-rako eta hizkuntzaren normalizatorako bitarteko gisa.

1. ekinbidea. EiTb euskal gizarte osoarentzako erreferentzia, lidergo eta osperik handieneko komunikazio-talde gisa finkatzea eta indartzea, kalitatezko eskaintza bereizgarrian zentratutako zerbitzu publiko gisa. Horrez gain, EiTbk bere profesionalen gaitasunen alde egin beharko du eta euskal ikus-entzunezko industriaren motorra zein aniztasunaren bermea izango da.
2. ekinbidea. Beharrezko erreformak burutzea, EiTb benetako zerbitzu publikoa izan dadin, ikus-entzunezkoa, modernoa eta herritarren premia eta eskari berrietara egokitutakoa, objektiboa, lehiakorra eta eraginkorra. Hala, horren oinarritzko helburuetako bat izango da errealitate soziolinguistikoa kontuan hartzea eta euskararen normalizazioa sustatzea, berdintasun-printzipioa eta aniztasun politikoa, erlijiosoa eta kulturala errespetatuz.
3. ekinbidea. Erreforma horiek egiteko, XI. Legegintzaldiko Eusko Legebiltzarraren berariazko ponentzian hasitako bidean jarraitzeko konpromisoa hartzea, presidentetzak proposatutako testuari jarraiki.
4. ekinbidea. Inguruabar ekonomikoetara egokitutako programa-kontratu berria sinatzea, ebalua daitezkeen irizpideekin zehazten dituen EiTb zerbitzu publikoak bermatu behar dituen helburuak.

18.2 Euskara

Euskara suspertzeko prozesua nazioarteko eredua da beste hizkuntza gutxitu askorentzat eta prozesu horrek erakutsi du urrats handiak eman direla euskal herritarren hizkuntza-eskubideen errespetuari dagokionez. Ibilbide bideak baieztatzen digu haxe dela norabide ona. Xedea da hizkuntza-eskubide horien erabateko bermerantz aurrera egitea eta euskara gure bizitzako eremu guztietan erabili ahal izatea ahalbidetzea. Eremu sozioekonomikoa eta lan-eremua, ingurune digitala eta aisialdia eta familia-transmisioa dira hurrengo urteetako erronka handiak euskararen normalizazioa lortzeko. Aurrekoei eta beste erronka batzuei erantzun beharko die 2022an onetsi beharko den Euskara Sustatzeko Ekintza Planak (ESEP), baita hasi berri den legegintzaldiari dagokion Euskararen Agenda Estrategiko berriak ere.

118. konpromisoa. Euskararen ezagutza areagotzea eta, batez ere, euskararen erabilera azpimarratzea gizarte- eta kultura-eremuetan, eremu ekonomikoetan, digitaletan eta sektore publikoan.

1. ekinbidea. Indarreko Euskara Sustatzeko Ekintza Planaren (ESEP) ebaluazioa egitea eta, gizarte-eragile nagusiekin, hurrengo aldirako hizkuntza politika zehaztuko duen plangintza egitea eta adostea.
2. ekinbidea. Legegintzaldi honetako Euskararen Agenda Estrategikoa onestea eta garatzea.
3. ekinbidea. Euskararen ezagutza handitzeko programak eta laguntzak areagotzea, oro har, egiaztatutako B2 mailara arteko doakotasuna ezarriz eta C1 mailara arteko doakotasuna eskainiz 16 eta 30 urte bitartekoentzat.
4. ekinbidea. Helduen kontziliazio-premietara hobeto egokitutako eskaintza bat sustatzea, ikaskuntza-modalitate erdipresentzialen bidez eta plataforma birtualen erabilerearen bidez, betiere euskaltegiekin elkarlanean.
5. ekinbidea. Helduen euskalduntze-sistemaren finantziarioa indartzea eta handitzea, irakasleen lan-baldintzak hobetzeko euskaltegien finantziariorako ohiko deialdien bidez.
6. ekinbidea. Migratzaileei zuzendutako euskara ikasteko eta hobetzeko programak areagotzea, bai eremu sozioekonomikoan, bai hezkuntzaren eremuan, horien gizarteratzean eta laneratzean laguntzeko xedearekin.
7. ekinbidea. Euskaraldia bezalako euskararen erabilera sustatzeko programak indartzea, bai eremu formalean, bai eremu ez-formalean: aisialdia, gizarte-hedabideak, kirola, familia, hezkuntza-sistema, kultura, etab.
8. ekinbidea. Hizkuntzaren Teknologien Plana onestea eta garatzea eta euskararen presentzia, euskarazko edukien sorkuntza eta horien ingurune digitaleko erabilera sustatzea.
9. ekinbidea. Garatzea Euskara Eremu Sozioekonomikoan Normalizatzeko Plan Estrategikoa 2020-2023.-
10. ekinbidea. Adostasunetik abiatuta, herritarrei euskara bizitzaren eremu guzietan erabiltzea ahalbidetzen dieten hitzaldi positiboak eta gizarte-aktibazioa lantzea. Horretarako, euskararen zeharkakotasuna azpimarratuko da eta gobernuaren sail eta arlo guztien, sektore publikoaren eta, orokorrean, gizartearen inplikazioan sakonduko da (industria, berdintasuna, lanbide-heziketa, unibertsitatea, merkataritza, turismoa, etab.). Erakunde arteko lankidetzatik lan egingo da.
11. ekinbidea. Hizkuntza gutxituaren ezagutzari eta erabilerari dagokienez, gizarte-eremu desberdinen analisia bermatzen duten ikerketak sustatzea eta Euskararen Adierazle Sistema elikatzen jarraitzea.

119. konpromisoa. Hizkuntza-eskubideen erabateko errespeturantz eta normalizatutako hizkuntza-bizikidetzak baterantz aurrera egitea.

1. ekinbidea. Administrazio publikoetan Euskara Normalizatzeko VII. Plana (2023-2027) diseinatzea eta ezartzea, herritarrek administrazioarekin duten harremanean hizkuntza-eskubideak errespetatzeko helburuarekin; edonola ere, pertsonak nahi duten hizkuntza ofiziala erabiltzeko daukaten erabateko askatasuna bermatuko da. Planaren beste xede bat izango da euskararen erabileraren normalizazioan aurrera egitea, hain zuzen ere, sektore publikoaren lanerako hizkuntza gisa.
2. ekinbidea. Administrazio publikoetan euskararen erabilera sustatzeko dekretu bat onestea.
3. ekinbidea. Sozietate publikoentzako normalizazio-plana abiaraztea.

4. ekinbidea. BIKAIN-Euskararen Kalitate Ziurtagiria sustatzea eta beharrezko egokitzapenak egitea horren eraginkortasuna handitzeko.
5. ekinbidea. Urratsak ematen jarraitzea Elebide zerbitzuaren bidez herritarren hizkuntza-eskubideak bermatzeko.
6. ekinbidea. Neurriak hartzea kontsumitzaileen eta erabiltzaileen hizkuntza-eskubideak bermatzeko eta sektoreko eragileekin adostasunak lortzeko.

120. konpromisoa. Erakunde arteko lankidetzaren indartzea euskararen lurralde guztietan.

1. ekinbidea. Erakunde arteko eta EAEko eragile pribatuekiko lankidetzaren eta koordinazioa indartzea koordinazio-organo desberdinen bidez (Euskararen Aholku Batzordea eta HAKOBA).
2. ekinbidea. Euskararen lurraldeen arteko lankidetzaren eta elkarlana indartzea, 2017an adostutako Hiruko Itunaren bidez.
3. ekinbidea. Hizkuntza politikak koordinatzea euskararen erabilera komuna eta nagusia den eremu geografikoetako erakunde publiko eta pribatu desberdinen artean, hizkuntza-errealitate hori finkatzeko eta indartzeko.
4. ekinbidea. Nazioartean hizkuntza desberdinen arteko lankidetzaren sustatzea, eleaniztasunarekin eta hizkuntzen arteko bizikidetzarekin lotutako nazioarteko programetan eta foroetan parte hartuz.

18.3 Jarduera Fisikoa eta Kirola

Jarduera fisikoa eta kirola herritarren garapenerako eta ongizaterako elementuak dira, osasun fisikoan eta mentalean eta bizi-kalitatearen hobekuntzan laguntzen dutelako.

Horrez gain, gizarte zuzenago, bidezkoago eta kohesionatuago baterantz aurrera egiteko bidea dira. Pertsonen osasunetik harago, jarduera fisikoa eta kirola pertsonen arteko elkarrekintzarako espazioak dira eta, bertan, banakako oztopoak eta oztopo kolektiboak gainditzen dira eta gure erkidego-identitatea garatzen da. Kirolaren gizarte-kapital hori zein horren nazioarteko proiektzioa sustatuko dira.

121. konpromisoa. Jarduera fisikoa eta bizitza-ohitura osasungarriak sustatzea euskal herritarren artean eta Euskadi Europako gizarterik aktiboenen artean kokatzea.

1. ekinbidea. Kirol-txartel bakarraren eredia hedatzea Euskadi osora, herritarrek jarduera fisikoa egitea sustatzeko tresna gisa, zehazki, kirol-instalazio publikoen erabileraren bidez.
2. ekinbidea. Kirol-jarduera Mugimint proiektuaren bidez sustatzeko helburua duten programak indartzea, batez ere, txikien eta adinekoen artean.

122. konpromisoa. Jarduera fisikoak eta kirolak berdintasunerako eta gizarteratzeko duten potentziala baliatzea eta euskara sustatzea.

1. ekinbidea. Maila guztietako kirolean eta kirolaren eremuko erabaki- eta ordezkari-organoeetan emakumeak babesteko eta ikusarazteko programak indartzea, baita emakumezkoen kirol-politiketan Europa mailan erreferentziatzeko den zentro aurreratu bat abiaraztea ere.

2. ekinbidea. Neurriak garatzea kirol inklusiboa eta egokitua babesteko, pertsona desgaituei edo dibertsitate funtzionala duten pertsonen jarduera fisikorako-kirolerako sarbidea bermatuz eremu guztietan.
3. ekinbidea. Euskararen presentzia eta erabilera indartzea kirol-espazioetan eta jarduera fisikoko espazioetan, aisialdia eta errealizazio pertsonala euskararekin lotzeko ingurune egokia delako. Era berean, euskal kirolarien hizkuntza-eskubideak defendatzeko lan egingo dugu.

123. konpromisoa. Euskal kirol-sistema etorkizuneko erronketara egokitzea eta bere antolaketa hobetzea.

1. ekinbidea. Foru aldundiekin elkarlanean, euskal federazio-sistema berrantolatzea, horren kudeaketaren eraginkortasuna areagotzeko eta kirolean duen eragina handitzeko.
2. ekinbidea. Euskal Autonomia Erkidegoan Kirol arloko Lanbideetan Sartzeari eta Jarduteari buruzko Legea onestea.
3. ekinbidea. Jarduera fisikoaren eta kirolaren lege berri bat onestea, sektorearen erronkei eta premiei erantzungo diena.
4. ekinbidea. Dopinaren aurkako egungo legea Dopinaren kontrako Mundu Agentziaren kode berrietara egokitzea eta Dopinaren kontrako Euskal Agentziaren erreferentziazko izaera indartzea.

124. konpromisoa. Kirolaren potentziala ustiatzea Euskadiren nazioartekotzerako tresna gisa.

1. ekinbidea. Esfortzuak areagotzea Euskadira nazioarteko lehenengo mailako kirol-ekitaldiak erakartzeko, hori guztia foru aldundiekin eta udalekin koordinazioan.
2. ekinbidea. "Basque Team" bultzatzea maila altuko euskal kirolaren erreferente gisa, kirolarien presentzia areagotzeko nazioarteko lehiaketetan eta Joko Olinpiko eta Paralinpikoetan.
3. ekinbidea. Euskal selekzioei ematen zaien babesa indartzea, bi alderdiok Eusko Legebiltzarrean 2017ko urtarrilaren 22an sinatutako bat eginez. Horrez gain, nazioartean lehiatzen diren maila altuko kirolari eta taldeentzako babesa indartuko da, Euskadi - Basque Country marka kanpoan proiektatzeko elementuak baitira.
4. ekinbidea. Gure kirol autoktonoak sustatzea (pilota, herri kirolak eta arrauna), euskal gizartearen ohituren eta identitatearen adierazgarri gisa.

III. Ardatza. PLANETA: *Bidezko trantsizio energetiko eta klimatikoa.*

Jarduketa-arloak:

19. Energia-Estrategia Berria

**20. Klimaren eta Ekonomia Zirkularraren
Aldeko Ekintza.**

**21. Ingurune Naturalaren eta
Biodibertsitatearen Kontserbazioa**

19. Energia-Estrategia Berria

Euskal sistema energetikoaren deskarbonizaziorantz eta jasangarritasunerantz aurrera egiteko erabaki ir-moa mantentzen da. Nahitaezkoa da eredu ekonomiko eta energetiko berri batera aldatzea, erregai fosiletatik aldentzearen alde eta 2050erako berotegi-efektuko gasen emisioen neutraltasunaren alde egiten duena, Europar Batasunaren konpromisoekin bat etorritz.

Berresten da haustura hidraulikorik gabeko Euskadi bat lortzeko helburua, Eusko Legebiltzarrak 2015ean onetsitako ingurumena babesteko neurri gehigarrien legearen arabera. Ikuspegi horretatik eta Klima eta Energiako Europako Esparruarekin bat eginez, 2030 Euskadiko Estrategia Energetikoa eguneratuko da, hain zuzen ere, hauxe lortzeko: eraginkortasun energetikoa areagotzea; energia berriztagarrien erabilera handitzea eta ikerketa energetikoko euskal estrategian sakontzeko, bidezko trantsizio energetiko baterako palanka giltzarriak direlako.

125. konpromisoa. Energia-eraginkortasuna handitzea autokontsumoa eta banatutako sorkuntza sustatuz.

1. ekinbidea. Sorkuntza banatu berriztagarriko eta kogenerazioko proiektuak bultzatzea, banakako autokontsumoa eta autokontsumo kolektiboa sustatzen duten laguntza-lerroekin.
2. ekinbidea. Autokontsumorako elektrizitatearen sorkuntza sustatzea eraikinetan eta etxebizitzetan, zehazki, teknologia fotovoltaikoa, eolikoa eta biomasakoa bezalako teknologien bidez.
3. ekinbidea. Hornidura termikoko sistema zentralizatuak aukeratzen dituzten hirigintza-garapen berriak sustatzea.
4. ekinbidea. Lurralde-antolamenduan eta hirigintza-plangintzan energiaren ikuspegia apurka-apurka txer-tatzea, udalak aholkatzeko eta babesteko neurriekin, horiek energia-eraginkortasuneko planak gara ditzaten.
5. ekinbidea. Batez ere, eremu publikoko etxebizitza eraikien parkea berritzeko politika bat garatzea, energia-eraginkortasuneko eta aurrezpeneko irizpideekin.
6. ekinbidea. Eraginkortasun energetikoko irizpideak garatzea obren eta horniduren erosketa publikoan.
7. ekinbidea. Eraikinen birgaitze energetikoari buruzko berariazko prestakuntza, bidezko trantsizio energetikoa eta enplegu berdeen sorkuntza errazten dituen.
8. ekinbidea. Foru aldundiekin elkarlanean eta Zerga-koordinaziorako Organoaren bidez, zerga-pizgarriak sustatzea sektore industrialaren, merkataritzaren eta zerbitzuen energia-eraginkortasuneko inbertsiorako.

126. konpromisoa. Iturri berriztagarrien erabilera areagotzea energiaren azken kontsumoan.

1. ekinbidea. Sorkuntza energetikoko parkea handitzea iturri berriztagarrien instalazioen bidez, lurreko zein itsasoko parke eolikoaren garapena eta ezarpena bultzatuz, hasitako parke fotovoltaikoak amaituz eta proiektu berriak abiaraziz.
2. ekinbidea. Biomasako eta geotermiako proiektuak garatzea erkidego-sareetan.
3. ekinbidea. Hondakin organikoaren biogasa hartzeko eta sortzeko plantak eraikitzea sustatzea.
4. ekinbidea. Hidrogenoaren ekonomia berria bultzatzea, erregai berde gisa.

5. ekinbidea. Biomasa eta bioekonomia bultzatzea, erregai fosilen murrizketa errazteko eta gure nekazari-tza- eta basogintza-sektorearen balio erantsia handitzeko.
6. ekinbidea. Administrazio publikoen berariazko eremutik, energia berriztagarriaren % 100 erostea eta bes-telako energia-iturrien instalazioa bultzatzea eraikin publikoetan. Gainera, administrazio publi-koetan karbono-aztarna neutroa bultzatuko da, sektore pribatuarentzako paper eredugarri eta dinamizatzailer gisa.
7. ekinbidea. Garraio eta mugikortasun jasangarriak sustatzea, Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraioe-tako Sailarekin elkarlanean, garraio publikoa bultzatuz eta ibilgailu pribatuen flota berrituz, eraginkorrakoak diren eta beste erregai batzuk erabiltzen dituzten ibilgailuekin ordeztuz.
8. ekinbidea. Garraioaren eta mugikortasun elektrikoaren (ibilgailu elektriko) sektorean energia elektriko berdearen zabalkundea eta erabilera sustatzea, emisio baxuko ibilgailuen alde eginez eta ibil-gailu elektrikoentzako kargaguneen ezarpena sustatuz, hori guztia garraioaren sektorea des-karbonizatzeke helburuarekin.

127. konpromisoa. Ikerketa energetikoko euskal estrategian sakontzea, enpresa-egitura eta enplegua berpizteko palanka gisa.

1. ekinbidea. Energiaren eremuan, ikerketako, garapen teknologikoko eta enpresa-egiturako arloak susta-tzea, betiere espezializazio adimenduneko RIS3 Euskadi euskal estrategian zehaztutako lehen-tasun estrategikoekin bat eginez.
2. ekinbidea. Honakoak bezalako eremuetan euskal posizionamendu industrialak eta teknologikoa errazten dituzten ekimenak indartzea: olatuen energia, biltegitratzea, *off-shore* eoliko flotatzailea, sare adimendunak eta hidrogeno berdearen produkzioa.
3. ekinbidea. Euskal industrien trantsizio energetikoa bultzatzea, honako laguntza-lerro hauek indartuz: au-rrezpen eta eraginkortasun energetikoak; energia berriztagarrien erabilera eta CO₂-ko igorpe-nen murrizketa klima-aldaketaren aurka borrokatzeke.

128. konpromisoa. Bidezko energia-trantsizioa bermatzea.

1. ekinbidea. Bidezko trantsizio energetikoko plan estrategiko bat onestea, pertsonarik ahulenen gizarte-ba-besa sustatzeko eta txirotasun energetikoko egoerak saihesteko.
2. ekinbidea. Euskadi zaugarritasun energetikorik gabeko lurraldea izatea lortzea eta zerbitzu energetiko eskuragarri, fidagarri eta modernoetarako sarbide unibertuala bermatzea.

20. Klimaren eta Ekonomia Zirkularraren Aldeko Ekintza

20.1. Klimaren Aldeko Ekintza

Euskadi garapen jasangarriarekin eta nazioartean adostutako helburu klimatikoekin konprometitutako erkidego bat da. Eusko Jaurlaritzaren Klima-larrialdiaren Adierazpenak konpromiso hori indartu du eta erreferentziazko erkidego gisa kokatzen du Euskadi klima-aldaketaren aurkako borrokan. Apustu irmoa egiten da Euskadin "Basque Green Deal" Klimaren aldeko Akordio Sozial zabala lortzearen apustua egiten da gure lurraldeak, Parisko Akordioarekin eta Europako Itun Berdearekin (European Green Deal) bat etorritz, batez besteko tenperatura globalak 2 gradu zentigradoak gainditzea saihesten laguntzeko eta, 2050ean, berotegi-efektuko gasen emisioan herrialde neutroa izateko.

129. konpromisoa. Irmoki egitea aurrera karbonoan baxua den ekonomia baterantz, enplegua sortzeko eta garapen industrial zein teknologikorako abagune gisa.

Horretarako, departamentu eskudunekin elkarlanean, ekinbide hauek bultzatuko dira:

1. ekinbidea. Garraioaren deskarbonizazio progresiboa, trenbide-garraioaren alde eginez.
2. ekinbidea. Eskualde eta udalerrri mailan mugikortasun jasangarriko planen garapena.
3. ekinbidea. Bizikleta herritarrentzako garraioberdikerik jasangarriena gure herri eta hirietan.
4. ekinbidea. Lurraldearen erresilientzia klima-aldaketaren ondorioak kontuan hartzen dituzten lurralde- eta hirigintza-plangintzako politika publikoekin.
5. ekinbidea. Klimaren aldeko ekintzan zeharkako garapen teknologikoa eta berrikuntza.
6. ekinbidea. Teknologia garbien euskal zerranda handitzea, zerga-kenkarietan lotuz.
7. ekinbidea. Ekoberrikuntzako eta berriz landatzeko proiektuak, zuhaitz-azalera 10.000 hektarea handituz; horrek urtean CO₂ko 25.000 tona xurgatzea ahalbidetuko du.

130. konpromisoa. Klima-gobernantzako eredu berri bat sustatzea.

1. ekinbidea. Helburu horrekin, aurreko legegintzaldian onetsitako Administrazio Publikoen Jasangarritasun Energetikoaren Legea erabat hedatuko dugu.
2. ekinbidea. "Trantsizio energetikoaren eta klima-aldaketaren legea" onestea, besteak beste, 2050eko horizonterako berotegi-efektuko gasen emisioen neutraltasuna lortzeko (karbono-neutraltasuna). Horrekin batera, klima-aldaketaren eremuko erakunde arteko koordinaziorako organoak eta mekanismoak ezarriko dira.
3. ekinbidea. Estrategia Klimatikoaren eta Estrategia Energetikoaren arteko beharrezko koordinazioaren alde egitea, zehazki, adierazitako parametroetan.
4. ekinbidea. Udalen eremuarekiko lankidetzaz ezartzea energia eta klima-ekintzako plan bateratuen garapenerako; horrela, aukera izango dute, Udalsarea 2030 sarearen bidez, toki- zein lurralde-eremuetatik klima-ekintza hedatzen jarraitzeko.
5. ekinbidea. Udal-mailako parte-hartze aktiboa bultzatzea Global Covenant of Mayors for Climate and Energy Itunean.

20.2. Ekonomia Zirkularra

Laugarren iraultza industrialak jauzi kualitatiboa dakar garapen teknologikoan, baina, horrez gain, hazkunde ekonomikoa materialen kontsumoarengandik banatzea eskatzen du.

Konpromisoa hartzen da ekonomia zirkularreko eredu berri bat bultzatzeko, non produktuen eta materialen bizitza-zikloa ahalik eta denbora gehien luzatuko den.

Eredu ekonomiko berri honen alde egiteak haxe esan nahi du: “atera, produzitu, erabili eta botatzearen” ideiatik “murriztu, berrerabili eta birziklatzearen” ideiarda pasatzea. Hortaz, berrerabilpena eta prebentzioa dira hitz gakoak. Ekonomia zirkularreko eredu berri honek enplegu berde berriak sustatzea eta berrikuntza piztea dakartza eta, horrela, Euskadiren lehiakortasuna eta hazkunde jasangarria ere hobetzen dira.

Hedatuko da Euskadiko Ekonomia Zirkularreko Estrategia 2030.

130. konpromisoa. Enplegu berdea eta berrikuntza sustatzea ekonomia zirkularren eremuan.

1. ekinbidea. Ekonomia Zirkularreko Estrategia hedatzea.
2. ekinbidea. Ekonomia zirkularreko berrikuntza-ildoak uztartzea BRTA (Basque-Research Technology Alliance) Aliantzari, industria berria eta enplegua garatzeko xedearekin
3. ekinbidea. Ekonomia zirkularren prestakuntza-programa bat garatzea unibertsitatearekin eta lanbide-heziketako zentrotan elkarlanean.
4. ekinbidea. Ekonomia zirkularra eta ekoberrikuntza txertatzea Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren 2030erako plan berriaren funtsezko elementu gisa.
5. ekinbidea. Sektore industrialari bereziki zuzendutako berriazko plan bat abiaraztea materialen eraginkortasuna % 30 handitzeko, zehazki, produkzio-eredu berriak hobetuz eta garatuz eta produktu industrialen ekodiseinua indartuz.
6. ekinbidea. Produktu zehatz batzuetan, “ingurumen-aztarna” proiektu pilotu gisa ezartzea.
7. ekinbidea. Basque Ecodesign Center Europako erreferentziako zentro gisa sustatzea.
8. ekinbidea. “ETE zirkularra” izeneko ETEak babesteko programa bat garatzea.
9. ekinbidea. 2030 Bioekonomia Euskadi Estrategia hedatzea.

131. konpromisoa. Hondakinak murriztea eta horien birziklapena eta balorizazioa areagotzea.

1. ekinbidea. Hondakinen kudeaketa eta balorizazioa eta materialen berrerabilpena lantzea.
2. ekinbidea. Zentro teknologikoekin elkarlanean, ikerketa-proiektuak garatzea, hondakin industrialen aprobetxamendua hobetze aldera.
3. ekinbidea. Arriskutsuak ez diren hondakin industrialen gaikako bilketarako, karakterizazioarako, biltegiratzearako eta balorizazioarako kudeaketa publikoko zentro bat abian jartzea sustatzea, erreferentziako puntako zentro europar bat izan dadin.
4. ekinbidea. Lege-araudi zehatza barne hartzen duen hondakinen estrategia bat sustatzea, non hiru lurralde historikoen helburu komunak ezartzen diren. Horrez gain, estrategiak lurralde osorako gobernantza komuneko oinarriak ezarriko ditu eta erkidego gisa hondakinik gabeko lurralde bat izatera eramango gaituzten estrategia zehatz guztiak finkatuko ditu.

5. ekinbidea. Ekonomia zirkularrerako estrategia europarrarekin bat eginez, ekotasa bat edo hondakin industrialen isurketa-kanon bat ezartzea ekonomia zirkularra eta balorizatu ezin diren hondakinak murriztea sustatzeko, industria-egituraren lehiakortasunik handieneko elementu gisa.
6. ekinbidea. Elikagaiak xahutzearen aurkako legegintzako ekimenak bultzatzea, elikadura-hondakinen sorruntza % 30 murrizteko xedearekin.
7. ekinbidea. Elikagaien soberakinak lehengoratzea erraztea, lehentasuna emanez gizakien erabilerari.
8. ekinbidea. Kontsumitzen diren plastikozko ontzien % 75 birziklagarriak izatea lortzea eta birziklatu ezin diren erabili eta botatzeko plastikozko poltsak kentzea.
9. ekinbidea. Bere jarduera birziklapenaren sektorean garatzen duten enpresak indartzea.
10. ekinbidea. Europar Batasunak sustatutako "Iceberg Proiektuaren" barruan, eraikuntza- eta eraispen-hondakinen birziklagarritasuna handitzea.
11. ekinbidea. Erosketa publiko berdea bultzatzea eta, lizitazio publikoetan, hondakin industrialen baloraziotik eratorritako azpiproduktuen erabilera sustatzea.
12. ekinbidea. Tratamendurik gabeko lehen mailako hiri-hondakinen isurketarik ez egoterantz aurrera egitea, udalekin elkarlanean.

21. Ingurune Naturalaren Kontserbazioa eta Biodibertsitatea Aaintzea

80ko hamarkadan, Euskadik herritarren osasuna eta ingurumenaren egoera orokorra mehatxatzen zituzten kutsadura-arazo larriak zituen. Ordutik hona, ingurumen-babeseko politikak aplikatu izan dira, betiere politika europarrekin bat etorri. Esfortzu horri esker, ingurumen-adierazle nagusiak hobetu ahal izan dira, bai uraren kalitateari dagokionez, bai lurzorua zein airearen kalitateari dagokionez. Halaber, biodibertsitatearen defentsan eta errespetuan aurrera egin da. 2030eko horizontean eta Garapen Jasangarrirako Helburuen arabera, bultzada berria emango da ingurumen-estrategia zeharkako politika gisa kokatzeko; hain zuzen ere, horrek espezie guztientzako eta gizakiarentzako oparotasun- eta ongizate-faktoretzat hartuko du ingurumenaren defentsa:

133. konpromisoa. Uraren eskuragarritasuna eta kalitatea eta kudeaketa jasangarria bermatzea.

1. ekinbidea. Ur edangarriko sareen kudeaketa eraginkorra optimizatzea, eraginkorrak ez diren sistemaren galerak murriztuz eta egungo hornidura-sareak eraldatuz, ur edangarriaren erabilera kontrol eta segurtasun handiagoak ematen dituzten sare adimendunak bihurtzeko.
2. ekinbidea. Teknologia berriak aplikatzea ureztatze-sistemetan, ur-kontsumoa optimizatzeke, bereziki, klima-aldaketaren eraginak gehiago pairatuko dituzten Euskadiko guneeetan.
3. ekinbidea. Hondakin-uren arazketa- eta saneamendu-zerbitzu eta instalazioak hobetzea. Helburua da, 2030eko horizontean, saneamendu-sistema osoa bukatuta egotea eta tratamendurik gabeko isurketak ia-ia zerora murriztea.
4. ekinbidea. Hondar-urek eragindako kutsaduraren kontrola, arauketa eta ikuskapena indartzea.
5. ekinbidea. Teknologia ekologiko eta jasangarri berrien garapena bultzatzea hondar-uren tratamenduan, balorizazioan eta berrerabilpenean.
6. ekinbidea. Baliabide hidrikoen erabilera eraginkorra sustatzea euri-uraren drainatze-sistema jasangarrien bidez, uraren sektorean ekonomia zirkularra sustatuz eta ura berrerabiltzea bultzatzen duen kontratazio berdea indartuz.
7. ekinbidea. Uraren hiri-zikloaren kudeaketa integrala hobetzea, uraren zuzentarau europarrarekin bat datorren tarifa-sistema homogeneo baten bidez, tarifak kostu hauekin lerrotzea ahalbidetuko duena: ura hartzeko, banatzeko eta ustiatzeko kostuak eta saneamendu- eta arazketa-kostuak.
8. ekinbidea. Saneamenduko, hornidurako eta uholdeen aurreko defentsako oinarrizko azpiegiturak egikaritzea, arro hidrografikoen uraren kalitatea hobetzeko.

134. konpromisoa. Ingurumen-politika aurreratua eta ingurune naturalaren eta ekosistemen hobekuntza sustatzea, biodibertsitatea eta lurreko zein itsasoko habitat nagusien defentsa sustatuz.

1. ekinbidea. Abian jartzea Ingurumenaren V. Esparru Programa 2030.
2. ekinbidea. Ingurumen-administrazioaren Legea onestea, gure industria eta bere emisioen hobekuntzarako eta bere prozesuak ingurumenari dagokionez ereduagarria den industria baterantz aurrera egiteko funtsezko tresna gisa, ingurumen-baimeneko prozedura erraztuz eta arinduz.
3. ekinbidea. Ondare Naturalaren Kontserbazioari buruzko Legea onestea, Euskadiko ondare naturalaren babesa, kontserbazioa, kudeaketa, erabilera jasangarria, lehengoratzeko eta hobekuntza bermatze aldera.

4. ekinbidea. Lurzorua babesteko euskal estrategia bultzatzea eta kutsatutako lurzoruen 400 hektarea lehen-goratzea sail eta erakunde eskudunekin lankidetzan.
5. ekinbidea. Kutsadura atmosferikoa kontrolatzeko plan berri bat garatzea.
6. ekinbidea. 2020 Erosketa eta Kontratazio Publiko Berdearen Programa sustatzea.
7. ekinbidea. Natura 2000 Guneen eta Naturan Oinarritutako Konponbideen kudeaketa eraginkorra garatzea.
8. ekinbidea. Udal zein eskualde mailan kutsadura akustikoa murrizteko ekintza-planak egitea sustatzea eta 2.000 Natura Sarea bultzatzea.
9. ekinbidea. Europar Batasunarekin lerrokatutako zerga-politika berdea planteatzea, foru aldundiekin elkarlanean eta Zerga-koordinaziorako Organoaren bidez.
10. ekinbidea. Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraioetako sailarekin lankidetzan, Lurralde-antolamenduan "ingurumen-aldagaia" txertatzea eta aldizkako segimendu-txostenak egitea lurralde-antolamenduaren eremuan, ingurumen-adierazleen bilakaera aztertzeke.

IV. Ardatza. AUTOGOBERNUA: *Autogobernu handiagoa eta hobea.*

Jarduketa-arloak:

22. Euskadi - Basque Country

23. Gizarte-Trantsizioa eta 2030 Agenda

24. Autogobernua

25. Kudeaketa Publikoa, Gardena eta Arduratsua

22. Euskadi - Basque Country

Euskadi atzerrian proiektatzeko, estrategia argia eta zehatza, esfortzu publiko eta pribatuak eta herrialde-marka bat behar dira: Euskadi - Basque Country, berezko balio eta indarretan oinarrituta. Kanpo-proiektzio horren lehentasunezko erreferentzia-esparrua Europa da.

Mugaz gaindiko eremuari dagokionez, Communauté d'Agglomération du Pays Basque, hau da, Iparralderekin harremanak finkatzearen eta sakontzearen alde egiten da baita "Euskadi-Akitania-Nafarroa" Euroeskualdea indartzearen alde ere, ardatz atlantiko europarrean lidergorako eta bultzadarako espazio bat eratzeko.

Euskadi emigrazio-herri bat izanik, konpromisoa da euskal diasporarekiko loturak estutzen jarraitzea, euskal diaspora tradizionala zein euskal emigrazio berria barne hartzen dituen benetako erkidego globala artikulatzeko. Azkenik, atzerriko euskal agenda hertsiki lotuta egon behar da Nazio Batuen 2030 Agendarekin, horrekin erabat ados gaudelako.

135. konpromisoa. Munduan euskal interesak sustatzea eta bultzatzea.

1. ekinbidea. "Euskadi - Basque Country 2025 nazioartekotzeko esparru-estrategia" definitzea, sektore anitzeko ikuspegi parte-hartzaile batekin. Hori abian jartzea sustatzea, koordinazioa eta lankidetzaren areagotuz, bai Eusko Jaurlaritzaren barruan, bai nazioartekotzeko euskal ekosistemako gainerrako erakunde eta eragileekin ere.
2. ekinbidea. Euskadiren atzerriko delegazioen erakunde-sarea indartzea.
3. ekinbidea. Bazkide estrategikoen sarea indartzea, sektore anitzeko eta alde biko lankidetzako baterako proiektuak garatuz
4. ekinbidea. Harremanak areagotzea lehentasunezko herrialdeetako erakundeekin, ordezkari diplomatikoekin eta erreferentziazko *Think Tanke*ekin eta harremanak indartzea nazioarteko organismoekin eta sare nabarmenekin. Euskal eragileek nazioartekotze-proiektuak hedatzea erraztea

136. konpromisoa. Euskadi - Basque Country marka atzerrian proiektatzea

1. ekinbidea. Nazioartekotzerako euskal esparru-estrategiarekin lerrokatutako Euskadi - Basque Country markaren kanpoko sustapenerako plan bat onestea.
2. ekinbidea. Jarduketa-plana egikaritzea nazioartekotzeko euskal sistemarekin elkarlanean, sektore anitzeko eta eragineko jarduketaren finantzaketa barne, Euskadi - Basque Country marka atzerrian promozionatzeko.
3. ekinbidea. Gizarte-trantsizioa eta 2030 Agendako Idazkaritza Nagusiarekin elkarlanean, nazioartean proiektatzea Euskadik Nazio Batuen 2030 Agendaren garapen jasangarrirako helburuetan egin duen ekarpena.

137. konpromisoa. Euskadiren parte-hartze aktiboa sustatzea proiektu europarrean.

1. ekinbidea. Beharrezko hobekuntzak defendatzea Euskadik euskal autogobernuari eragiten dizkieten Europar Batasuneko Kontseiluetan Estatuko Delegazioaren parte gisa parte hartzeari eta ordezkari egoteari dagokionez, batez ere, bere eskumen eskusiboko gaiak jorratzen direnean.
2. ekinbidea. Estatu azpiko beste gobernu batzuekin lankidetzaren ezartzea Europar Batasunean benetako maila anitzeko gobernantza sustatzeko

3. ekinbidea. Aktiboki lan egitea euskal parte-hartzea maximizatzeko Europako programa eta proiektuetan, bereziki, Next Generation EU programan eta honekin lotutako programetan: energiaren eta ingurumenaren arloko eraldaketak, eraldaketa teknologiko-digitala eta eraldaketa soziosanitarioa; ikerketaren eremua; ekosistema industrialak; kultura eta prestakuntza, bai unibertsitatekoa, bai lanbide-heziketa.
4. ekinbidea. Euskadiren parte-hartze aktiboa indartzea mugaz gaindiko eta eskualde arteko lankidetzareetan, bereziki, Arku Atlantikoko Konferentzian eta Pirinioetako Lan-erkidegoan, hain zuzen ere, POCTEFA programa operatibo berrian oinarrituta.

138. konpromisoa. Munduko Euskal Diasporarekiko loturak indartzea.

1. ekinbidea. Euskal Etxeen ekimenak eta proiektuak babesteko programak handitzea, gazteriari zuzendutako berariazko lan-plan batekin, belaunaldi-erreleboa bermatzeko helburuarekin.
2. ekinbidea. "Basque Global network" sare birtuala finkatzea eta hedatzea, munduan benetako euskal erkidego globala eratzeko.
3. ekinbidea. Euskal emigrazio berriaren mapa bat ezartzea, euskal diaspora berri honetara egokitutako arreta- eta lotura-politikak diseinatzeko.
4. ekinbidea. Atzerriko euskal erkidegoan ahultasun-egoeran dauden pertsonei arreta ematea
5. ekinbidea. Itzultzea erabakitzen duten pertsonei aholkularitza ematea, eskuragarri dituzten programen eta ekimenen berri emanez.

139. konpromisoa. Euskadi-Nafarroa-Akitania Berria Euroeskualdea bultzatzea

1. ekinbidea. Mugaz gaindiko lankidetzaren irekiagoa eta parte-hartzaileagoa sustatzea.
2. ekinbidea. Prestakuntza eta enplegua indartzea mugaz gaindiko eremuan.
3. ekinbidea. Nafarroarekiko eta Communauté d'Agglomération du Pays Basque edo Iparralderekiko lankidetzaren indartzea kulturaren eremuan, kirolean eta, bereziki, euskararen eremuan, mugaren bi aldeetako "euskararen lurralde" guztien hizkuntza komun gisa.
4. ekinbidea. Mugaz gaindiko eta Euroeskualdeko lehiakortasuna eta berrikuntza babestea, espezializazio adimenduneko eremu komunitario ikerketa-proiektuetan eta proiektu industrialetan parte hartuz eta Euroeskualdearen lurralde-ekintzako politika integratua garatzea.

23. Gizarte-Trantsizioa eta 2030 Agenda

Azkenengo bi hamarkadetan, paradigma-aldaketak gertatu dira eta horiek trantsizio ekologikoa, trantsizio digitala eta trantsizio soziala iradokitzen dituzte. Gainera, 2008tik, ikuspegi horrek krisi ekonomiko eta finantzario sakon bat pairatu zuen, eraldaketa horien premia nabarmendu zuena.

2015ean, Nazio Batuek Garapen Jasangarrirako 2030 Agenda onetsi zuten.

2020an, COVID-19 birusaren ondorioak jasan ditugu. Pandemia horrek ekonomiaren eta gizartearen eremuetan nabarmen eragin duen osasun-krisialdia globalizatu du eta, oraindik ere, zaila da pandemia honen ondorioak eta bilakaera aurreikustea.

Hiru mugarri horiek eratzten dute errealitate konplexu hau, zeinean beharrezkoa den, Eusko Jaurlaritzaren barruan eta Eusko Jaurlaritzatik, eragiten diguten gizarte-eraldaketekin lotutako eta uztartutako hiru prozesuen estrategiak eta jarduketak dinamizatzea eta koordinatzea:

- gizarte-trantsizio nagusien arreta eta bultzada, gure kasuan eta beren-beregi, erronka demografikoa eta Migraziorako Euskal Itun Sozialaren garapena.
- Bizi Berri Planaren eguneraketa, gizarte-ohiturak COVID-19aren pandemiaren bilakaerara eta horren ondorioetara egokitzeko;
- eta Euskadiko 2030 Agendaren koordinazioa eta bultzada, baita horrekin lotutako lehentasunen programa batena ere.

140. konpromisoa. Gizarte-trantsizioaren arloko estrategia eta "Bizi Berri Plan" berria.

1. ekinbidea. Euskadiko erronka demografikoari buruzko sail arteko plana egitea, gure gazteriaren emantzipazio-gaitasuna sustatzean eta familia eta jaiotza-tasa erantzunkidea babestean oinarritutakoa. Horrekin, lortu nahi dena da baldintza egokiak sortzea, pertsonak nahi dituztenak baino seme-alaba gutxiago izatera behartuta ez egoteko eta amatasuna/aitatasuna bere bizitza-proiektuko beste alderdi batzuekin bateratu ahal izateko.
2. ekinbidea. Erronka demografikoari buruzko planaren sail arteko, erakunde arteko eta gizarteko koordinazioa bultzatzea, politiken koherentzia-ikuspegia sustatuz, maila anitzeko lankidetzako ikuspegi integral eta sistemiko batekin.
3. ekinbidea. Trantsizio soziosanitarioko "Bizi Berri Plana" eguneratzea eta koordinatzea, bere edukiak eta prebentzioko, murrizketako edo normaltasun-estandarrak lehengoratzeko xedapenak Covid 19aren pandemiaren eta horren ondorioen bilakaerara egokituz.
4. ekinbidea. Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailarekin adostuta eta sail arteko ikuspegi batekin, jarduketa-proposamenak sustatzea eta koordinatzea, Migraziorako Euskal Itun Sozialaren aurreikuspenak garatzeko hori sinatu duten erakundeekin elkarlanean.

141. konpromisoa. 2030 Agenda

1. ekinbidea. Euskal Autonomia Erkidegoak Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako Helburuak betetzeko egiten duen ekarpenaren segimendua, ebaluazioa eta proiektzioa egitea, urtero, Garapen Jasangarrirako Helburuen bilakaera-mailaren berri emanaz Eusko Legebiltzarrari.
2. ekinbidea. Euskadi - Basque Country 2030 Agendan oinarrituz, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa egitea eta horren koordinazioa eta sail arteko, erakunde arteko eta gizarteko lankidetzak bultzatzea, zehazki, politiken koherentzia-ikuspegi batekin.
3. ekinbidea. Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiarekin elkarlanean, lerrokatzea eta nazioarteko aliantzak sustatzea 2030 Agendaren bultzadan eta garapenean.

24. Autogobernua

Autogobernua herritar guztientzako ongizate handiagoren sinonimoa da. Autogobernua, horren defentsa eta transferitzeke dauden eskumenen aldarrikapena funtsezko oinarriak dira estatutu-itunaren eguneraketari aurre egiteko, hain zuzen ere, aurreko legegintzaldiko legebiltzarreko autogobernu-ponentziak egindako lanetan oinarrituta.

Printzipio horietatik abiatuta, berresten da Euskadiren autogobernua handitzeko eta hobetzeko konpromisoa, zehazki, konpromiso hauetan oinarrituta: lortutako autogobernuaren legegintza-garapena handitzea, "autogobernua barrurantz"; lortutako autogobernua defendatzea indarreko mekanismo politikoak eta juridikoak eta erakunde-mailako mekanismoak eraginkortasunez erabiliz; Euskadiko autogobernu ekonomiko-finantzarioa indartzea eta garatzea eta Gernikako Estatutuak aitortutako autogobernua osatzeko hartutako konpromiso politikoak zein erakunde-mailako konpromisoak betetzeko lan egitea, Eusko Jaurlaritzak eskatutako transferentziei buruzko balizko negoziazioetarako kronogramarekin edo horren adostutako eguneraketekin bat eginez.

142. konpromisoa. Autogobernuaren legegintza-garapena handitzea.

1. ekinbidea. Legegintzaldi-programa onestea gobernu berria eratu osteko lehenengo hiru hilabeteetan eta bere jarraipena egitea eta betetzea bultzatzea.

143. konpromisoa. Erakunde arteko koordinazioa

1. ekinbidea. Politika estrategikoen koordinazioan sakontzea gainerako erakundeekin (foru aldundiak eta udalak), ezarritako koordinazio-mekanismoak eta organoak ezarri edo, hala badagokio, erakunde arteko lanerako eta lankidetzarako espazioak sortzea babestuz, gizarte gisa aurre egin behar diegun erronka handiak jorratzeko.

144. konpromisoa. Lortutako autogobernuaren defentsa.

1. ekinbidea. Lortutako autogobernuaren defentsa zaintzea, bere garapena sustatzea eta Eusko Legebiltzarrak edo Jaurlaritzak bere eskumen-eremua gauzatzuz onetsitako politika publikoetan sartzea eta horiek hustea, baldintzatzea edo murriztea eragiten duten jarduketak salatzea. Gure ustez, Konstituzioaren 156. artikuluan zerga- eta finantza-politikari buruz aurreikusitako koordinazio-eskumenetatik ondoriozta daitezkeen neurriek Euskal Ekonomia Ituna errespetatu behar dute eta dagozkien alde biko organoetan adostu behar dira. Hortaz, hori aplikatzeko edo gauzatzeko, alde biko topaketa-organoa edo Ekonomia Itunaren Batzorde Mistoa elkartu behar da, denbora eta forma egokietan.
2. ekinbidea. Autogobernuaren defentsan eskuduna den sailak ofizioz edo gainerako sailek eskatuta koordinatuko du Estatuko araudi-ekimenen konstituzio-legezkotasunaren eta Gernikako Estatutuarekiko errespetuaren inguruko txostenen lanketa. Txosten horiek autogobernuaren defentsan eskuduna den sailak egingo ditu, zehazki, ukitutako sail sektorialarekin kontsultatu ostean. Euskal autogobernuaren urraketak antzematen direnean, gatazka judizialak saihesten dituzten prebentzio-konponbideak bilatzen saiatuko da, zehazki, dagokion "lankidetzeta-gutunaren" bidez. Era berean, lankidetzako alde biko batzordearen aurrea negoziatzea lehenetsiko da, euskal autogobernua zaintzeko eta horren konstituzio-judizializazioa saihesteko xedearekin.
3. ekinbidea. Lankidetzako prebentzio-neurriek emaitzarik ez badute, autogobernuaren defentsan eskuduna den sailak, ukitutako sail sektorialarekin kontsultatu ostean, Gobernu Kontseiluari aurkeztuko dizkio euskal autogobernuaren, Euskadiri esleitutako eskumenen eta Euskal Autonomia Erkidegoaren erakundearen antolaketaren defentsan oinarritzen diren mota guztietako konstituzio-prozesuak edo prozesu judizialak jartzeko proposamenak.

4. ekinbidea. Eusko Jaurlaritzak eragile gisa esku hartzen duen prozesuetan eta Estatuak EAEk ezarritako arauen eta egintzen aurka jarritako errekurtsoen ondoriozko prozesuetan, lankidetzako alde biko batzordearen aurrean autogobernuaren defentsan eskuduna den sailak negoziatzea lehenetsiko da, ukitutako sail sektorialaren laguntzarekin. Hori guztia euskal autogobernua ahalik eta baldintzarik onenetan mantentzeko eta konstituzio-judizializazioa saihesteko, baita gure eskumen-eremua txikitzeko efektuak dituen doktrina bat finkatzen duten autogobernuaren gaineko interpretazio hutsezko akatsak eragitearen arriskuak saihesteko ere.

145. konpromisoa. Euskadiko autogobernu ekonomikoa-finantzarioa indartzea eta garatzea.

1. ekinbidea. Ekonomia Ituna eguneratzea Euskal Autonomia Erkidegoaren eta Estatuaren artean, euskal erakundeen zerga-arloko autogobernua finkatze aldera, itundutako zergetan arautzeko gaitasun-kota handiagoak lortuz eta itundutako zergen bestelako zerga berriak ezartzeko aukera emanez.
2. ekinbidea. Beharrezko akordioak sustatzea, bosturtekorako kupoa zehazteko metodologiaren lege berri bat onesteko 2022-2026 aldirako.
3. ekinbidea. Ekonomia Itunaren Batzorde Mistoa sustatzea, Estatuaren eta Euskadiren arteko harreman ekonomikofinantzariorak arautzeko eta gidatzeko erakunde gisa.
4. ekinbidea. Finantza Publikoen Euskal Kontseiluaren barruan, beharrezko akordioak sustatzea Ekarpenen Lege berri baterako testua onesteko, erakundeen arteko adostasunean eta euskal administrazio publikoen finantza-nahikotasuna bermatzen jarraitzen duen baliabideen banaketa-eredu baten finkapenean oinarrituko dena.
5. ekinbidea. Euskadiko antolamendu juridikoa etengabe eguneratzen jarraitzea arlo ekonomikofinantzariorari dagokionez (aurrekontu-araubidea, laguntza eta diru-laguntza publikoak, finantza-politika eta tresnak, etab.), Euskal Autonomia Erkidegoko Ogasunaren berezko gaien arauketa eraginkorra, modernoa, egonkorra eta gardena mantentze aldera.

146. konpromisoa. Transferitzeke dagoen autogobernua.

1. ekinbidea. Espainiako Gobernuarekin batera lan egitea, transferitu ahal diren eskumen, gai eta zerbitzuei buruzko negoziazioak gauzatzeko, Gobernu Kontseiluak 2017ko irailean babestutako eta Eusko Jaurlaritzaren Autogobernuaren Ponentziara bidalitako Euskal Autonomia Erkidegoari egin beharreko Transferentzien Eguneraketari buruzko 2017ko Txostenak jasotako terminoen barruan eta Espainiako Gobernuak formalki 2020ko otsailaren 20an bidalitako Eusko Jaurlaritzak eskatutako transferentziei buruzko balizko negoziazioetarako kronograma-proposamen orientagarriarekin bat eginez. Izan ere, jakin badakigu beharrezkoa dela horiek elkarren artean adostuta eguneratzea, batez ere, kontuan hartuta COVID-19aren pandemiaren eragina.

GAIAK	MINISTERIO ESKUDUNAK
Enplegu-Erregulazioko Espedienteek ukitutako langileen Ohiko Erretiroaren Aurretiazko Laguntzak	Lana eta Gizarte-ekonomia
Aseguruak	Gai Ekonomikoak eta Eraldaketa Digitala
Segurtasun-Zerbitzu Pribatuak	Barnealdea
Meteorologia	Trantsizio Ekologikoa eta Erronka Demografikoa
Nekazaritza-Aseguruak	Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura
Errepide Bidezko Garraioa	Garraioa, Mugikortasuna eta Hiri-agenda
Zinematografia Babesteko Funtza	Kultura eta kirolak
Arrainkien eta Itsas Hazkuntzen Merkatua	Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura
Turismo-Paradoreak	Industria, Merkataritza eta Turismoa
ISBN eta ISSN Zenbakien Esleipena	Kultura eta kirolak
Kostalde-Antolamendua eta Kudeaketa	Trantsizio Ekologikoa eta Erronka Demografikoa
Espetxeen Kudeaketa	Barnealdea
Kreditu Ofiziala Kreditua eta Banka Balore-Merkatua	Gai Ekonomikoak eta Eraldaketa Digitala
Ikerketa eta Laguntza Teknikoko Zentroak	Lana eta Gizarte-ekonomia
Hidrokarburoak	Trantsizio Ekologikoa eta Erronka Demografikoa
Itsaso-Salbamendua	Garraioa, Mugikortasuna eta Hiri-agenda
Estatuko Sektore Publikoa	Ogasuna
Erakunde-Administrazioa eta Berrikuntza Teknologikoa (IMPI eta IDAE zaharrak)	Industria, Merkataritza eta Turismoa Trantsizio Ekologikoa eta Erronka Demografikoa
Trenbide-Garraioko Eginkizunak FEVE zaharraren zenbait lineatan eta aldiriko lineatan	Garraioa, Mugikortasuna eta Hiri-agenda
Aireportuak	Garraioa, Mugikortasuna eta Hiri-agenda
Interes orokorreko Portuak	Garraioa, Mugikortasuna eta Hiri-agenda
Immigrazioa	Gizarteratzea, Gizarte Segurantza eta Migrazioak.
Atzerriko Tituluak eta Ikasketak Unibertsitate-ikasketetan	Hezkuntza eta Lanbide-heziketa
Ibilgailuen Matrikulaziorako eta Zirkulaziorako Baimenak	Barnealdea
Udal Hauteskunde-Araubidea	Barnealdea
Arrantza-Ikuskapena	Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura
Obra publikoen Ikasketa eta Esperimentazio Zentroa	Garraioa, Mugikortasuna eta Hiri-agenda
Gizarte Segurantzaren Kudeaketa Ekonomikoarekin lotutako gaien inguruko azterlanak abiarazi	Gizarteratzea, Gizarte Segurantza eta Migrazioak.

25. Kudeaketa Publikoa, Gardena eta Arduratsua

Modernizazio soiletik harago, beharrezkoa da administrazioa berriz diseinatzea sustatzen duen etapa berri bati ekitea, herritarren eskari eta eskakizun berriei hobeto erantzuteko. Administrazioa berriz diseinatze-ko prozesu hori euskal administrazio berria eratzen duten lau oinarri hauetatik abiatzen da: administrazio hurbila, sinplea eta eraginkorra, bikoiztasunak saihesten dituen; administrazio irekia eta gardena, kontuak denbora errealean ematen dituen; administrazio berritua eta digitala, finkatutako eta prestatutako giza baliabideekin eta baliabide publikoak erantzukizunez kudeatzen dituen administrazio bat.

Beharrezkoa da bidezko zerga-sistema progresiboa eta nahikoa zaintzea, zergen eremuan eta eremu ekonomiko-finantzarioan konfiantza, egonkortasun eta segurtasun juridikoko printzipioak bermatzen dituen. Horrez gain, diru-sarrera eta gastu publikoen arteko oreka optimoa bermatu behar da, zorrotasun ekonomiko eta aurrekontu-zorrotasuna oinarritzko zerbitzu publikoen eta COVID-19ak eragindako osasun-krisiaren eta krisi ekonomikoaren osteko susperraldi ekonomikoko beharrezko neurriekin konbinatuz.

147. konpromisoa. Aurrera egitea bikoiztasunak saihesten dituen administrazio hurbilagoa, sinpleagoa eta eraginkorragoa lortzeko prozesuan.

1. ekinbidea. Sektore Publikoaren Legea onestea, Eusko Jaurlaritzak erakunde-egituraren duen paper koordinatzailea bermatuko duena eta erakunde-maila desberdinen arteko balizko bikoiztasunak saihesten dituzten lankidetzak eta koordinazio-mekanismoak barne hartzen dituen.
3. ekinbidea. Administrazioaren eta herritarren arteko harreman-eredua berriz diseinatzea, digitalizazioaren bultzadan eta sinplifikatzeko berritzearen filosofian oinarrituta. Zerbitzuak uneoro egon behar dira eskuragarri, edozein tokitik eta edozein gailuren bidez. Zerbitzuak sinplifikazioko eta aktibitateko ikuspegi batekin sortu eta diseinatu egingo dira eta herritarrei zuzenduko zaizkie, zehazki, hizkuntza sinplea erabiliz. Bide digitala sustatuko da, herritarrei arreta emateko leihatila bakarraren bidez, baita telefono mugikorraren bidezko harremana ere.

148. konpromisoa. Administrazio irekiagoa eta gardena bultzatzea, kontuak denbora errealean ematen dituen.

1. ekinbidea. "Herritarren parte-hartzerako eta gardentasunerako legea" onestea, administrazioaren herritarrekiko gardentasuna bermatzeko, herritarren parte-hartzea sustatzeko gai publikoetan eta gobernu-programa betez garatzen diren ekintzen eta ekimenen kontuak denbora errealean ematea ahalbidetzeko.
2. ekinbidea. Beharrezko araudiaren garapena bultzatzea politika publikoen eraikuntzan eta egikaritzapean, administrazio publikoaren eta sindikatuen eta enpresa-antolakuntzen arteko etengabeko elkarrizketa bultzatzeko.
3. ekinbidea. Mundu digital honetan, datuak oso baliagarriak dira antolakuntza zein herritarrentzat. Datuen balioa ateratzeko eta hori herritarrei itzultzeko, datuen gobernatzeko base irmoa sustatuko da. Base horrek hauxe ahalbidetuko du: adimen artifizialaren hedapena; politika publikoen ezarpena eta datuak trukatzeko eta berrerabiltzeko konfiantzazko ingurune seguruen ezarpena.
4. ekinbidea. Datu irekien eta lotutako datuen estrategia indartzea. Euskadiko berrerabiltzaileen kolektiboak eta herritarrek eskatutako datu-multzoak identifikatzea eta datu horiek normalizatzea eta lotzea, erakunde arteko zerbitzu berriak garatuz.

5. ekinbidea. Gobernu irekiko eta nazioarteko aitopenekeo estrategia sustatzea. Erreferentziazko nazioarteko antolakuntzarekiko, hau da, Gobernu Irekirako Aliantzarekiko (OGP) lankidetzaren irekiagoak, arduratsuak eta herritarrekiko sentiberak diren gobernuak sustatzeko mekanismoak garatu eta ebaluatzeko.
6. ekinbidea. Herritarren parte-hartzea eta horien iritzien entzute aktiboa areagotzea eta adierazleen sistema berriz ere diseinatzea, kudeaketa publikoaren denbora errealeko informazio- eta ebaluazio-prozesu etengabe batean.

149. konpromisoa. Administrazio berritua eta digitala bultzatzea, finkatutako eta prestatutako giza baliabideekin.

1. ekinbidea. "Euskal enplegu publikoaren lege" bat onestea, euskal administrazio publikoaren bitarteko kontratuen tasa altuak murrizten dituen, zehazki, bitarteko langileak finkatzeko prozesuen eta enplegu-eskaintza publiko berrien bidez, funtzionarioak berritzea eta horien belaunaldi-erleboia ahalbidetzeko.
2. ekinbidea. Funtzio publikorako sarbide-sistemak eguneratzea eta berrikustea, gardenagoak eta arinagoak izan daitezen, erabateko bermearekin betez berdintasun, merezimendu eta gaitasuneko printzipioak.
3. ekinbidea. Berrikuntza publikoa bultzatzea funtzionario-egitura horizontalagoen bidez, langile publikoek erabakiak hartzeko prozesuetan parte hartzea sustatzeko.
4. ekinbidea. "Gobernu digitalaren" euskal estrategia abiaraztea, administrazioen arteko eta sektore pribatuarekiko elkarreragingarritasuna amaituko dugu eta herritarren karpeta bateratu bat sortuko dugu.
5. ekinbidea. Araudi- eta administrazio-prozesuen sinplifikazioan eta modernizazioan aurreratzea, herritarren eskariei arinago eta lasterrago erantzuteko eta araudiaren lanketa azkartzeko.
6. ekinbidea. Administrazioaren eremuko adimen artifizialeko proiektu pilotu bat abian jartzea, hori izanik adimen artifizialeko euskal zentroaren aplikazio-arloetako bat. Horrela, teknologia berriak eta berrikuntza teknologikoa baliatuko ditugu, gobernuaren ekintza eta herritarrei ematen zaien zerbitzua hobetze aldera.

150. konpromisoa. Baliabide publikoak erantzukizunez kudeatzea.

1. ekinbidea. Lehendakariarekin elkarlanean, plangintza ekonomiko eta estrategikoa garatzea herrialde-erronka handiei eta hiru trantsizio globalei aurre egiteko: energia-ingurumen trantsizioa; trantsizio teknologiko-digitala eta trantsizio sanitario-soziala.
2. ekinbidea. Ekonomia eta aurrekontuaren plangintzarako esparru bat ezartzea, inbertsio eta sustapenekeo plan operatiboak, aurrekontu-programak eta politika publikoen plangintza integratzea eta elkarrekin lotzea ahalbidetzen duena, bere ebaluazioa bultzatuz, politika publiko guztiekin eta horiek garatzen dituzten tresnekin lotuz. Gainera, gardentasuna eta kontu-ematea errazten dituzten politika publikoen etengabeko segimendu gardena bultzatuko da.
3. ekinbidea. Susperraldirako eta erresilientziako proiektuen ikuskerapena eta plangintza egitea Next Generation EU Programaren funts europarrak gauzatzearen eta kudeatzearen esparruan, baita Susperraldi eta Erresilientziako Plan Nazionalen ere.

4. ekinbidea. Baliabide publikoen erabilera zorrotzean eta finantza publikoen jasangarritasunean oinarritutako aurrekontu-politika sustatzea, defizit- eta zor-mugak betetzen saiatuz, Ekonomia Itunaren Batzorde Mistoan adostutako egoerara eta ziklo ekonomikora egokitzeko esparru malgu batean barruan, hain zuzen ere, gizarte-politikak bermatzeko eta COVID-19aren pandemiak eragindako krisi ekonomikoari eta enplegu-krisiari erantzutea sustatzeko.
5. ekinbidea. Finantza- eta zerga-politika erabiltzea enpleguaren, susperraldi ekonomikoaren, enpresa-errotzearen eta gizarte-kohesioaren eta berrikuntzaren alde, Finkatuz funts publikoaren ezarpenaren bidez eta, hala badagokio, hori handituz, euskal enpresa handien errotzea eta egitura ekonomikoarekiko trakzio-efektua bermatzeko. Era berean, aurreko helburu horretarako, ETEak finantzatuko dira arrisku-kapitaleko funtsen bidez; Finantzen Euskal Institutua finkatuko da finantzaketa publikoko tresnen kudeatzaile gisa eta funts jasangarriak igorriko dira, gizarte-kohesioa eta ingurumen-jasangarritasuna bultzatzeko.
6. ekinbidea. Zerga-koordinaziorako Organoaren barruan, Euskal Autonomia Erkidegoko zerga-sistemaren berrikuspena sustatzea, fiskalitate progresiboago baterantz aurrera eginez; horretarako, hau xe hartu beharko da kontuan: COVID-19aren pandemiak eragindako osasun-krisiaren eta krisi ekonomikoaren osteko errealitate ekonomiko berria; gure enpresen enpleguaren, gaitasunaren eta lehiakortasunaren balizko bilakaera eta Espainiako Gobernuak eta Europar Batasunak hornitutako funtsetatik lor litekeen ez-ohiko finantziazioa. Agertoki berri honetan, gobernuak eta hori eusten duten alderdiok konpromisoa hartzen dugu, erakunde eskudunekin batera, fiskalitate berri baten inguruko hausnarketa sakona egiteko. Fiskalitate berri horrek finantza-nahikotasuna bermatuko du; enplegua sortzen duen ekonomia babestuko du; zerbitzu publikoak indartuko ditu eta Europako fiskalitatearekiko konbergentzia eta progresibitateerantz joko du.
7. ekinbidea. Foru aldundiekiko lankidetza eta koordinazioa sustatzea zerga-iruzurraren aurka eraginkortasunez borrokatzeko. Horretarako, urtero, Zerga-koordinaziorako Organoaren barruan, zerga-iruzurraren aurka borrokatzeko baterako plan integral bat egingo da eta, gainera, administrazioen artean informazioa trukatzeko sistemak hobetuko dira eta horietan sakonduko da.
8. ekinbidea. Gizarte-erantzukizunaren eta kalitatezko enpleguaren zerbitzura dagoen kontratazio publikoa sustatzea, kalitatezko enpleguaren eta gizarteratzearen zein laneratzearen aldeko gizarte-klausulak, ingurumen-klausulak eta ordainsari-berdintasunaren aldeko eta soldata-arrailearen aurkako klausulak txertatuz.
9. ekinbidea. Euskal sektore publikoa osatzen duten erakundeen, nagusiki, enpresen eta fundazio publikoen kontrol-sistemak indartzea, baita administrazio publikoen itunpeko zerbitzuak ematen dituzten eta finantziazio gehiena bide horretatik jasotzen duten entitateen kontrol-sistemak ere.
10. ekinbidea. Gardentasun eta kontu-emateko politikaren esparruan, Euskal Autonomia Erkidegoko sektore publikoa osatzen duten erakunde guztien aurrekontuari eta egoera ekonomiko-finantzarioari buruz eskuragarri dagoen informazioa areagotzea.
11. ekinbidea. Aurrera egitea Gobernu Arduratsuaren Ereduaren garapenean, baita, ekonomiaren eremuan, Arriskuak Kudeatzeko Esparru Bateratuaren garapenean ere, Euskal Autonomia Erkidegoko sektore publikoaren kudeaketa hobetzeko eta horren helburuak lortzea errazteko.